

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 14. TRAVNJA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 165

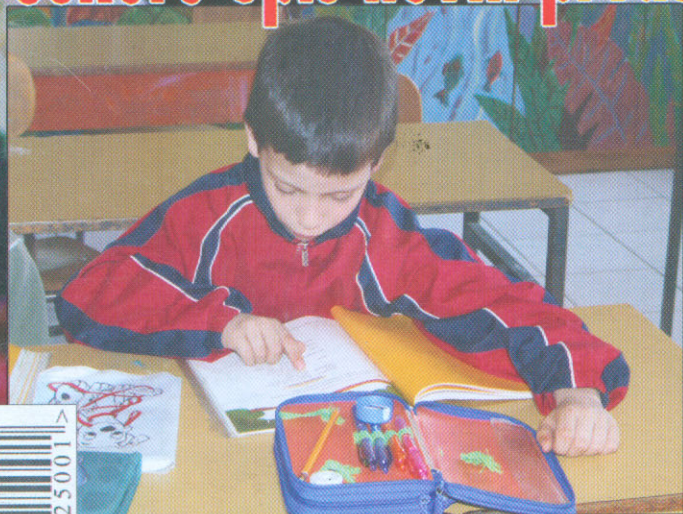
INTERVJU

MARINKO SUDAC

Avangarda je
angazirana umjetnost

USKRS JE!

Uskoro upis novih prvaša u hrvatske odjele

Potpisan Protokol o suradnji s Udrugom protjeranih Hrvata

ŠARENE PISANICE – SIMBOL NOVOGA ŽIVOTA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),**TEHNIČKI UREDNIK:**Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**ADMINISTRACIJA:**Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Dugoročna suradnja

Prošlotjedni prvi službeni posjet izaslanstva Hrvatskog nacionalnog vijeća Udruzi protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu, trebao bi biti uvod u ozbiljnu i dugoročnu suradnju, koje začudo do sada nije bilo. Tko je tomu kriv i iz kojeg razloga, bit će da sada više i nije toliko bitno. Uglavnom, dio hrvatskoga naroda, koji je kao autohton živio sa srbijanske strane granice, a koji je devedesetih godina najviše stradao u Srijemu i Podunavlju i čiji su se mnogi pripadnici s obitelji iselili u Hrvatsku, nije imao gotovo nikakve odnose sa službenim predstavničkim tijelom Hrvata u Srbiji. Osim pojedinačnih veza i poznanstava, te sporadične i nesustavne informiranosti o njihovom životu nakon adaptacije u novu sredinu, o tim se ljudima ovdje malo znalo.

Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata formirana je još 1991. godine, kada su prve skupine poglavito srijemskih Hrvata pod većim ili manjim pritiskom krenule u nepoznato. Bila su to teška vremena, ali životni su porivi jači nego što se čovjeku to u prvi mah učini. Raseljene diljem Hrvatske, jedna skupina njihovih zemljaka i sunarodnjaka odlučila je okupiti unutar udruge, koja se prije svega bavi statusnim i životnim pitanjima svojih članova. Mnogo je nereguliranih ili nedovoljno reguliranih mirovina i drugih životnih problema, a još uvijek postoji popis osoba koje su izgubile život pod nerazjašnjenim okolnostima za vrijeme posljednjega rata koji se, je li, na ovim prostorima nije vodio, a zbog čega su neki ipak optuženi u Den Haagu.

Upravo će to, inzistiranje da državne vlasti Srbije i Crne Gore odgovore na pitanje – što je sudbina 20 osoba s toga popisa, odnosno utvrđivanje okolnosti pod kojima su oni stradali, biti prva zadaća i prvi pravi test suradnje Udruge s Hrvatskim nacionalnim vijećem u SiCG. Iako takva pitanja na ovim prostorima često ostaju bez odgovora, prvi je i neophodan korak ipak – da se pošalju na pravu adresu i da se jasno i glasno zatraži odgovor. Hrvatsko nacionalno vijeće ima obvezu to učiniti.

Suradnja se, na sreću, neće svoditi samo na teške teme. Na informativnom planu ona je praktički već i pokrenuta. Tjednik »Hrvatska riječ« počeo je značajno ustupati prostor ljudima koji su s naših prostora utočište pronašli po Slavoniji, Zagrebu i u drugim krajevima Hrvatske. Oni su tema novinskih tekstova, ali i autori i urednici stranica, a dio naklada uskoro će u većem obujmu biti usmjeren na tamošnje čitatelje. Postoji također spremnost da se i glasilo Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata »Zov Srijema« uključi u nakladničku djelatnost NIU »Hrvatska riječ«. Dvosmjerna informiranost je ono čemu će se ubuduće težiti više nego do sada. Za neke stvari ipak nikad nije kasno.

Z. P.

**Svim čitateljima, suradnicima i poslovnim partnerima
sretan Uskrs želi uredništvo »Hrvatske riječi«**

ČETVRTAK, 30. 3.

Za bolju suradnju

Mitropolit zagrebačko-ljubljanski Jovan Pavlović istaknuo je u Zagrebu da se zalaže za bolju suradnju između Katoličke i Srpske pravoslavne crkve te dodao da će Srpska pravoslavna crkva, osim vlastitih crkava, pomagati i u obnovi katoličkih crkava i samostana koje su uništene u ratu.

Gostujući na tribini Katoličkoga društva novinara na zagrebačkom Kaptolu mitropolit Jovan je govorio o temi »Uloga i značenje kršćanstva i evanđelja u Europi«. On je rekao da Hrvatska ima za cilj što prije ući u Europu, napomenuvši da za taj ulazak treba riješiti još dosta vrlo složenih problema.

Dio izlaganja je posvetio pontifikatu pape Ivana Pavla II. koji je učinio velike korake u zbližavanju religija, na području ekumenizma, dodavši kako je to prvi papa koji je posjetio sinagogu, džamiju i nakon tisuću godina carigradsku Patrijaršiju 2000. godine o proslavi velikoga kršćanskog jubileja.

Slovensko reagiranje

Slovensko državno odvjetništvo je reagiralo na tvrdnje o »prvom dokumentiranom ratnom zločinu na prostoru bivše Jugoslavije« i navode tiska u Srbiji prema kojima je državno tužiteljstvo u toj državi ovih dana pokrenulo istragu o ubojstvu trojice ročnika bivše JNA na slovensko-austrijskom graničnom prijelazu Vič-Holmec 28. lipnja 1991. godine nakon što su se oni predali pričuvnom sastavu slovenske policije. Kako se navodi u priopćenju državne odvjetnice Barbare Brezigar, nadležni slovenski državni tužitelj još je 1991. godine ustanovio »da za vrijeme borbi za Holmec nije bilo sumnje o kaznenim djelima«. Do iste konstatacije, kako se navodi, došla je 1999. godine i posebna skupina državnog odvjetništva koja je istraživala taj slučaj nakon što je tabloid »Slovenske novice« objavio članak u kojemu se tvrdilo da je na tom graničnom prijelazu doista počinjen ratni zločin prema ročnicima JNA.

PETAK, 31. 3.

Svi nazočni

Središnjem obilježavanju 14. obljetnice utemeljenja Hrvatskoga vijeća obrane (HVO) na svečanosti održanoj u petak u mostarskoj vojarni »Stanislav Kraljević Baja« prvi su put nazočili vojni dužnosnici sva tri konstitutivna naroda u BiH.

Proslavi je nazočilo svih 13 generala (Hrvata, Bošnjaka i Srba) Oružanih snaga BiH, koje od 1. siječnja ove godine predstavljaju vojnu snagu BiH, nastalu iz prijašnje tri nacionalne vojne sastavnice: Hrvatskog vijeća obrane, Armije BiH i Vojske Republike Srpske. Svečanosti u Mostaru nazočio je i ministar obrane BiH Nikola Radovanović, te njegovi zamjenici Marina Fendeš i Enis Bećirbašić.

Obraćajući se nazočnicima, hrvatski član Predsjedništva BiH Ivo Miro Jović se zauzeo za stvaranje »pravednije Bosne i Hercegovine u kojoj će Hrvati biti ravnopravni s druga dva konstitutivna naroda – Bošnjaci i Srbima«.

Zamrzavanje

Skupština Državne Zajednice Srbije i Crne Gore usvojila je Zakon o mjerama prema imovini osoba optuženih za ratne zločine pred Haškim sudom koje se nalaze u bijegu. Za zakon, u javnosti poznatiji kao »zakon o zamrzavanju imovine odbjeglih haških optuženika«, glasovalo je 47 zastupnika iz Srbije, 27 je bilo protiv, dok je iz Crne Gore 18 zastupnika bilo za, jedan protiv, a

dvojica su bila suzdržana. Zakonom se onemogućuje haškim optuženicima koji su u bijegu raspolaganje imovinom, kao i novcem s računa. Najviše kritika tijekom rasprave iznijeli su zastupnici Srpske radikalne stranke koji su se i izjasnili protiv zakona, dok je zastupnik Demokratske stranke Srbije Dušan Ilić kazao kako je donošenje tog zakona vrlo važno kako bi se pokazalo da država ne stoji iza optuženih pojedinaca.

SUBOTA, 1. 4.

Preševska dolina

Gotovo tisuću Albanaca prosvjedovalo je u Preševu, jednoj od tri općine na jugu Srbije nastanjene pretežito Albancima, tražeći »ozbiljan pristup rješavanju problema Preševske doline«, javili su albanski mediji u Prištini. Prosvjedni skup održan je u središtu Preševa, a sudionici su nosili albanske zastave i transparente s natpisima poput: »Preševska dolina je Kosovo« ili »Zahtjevamo demilitarizaciju regije«.

Neki od govornika su na skupu, govoreći o općinama Bujanovac, Preševo i Medveđa, koristili izraz »istočno Kosovo«, i zasluge za prava koja su Albanci na jugu Srbije ostvarili pripisali Oslobođilačkoj vojsci Preševa, Bujanovca i Medveđe.

Skup je okončan bez izgređa.

Dan Roma

U Srbiji i Crnoj Gori obilježen je 8. travnja, Svjetski dan Roma, nacionalne zajednice čiji pripadnici su, prema istraživanjima, šest puta siromašniji od prosjeka u Srbiji, a oko 10 posto njih živi ispod granice ekstremnog siromaštva.

Koordinator Lige za dekadu Roma u Srbiji Osman Balić ocijenio je, povodom Svjetskog dana Roma, da država gotovo ništa nije učinila na poboljšanju statusa romske nacionalne zajednice.

NEDJELJA, 2. 4.

Socijalisti vode

Vladajući mađarski socijalisti nalaze se u vodstvu u prvom krugu parlamentarnih izbora ispred oporbenog desničarskog Fidesza, objavilo je izborno povjerenstvo nakon prebrojanih 89 posto glasova. Socijalisti premijera Ferenc Gyurcsányja osvajaju 43,3 posto, dok Fidesz bivšeg premijera Viktora Orbána dobiva 42,5 posto glasova mađarskih birača.

Socijalisti su prešli u vodstvo nakon što su u središnje izbornu povjerenstvo počeli pristizati rezultati iz glavnog grada Budimpešte i drugih velikih gradova, dok su raniji rezultati davali prednost Fideszu koji ima veću potporu među ruralnim biračima.

Koalijski partner socijalista, liberalni Slobodni demokrati, osvajaju oko šest posto glasova, te su uspjeli prijeći izborni prag od pet posto. Ukoliko u drugom izbornom krugu 23. travnja socijalisti i liberali potvrde svoju pobjedu, bit će to prvi put da vlada dobiva drugi mandat otkako je prije 16 godina u Mađarskoj uspostavljena demokracija.

Lokalni izbori

U Republici Hrvatskoj održani izvanredni lokalni izbori za skupštine Dubrovačko-neretvanske i Požeško-slavonske županije, te za Gradsko vijeće Velike Gorice. Nevladina udruga GONG izvijestila je kako su izbori protekli u tolerantnoj i demokratskoj atmosferi, te da su biračka mjesta otvorena i zatvorena na vrijeme, a brojanje glasova teče prema proceduri.

PONEDJELJAK, 3. 4.

Dodatni napori

Hrvatska nastavlja ispunjavati političke kriterije, ali će trebati učiniti dodatne napore u reformi pravosudnog sustava, reformi javne administracije, borbe protiv korupcije i medijskih sloboda, kaže se u zajedničkoj izjavi objavljenj nakon sastanka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje u Luxembourg.

U izjavi se kaže da je »EU zabilježio da se Hrvatska ne pridržava svojih obveza iz članka 60 SSP-a«, koji regulira prodaju nekretnina građanima zemalja članica EU-a. Prema toj odredbi SSP-a, Hrvatska bi nakon isteka četverogodišnjeg prijelaznog razdoblja, koje istječe 1. veljače 2009. godine, trebala izjednačiti prava svojih i državljana EU-a na stjecanje nekretnina.

Naknada

Supruzi i kćeri ubijenog Josipa Reihla Kira, nekadašnjeg načelnika osječke policije, prema nepravomoćnoj presudi zagrebačkog Općinskog suda Republika Hrvatska dužna je isplatiti za duševne boli 78.326 (supruzi) i 118.487 kuna (kćeri). Sud je iznos koje su tražile umanjio za obiteljsku invalidninu, koja im je isplaćivana od 1991. godine, te tako njihov zahtjev djelomično prihvatio. Isto je rješenje tražila i RH kao tuženik. Naime, prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida obiteljska invalidnina je po svrsi naknada za duševne boli pa su po tome Jadranka i Barbara Rehil Kir dobile cijeli traženi iznos.

U obrazloženju presude navodi se kako je utvrđeno da je RH pasivno odgovorna za ubojstvo Reihla Kira, kojega je kod Tenje na punktu hrvatske policije ubio pripadnik pričuvnog sastava policije Antun Gudelj. Već osuđivani, pa po Zakonu o oprostima oslobođeni Gudelj još je u Australiji, a Hrvatska je zatražila njegovo izručenje.

UTORAK, 4. 4.

Tijesna većina

Blok lijevog centra Romana Prodijsa osvojio je tijesnu većinu u Donjem domu talijanskog parlamenta, pokazuju službeni izborni rezultati. Prodijska višestranačka koalicija osvojila je 49.8 posto glasova, a desni blok

premijera Silvija Berlusconijsa 49.7 posto glasova birača, objavilo je Ministarstvo unutarnjih poslova nakon prebrojavanja biračkih listića. Prema novom izbornom zakonu, Prodijska koalicija imat će 340 od 630 mjesta u Zastupničkom domu parlamenta.

Čelnik lijevog centra već je proglasio pobjedu, no Berlusconijev glasnogovornik Paolo Bonaiuti to je osporio rekavši da će zatražiti »strogu« provjeru biračkih listića. Prema privremenim rezultatima, koalicija premijera Berlusconijsa zadržava tijesnu većinu u Gornjem domu, Senatu.

Bomba

Na raskrižju ispred zgrade Općine u Novom Pazaru tijekom noći bačena je eksplozivna naprava. U eksploziji nije bilo povrijeđenih, a oštećeno je nekoliko vozila i stakala na ulazu u zgradu Općine. Policija je obavila očevid, a Informativna služba Općine zahtijevala je od policije i tužiteljstva da hitno nađu počinitelje i podsjetila da je Rasim Ljajić proteklih dana najavljivao radikalizaciju prilika u Novom Pazaru i regiji.

U međuvremenu, odluka Vlade Srbije da raspusti Skupštinu općine u Novom Pazaru i dalje prijeti da izazove razmirice u vladajućoj koaliciji. Kako je Vlada u petak uvela privremene mjere u Novom Pazaru, Ljajić je najavio mogućnost da se povuče sa svih državnih dužnosti. Vlada je u petak uvela prinudnu upravu u Novi Pazar, što su pristaše Sulejmana Ugljanina proslavile, a Rasim Ljajić ocijenio kao pravno na silje. Vladu u parlamentu podržavaju dva zastupnika Liste za Sandžak Sulejmana Ugljanina.

Sombor

Pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu Zoltán Bunyik podržao je u Somboru otvorenje odjela za nastavu na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi »Bratstvo—jedinstvo« u Somboru. Bunyik je dodao da škola i Hrvatsko nacionalno vijeće prethodno trebaju zatražiti dozvolu od Ministarstva prosvjete, kao i anketirati roditelje u tome.

SRIJEDA, 5. 4.

Opasnost

Glavni direktor JP »Vojvodinavode« kaže da je situacija na Tisi alarmantna. Izvršnom vijeću Vojvodine poslan je prijedlog za uvođenje izvanrednog stanja.

»Velika kiša i nevrijeme koje je zahvatilo ovaj dio Vojvodine napravilo je dodatne probleme, jer više ne možemo doturati vreće s pijeskom do nasipa«, rekao je Branislav Radanović.

On kaže kako vodostaj Tise raste preko svih prognoza, i da se ljudstvo na terenu bori da ne dođe do prelijevanja, a još je veća opasnost da ne dođe do prodora nasipa.

Uvođenje izvanrednih mjera zbog poplava znači i angažiranje građana, ali i svih ostalih institucija na sprječavanju te prirodne katastrofe, upozorio je srpski predsjednik Boris Tadić obilazeći nasipe u Novom Sadu.

SADRŽAJ

Izuzetno visok vodostaj rijeka u Vojvodini

Vreće s pijeskom duž novosadske obale ...7

Izaslanstvo HNV-a i NIU »Hrvatska riječ« boravilo u Zagrebu

Uspješne promocije i konkretni dogovori 8-11

Završena prva faza izgradnje Doma Mjesne zajednice Verušić

Dom za najmlađu mjesnu zajednicu ..14,15

U Novom Sadu otvorena izložba ex-jugoslavenske

avangardne umjetnosti – »Rubne posebnosti«

Umjetnost bez vremena (ali) i bez prostora! 42,43

Zoran Primorac, stolnotenisač

Imamo dobru momčad 57**Dujizmi**

- ✓ *Kako stvari stoje, vlast dugo neće pasti;*
- ✓ *Ako ne možemo živjeti bolje, bar da živimo dulje;*
- ✓ *Tko na vrijeme nestane, nije izgubljen.*

Dujo Runje

Potpisan ugovor o izgradnji novog trgovačkog centra KTC-a iz Hrvatske

Iskorak za Suboticu

Prošloga petka 7. travnja, u Križevcima u Republici Hrvatskoj potpisan je ugovor o gradnji prvog od pet centara koje će Križevački trgovački centar podići na prostoru Vojvodine. Ugovor su potpisali vlasnik SMB gradnje iz Subotice *Predrag Petričević* i predsjednik Uprave KTC-a *Ivan Katanić*. Gradnja ovog za naše uvjete značajnog trgovačkog centra koštati će 3.5 milijuna eura i početak će već sljedeće sedmice poslije Uskrsa.

KTC je jedan od najmoćnijih trgovačkih lanaca u Hrvatskoj, posjeduje petnaest trgovačkih centara u sjevernim dijelovima Hrvatske. U Subotici će na lokaciji kod Pačirskog puta KTC izgraditi objekte površine 13 tisuća četvornih. U prvoj fazi će

se izgraditi restoran, benzinska crpka s perionicom te megamarket, dok se u drugoj fazi planira izgraditi hladnjača s kabinom za otkup voća i povrća s ovoga prostora. To će prema riječima zamjenika predsjednika Općine Subotica *Petra Kuntića*, u prvoj fazi značiti pedeset novih radnih mjesta a u drugoj fazi do devedeset radnih mjesta.

Novost za naše prilike je da su uzansi ugovora vrlo strogi kao i penali za nepoštovanje rokova. U čitavom procesu novac nije upitan. Gradnja treba biti završena do sredine srpnja mjeseca što je za naše uvjete veoma kratak rok uzimajući u obzir da su na predviđenoj lokaciji kod Pačirskog puta još uvijek kukuruži a ni infrastruk-

Jedan od trgovačkih centara: robni centar KTC u Koprivnici

tura još nije dovedena.

Tipski centar koji se gradi u Subotici bit će regionalni centar za sljedeće centre: u Somboru, Apatinu, Vrbasu, Kikindi i Bačkoj Topoli. »To za Suboticu znači iskorak, veću konkurenciju, suočavanje s europ-

skim standardima poslovanja jer je firma KTC jedna od najuzornijih tvrtki na prostoru Hrvatske, s 30 posto većim dohocićima u odnosu na prosjek RH pa će isto tako biti i u Srbiji« kazao je Kuntić.

J. D.

Uskršnja čestitka HNV-a

Svim našim sunarodnjacima, i svima onima koji slave po Gregorijanskom kalendaru, čestitamo predstojeći Uskrs i želimo da u krugu svojih obitelji, u ljubavi i miru, proslave uskršnje blagdane.

Hrvatsko nacionalno vijeće

Predstoji Godišnja skupština HKC »Bunjevačko kolo«

Uprava Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice obavještava i poziva članove i simpatizere Centra na Godišnju skupštinu koja će se održati u subotu 22. travnja u Velikoj dvorani Centra, Preradovićeve 4, s početkom u 17 sati. S radošću Vas očekujemo. ■

U Osnovnoj školi »Ivan Milutinović« u Subotici za roditelje budućih prvaša održan ogledni sat hrvatskog jezika

Upoznavanje roditelja s prednostima

Usrijedu 12. travnja, u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici za roditelje budućih prvaša održan je ogledni sat hrvatskog jezika. Ovom ogledu, koji je držala učiteljica *Danijela Romić*, bilo je nazočno dvadesetak roditelja zainteresiranih da ove godine svoju djecu upišu u odjele na hrvatskom nastavnom jeziku.

Cilj javnog predstavljanja rada u hrvatskim odjelima bio je, prema riječima ravnatelja škole *Ivana Stipića*, da roditelji vide kako izgleda jedan sat nastave na hrvatskom jeziku, osnažiti ih ohrabriti u odluci da

Javno predstavljanje rada u hrvatskim odjelima

svoju djecu upišu u hrvatski odjel, dati im dodatna obrazloženja i predstaviti samu mogućnost da djecu mogu školovati na hrvatskom jeziku. Ujedno je ovo bila i odluka Nastavničkog vijeća, kako bi se sama škola promovirala na ovaj način.

Podsjetimo, nastava na hrvatskom jeziku u ovoj se školi odvija od školske 2002/03. školske godine. Trenutačno u četiri odjela nastavu pohađaju 42 učenika. ■

Izuzetno visok vodostaj rijeka u Vojvodini

Vreće s pijeskom duž novosadske obale

Zbog izuzetno visokog vodostaja rijeka sva vikend-naselja izgrađena na nezaštićenoj obali Dunava su poplavljena * Novosadsko vikend-naselje Kamenjar poplavljeno je većim dijelom već nekoliko tjedana

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Bojan Kostreš* u nedjelju 9. travnja, nakon sastanka Odbora za poljoprivredu Skupštine APV, obišao je obrambeni nasip na Dunavu kod Novog Sada i pozvao građane da se kao volonteri uključe u obranu od mogućih poplava u Vojvodini. Sjednici Odbora, osim Kostreša, nazočili: ravnatelj JP »Vojvodinavode« *Branislav Radanović*, pokrajinski tajnik za poljoprivredu *Danijel Petrović*, potpredsjednik Skupštine Vojvodine *Đorđe Bašić* i potpredsjednik Izvršnog vijeća *Gábor Lodi*.

Kostreš je naglasio kako je izgradnja i osiguravanje nasipa dugotrajan proces i da će visok vodostaj trajati još mjesec i pol dana, te je stoga uputio apel svim građanima, institucijama, lokalnim samoupravama i jedinicama vojske, koja je već puno pomogla, da se aktivno uključe u akciju sprječavanja poplava u Vojvodini.

POPLAVLJENA VIKEND-NASELJA: Osim toga, Kostreš je izrazio zadovoljstvo izvješćem JP »Vojvodinavode«, koje je uradilo sve što se dalo uraditi sa stajališta znanosti i tehnologije. Po izvješću JP »Vojvodinavode«, na nižem dijelu obale Dunava kod Novog Sada i kanala DTD prethodnih dana su već postavljene vreće s pijeskom, takozvane džambo-vreće i oko 400 tisuća džambo-vreća na Tisi, duž cijele nerekonstruirane lijeve i desne obale rijeke. Prijenos vreća se obavlja i riječnim putom, navodi se u izvješću.

Zbog izuzetno visokog vodostaja rijeka, kao što je poznato, sva vikend-naselja izgrađena na nezaštićenoj obali Dunava su poplavljena. Novosadsko vikend-naselje Kamenjar poplavljeno je većim dijelom već nekoliko tjedana.

POMOĆ POLJOPRIVREDNICIMA: Predsjednik Odbora za poljoprivredu *Zoltán Szombati* je također pozvao civilno stanovništvo da se uključi u obranu od poplava i naglasio kako će Odbor učiniti sve da pomogne poljoprivrednicima, koji su pretrpjeli štetu nastalu zbog visokog vodo-

staja, s čime se složio i pokrajinski tajnik za poljoprivredu *Danijel Petrović*.

Tijekom posjeta Temišvaru u Rumunjskoj u subotu, 8. travnja predsjednik Skupštine Vojvodine Kostreš je razgovarao s predstavnicima županije Timiș o mogućnostima da Vojvodina i četiri banatske

županije s rumunjske strane skupa pokrenu izgradnju trajnih nasipa kako bi se ubuduće uspješnije mogle spriječiti prirodne nepogode, a financijska sredstva će se tražiti od EU, kazao je Kostreš.

D. Po.

Izaslanstvo HNV-a i NIU »Hrvatska riječ« boravilo u Zagrebu

Uspješne promocije i konkretni dogovori

Promocije održane u Palači Matice hrvatske, Novinarskom domu i Hrvatskoj matici iseljenika * Profesionalni novinari iz Vojvodine koji pišu na hrvatskom jeziku, pozvani da se učlane u Hrvatsko novinarsko društvo * Inicijativa za utemeljenje vojvođanskog ogranka HND-a * Potpisan Protokol o suradnji između Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, HNV-a i NIU »Hrvatska riječ«
Piše: Zvonko Sarić

U Zagrebu je po prvi puta, 6. i 7. travnja, Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« predstavila svoju nedavno pokrenutu nakladničku djelatnost. Ujedno je izaslanstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća po prvi put posjetilo Udrugu protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, i tom je prigodom potpisan Protokol o suradnji.

U nizu događaja tijekom dvodnevnog boravka u Zagrebu, novinarima »Hrvatske

Dio izaslanstva HNV-a, operativno zaduženo za obrazovanje, ugostio je i ravnatelj »Školske knjige« iz Zagreba Ante Žužul, od koga je dobiven komplet primjera novih udžbenika za nastavu od prvog do petog razreda, koji će biti proslijeđeni Ministarstvu prosvjete Republike Srbije, radi dobivanja potrebne dozvole za uvoz tih udžbenika. S ravnateljem »Školske knjige« dogovorena je i književna večer Dragutina Tadijanovića u Subotici, koju

»Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, potpisali su Protokol o suradnji. Potpisivanjem Protokola i upriličenim sastankom započela je redovita i službena suradnja koja će se odvijati na institucionalnoj razini u oblastima kulture i informiranja, te zajedničkog nastupa spram državnih tijela Republike Hrvatske i Republike Srbije u cilju rješavanja aktualnih problema Hrvata iseljenih iz Srbije u Hrvatsku, kao i u cilju adekvatne pomoći Hrvatima koji žive u SiCG.

PREDSTAVLJANJE RADA HNV-a:

Tom je prigodom Lazo Vojnić Hajduk predstavio pravni okvir funkcioniranja i rad HNV-a, pri čemu je istaknuo kako su u SiCG nacionalna vijeća utemeljena prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, a radi ostvarenja prava na samoupravu u pojedinim oblastima, a to su pitanja službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja, kulture, te informiranja na jeziku nacionalne manjine.

»Konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je u siječnju 2003. godine. U naše je vijeće skupština elektora hrvatske nacionalne manjine izabrala 35 vijećnika. Kako bismo koristili prava koja nam omogućuje spomenuti Zakon, morali smo napraviti organizacijsku strukturu Vijeća. Tako je usvojen Statut Vijeća koji je pravni okvir funkcioniranja našeg Vijeća i njime je određena organizacijska struktura. Izvršni odbor HNV-a je tijelo koje skrbi o operacionalizaciji odluka koje se usvoje na sjednicama Vijeća, a postoje i Odbori i Odjeli HNV-a koji su također utemeljeni radi donošenja prijedloga, glede rješavanja raznih pitanja u svezi ostvarenja prava hrvatske manjinske zajednice u pojedinim oblastima. Priznati smo kao nacionalna manji-

Potpisivanje Protokola o suradnji:

Ante Plivelić, Lazo Vojnić Hajduk, Mato Jurić i Zvonimir Perušić

riječi« i svim drugim novinarima koji se u Srbiji bave novinarstvom na hrvatskome jeziku, širom su otvorena vrata za učlanjenje u Hrvatsko novinarsko društvo. Na koncu, izaslanstvo hrvatske zajednice potvrdilo je i dobre odnose s Hrvatskom maticom iseljenika, gdje se razgovaralo s nedavno izabranom novom ravnateljicom te institucije Katarinom Fuček.

će sredinom svibnja organizirati Izvršni odbor HNV-a.

UDRUGA PROTJERANIH HRVATA:

Na sastanku s predstavnicima Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koji je održan u prostorijama Hrvatske matice iseljenika, predsjednik Udruge Mato Jurić, te predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk i direktor NIU

Tadijanović u Subotici

U organizaciji Izvršnog odbora HNV-a u Subotici će se sredinom svibnja održati književna večer velikog hrvatskog pjesnika *Dragutina Tadijanovića*. Održavanje književne večeri u Subotici, na kojoj će biti nazočan i Dragutin Tadijanović, dogovoreno je s ravnateljkom »Školske knjige« Antom Žužulom. Ovo je također jedan od rezultata uspješnog dvodnevnog boravka izaslanstva hrvatske zajednice u Zagrebu.

na tek od 2002. godine i u početku rada Vijeća susreli smo se s mnogim problemima, jer nismo imali nikakvih iskustava«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk.

»Psihološke barijere koje su postojale u ljudima otežavale su razvijanje prije svega obrazovanja na hrvatskom jeziku, ali školske 2002. -2003. godine počela je nastava na hrvatskom jeziku u subotičkoj općini. Uskoro će se upisivati novi prvaši, a slijeđi i upis djece u pete razrede odjela na hrvatskom jeziku. Što se tiče predmeta materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture, osim u subotičkim školama, sati tog predmeta održavaju se u Sonti, Bačkom Bregu i Bačkom Monoštoru. U

Srijemu još nisu formirani hrvatski odjeli, ali postoji inicijativa da se sati hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture počnu održavati. U sferi kulture, na žalost, još nemamo formirane profesionalne institucije, a do sada se najviše postiglo u sferi informiranja, a Novinsko-izdavačka ustanova 'Hrvatska riječ' jedina je profesionalna institucija naše zajednice.«

KONKRETNI PROJEKTI: Izražavajući zadovoljstvo što su i službeno uspostavljeni kontakti između HNV-a i Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu, Mato Jurić je predstavio rad Udruge, koja je osnovana u prosincu 1991. godine.

»Naša udruga okuplja sve one koji su protjerani iz cijele Vojvodine u vrijeme Domovinskoga rata, kao i one Srijemce koji su iz određenih razloga ranije napuštali Srijem. Iz Srijema je u vrijeme Domovinskoga rata protjerano oko 45 do 50 tisuća Hrvata, ali i drugog nesrpskog življa. Osim krovne udruge sa sjedištem u Zagrebu imamo osam ogranaka – u Splitu, Rijeci, Poreču, Zadru, Osijeku, Virovitici, Bjelovaru i Požegi, a imamo i devet zavičajnih klubova. Udruga je osnovana radi pomoći protjeranim Hrvatima, a u klubovima su česta okupljanja. Tiskali smo i knjige, a naše glasilo 'Zov Srijema' izlazi

najmanje četiri puta godišnje. Udruga okuplja i likovne umjetnike, a organizira i sportska natjecanja«, rekao je Mato Jurić, nakon čega je Zvonimir Perušić rekao kako će se suradnja između HNV-a, NIU »Hrvatska riječ« i Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata odvijati kroz realizaciju konkretnih projekata.

»Tjednik 'Hrvatska riječ' još će se više otvoriti za događanja u Srijemu, ali i za protjerane Srijemce koji žive u Hrvatskoj. Tako će se čitatelji u Vojvodini bolje upoznati sa životom protjeranih Hrvata i aktivnostima Udruge, a njih ćemo, usmjeravanjem dijela tiraže u Hrvatsku, informirati o zbivanjima u hrvatskoj zajednici u Srbiji. Detalji suradnje bit će razrađeni, a plodovi suradnje pokazat će se vrlo brzo«, rekao je Zvonimir Perušić.

POTENCIJAL SASTANKA: Dopredsjednik Udruge i poznati hrvatski gospodarstvenik, rodom iz Hrtkovaca, *Ante Plivelić* na sastanku je istaknuo kako je potpisivanje Protokola o suradnji povijesni trenutak i da vrlo optimistično gleda na buduću suradnju s HNV-om i »Hrvatskom riječi«.

»U teškim vremenima našli smo put kako da preživimo tragediju koja nam se dogodila. Sudbinski je promijenjena naša pozicija, ali opet, time smo se našli u novoj

Hrvatski dom je i dom hrvatskih novinara iz Srbije: sa sastanka u HND-u

poziciji, koja nam daje nove mogućnosti. Naš glavni cilj je bio opstati, a ne nestati. Ne smijemo biti inertni. Potencijal ovoga sastanka je velik, suradnja se može prije svega odvijati u oblastima informiranja i kulture, ali i drugim oblastima, a našu suradnju trebamo razvijati», rekao je Ante Plivelić.

Nazočne je pozdravio i *Vladimir Bošnjak*, potpredsjednik HNV-a, predloživši inicijativu za uređenje rodne kuće bana Jelčića u Petrovardinu u Hrvatski dom, koja bi time trebala postati jedno od naj-

Hrvati iz Vojvodine u Zagrebu

U Zagrebu su Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« i Hrvatsko nacionalno vijeće predstavili predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, dopredsjednik Izvršnog odbora HNV-a i direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, član Izvršnog odbora HNV-a Ivan Stipić, ravnatelj Odjela HNV-a za obrazovanje i predsjednik Matice hrvatske ogranka u Subotici Stipan Stantić, urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković, Dražen Prčić i Zvonko Sarić, članovi Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«.

Hrvatsko novinarsko društvo manifestira podršku novinarima hrvatskih medija iz Srbije: gosti s domaćinom, Ivanom Zvonimirom Čičkom

kulture. Predsjednik Udruge vojvođanskih i podunavskih Hrvata *Marijan Brčić Kostić* istaknuo je kako je od velike važnosti uključivanje mladih u aktivnosti udruga. Na sastanku su bili nazočni i *Petar Kukrika*, tajnik udruge, *dr. Luka Štilinović*, član Glavnog odbora Udruge, *Zlatko Žužić*, urednik »Zova Srijema«, *Slavko Žebić*, novinar »Zova Srijema« i suradnik »Hrvatske riječi«, *Marija Hećimović*, djelatnica Hrvatske matice iseljenika i *Ivan Zeba*, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske.

Svi nazočni iskazali su zadovoljstvo zbog početka uspostavljanja izravne suradnje između HNV-a i Udruge protjeranih

TVO: Svi novinari koji u Srbiji rade za medije na hrvatskome jeziku, pozvani su učlaniti se u Hrvatsko novinarsko društvo. To je jedan od rezultata sastanka u HND-u, gdje su predstavnicima NIU »Hrvatska riječ« domaćini bili član Uprave HND-a *Ivan Zvonimir Čičak*, članica Zbora HND-a za euroatlantske integracije *Eljana Čandrlić*, član Uprave HND-a *Vladimir Lulić* i poslovna tajnica HND-a *Zdenka Seleš*.

Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« predstavio je direktor Zvonimir Perušić, podsjećajući kako je prvi broj glavnog proizvoda ustanove – tjednik »Hrvatska riječ«-objavljen siječnja 2003. godine, od kada su u kontinuitetu iz tiska izašla 164 broja.

»Ustanovu je osnovala Skupština Autonorne Pokrajine Vojvodine, a osnivačka su prava sredinom 2004. godine prenesena na Hrvatsko nacionalno vijeće, koje je predstavničko tijelo Hrvata u SiCG«, rekao je Perušić. »U ustanovi je 13 zaposlenika, a tjednik ima oko 120 stalnih i povremenih vanjskih suradnika. Pokrenuli smo i podlistak 'Hrcko', koji je prvi podlistak za djecu na hrvatskome jeziku ikad pokrenut na prostoru Bačke i Srijema, a u okviru nakladničke djelatnosti do sada smo objavili šest knjiga. Imamo internet prezentaciju našeg tjednika, a ustanova također producira emisiju na hrvatskom jeziku 'TV tjednik', koja se emitira na regionalnoj YU ECO televiziji. Naša je ustanova i suizdavač lista 'Miroljub', glasila HKUD 'Vladimir Nazor' iz Sombora. Što se tiče informiranja na hrvatskom jeziku, postoji još Redakcija programa na hrvatskom jeziku na Radio Subotici i redakcija koja priprema program na Radio Bačkoj u Baču, katolički list 'Zvonik' objavljuje se mjesečno, a emisije na hrvatskom jeziku emitira i radio postaja 'Marija' za Vojvodinu«.

U medijima u Hrvatskoj mora biti više prostora za Hrvate iz Srbije: sa sastanka u HND-u

značajnijih kulturnih središta u Srijemu.

Tu je inicijativu podržao i general-pukovnik u mirovini *Franjo Feldi*, član Glavnog odbora udruge, dok je *Ivan Bonus*, također član Glavnog odbora Udruge naglasio kako je važna buduća suradnja u sferi

Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, kao i zbog početka suradnje radi što bolje zastupljenosti protjeranih Hrvata nastanjenih u Republici Hrvatskoj u tjedniku »Hrvatska riječ« i radi što bolje njihove informiranosti o hrvatskoj zajednici u Srbiji.

HRVATSKO NOVINARSKO DRUŠ-

Za još tješnje veze Hrvata iz Srijema i Bačke s protjeranim Hrvatima:
Vladimir Bošnjak na potpisivanju Protokola

Posjet nakladničkoj kući »Školska knjiga«

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, član Izvršnog odbora Vijeća *Ivan Stipić* i ravnatelj Odjela HNV-a za obrazovanje *Stipan Stantić*, posjetili su nakladničku kuću »Školska knjiga« u Zagrebu, gdje je s predsjednikom Uprave nakladničke kuće *Antom Žužulom* dogovoren uvoz potrebnih udžbenika za djecu koja pohađaju hrvatske odjele. Gosti su dobili komplet primjeraka novih udžbenika za nastavu od prvog do petog razreda, koji će biti proslijeđeni Ministarstvu prosvjete Republike Srbije, radi dobivanja potrebne dozvole za uvoz tih udžbenika.

rekao je Zvonimir Perušić, nakon čega je istaknuo kako osnivanje hrvatskih redakcija na Radio NS i TV NS do sada nije ostvareno, što znači da pitanje informiranja hrvatske zajednice na državnim elektroničkim medijima još nije riješeno, iako to pravo druge nacionalne manjine u SiCG ostvaruju odavno.

POKUŠAJI ZASTRAŠIVANJA NOVINARA: Urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« *Milovan Miković* na glasio je kako je dugoročan interes hrvatske zajednice da ostvari pravo na informiranje na državnim elektroničkim medijima, ali se takve inicijative pokušavaju spriječiti sudskim tužbama koje su besmislene.

»Te tužbe su pokušaj zastrašivanja, kao što su to bili i anonimni telefonski pozivi u kojima se uposlenicima 'Hrvatske riječi' prijetilo smrću, te ih se vrijeđalo na nacionalnoj osnovi, prvo prije dvije godine, i ponovno, početkom ove godine«, rekao je *Milovan Miković*.

Razgovaralo se i o budućoj suradnji i učlanjenju novinara »Hrvatske riječi« i drugih novinara u Hrvatsko novinarsko društvo, a konstatirano je kako se u medijima u Republici Hrvatskoj nedovoljno

prate aktivnosti i događanja u hrvatskoj zajednici u SiCG.

Upoznavanje i nastavak suradnje:
izaslanstvo HNV-a s novom ravnateljicom HMI Katarinom Fuček

»Dobro je što smo se upoznali s radom i problemima naših kolega iz Vojvodine«, rekao je *Vladimir Lulić*. »Ti se problemi mogu artikulirati i preko našeg Društva i lakše se riješiti, jer osim na visokoj političkoj razini, određeni problemi se mogu

rješavati i na strukovnoj razini, a što se tiče učlanjenja u Hrvatsko novinarsko društvo, profesionalni novinari koji pišu na hrvatskom jeziku mogu postati naši pridruženi članovi. Bilo bi dobro utemeljiti vojvođanski ogranak Hrvatskog novinarskog društva, a novinari iz vojvođanskih hrvatskih redakcija trebaju se integrirati u naše medije kako bi hrvatska javnost imala više informacija o tome što se događa u hrvatskoj zajednici u Vojvodini.«

Eliana Čandrlić je istaknula kako na Hrvatskom radiju ima prostora za teme o problematici hrvatskih manjina i za prikazivanje širokog dijapazona događanja u hrvatskoj zajednici koja živi u SiCG i zbog toga treba institucionalizirati strukovnu suradnju.

Ivan Zvonimir Čičak je rekao kako će se u slučaju daljnjih prijetnji novinarima hrvatskih redakcija u Vojvodini Hrvatsko novinarsko društvo oglasiti manifestacijom podrške, a izrazio je zadovoljstvo zbog uspostavljanja suradnje između NIU »Hrvatska riječ« i HND-a. Na koncu prijama, razgovaralo se o aktualnoj dinamici društvenih i političkih promjena, te o važnosti i odgovornosti novinarske profesije.

Na samom koncu dvodnevnog boravka izaslanstva hrvatske zajednice u Zagrebu, u prostorijama Hrvatske matice iseljenika organiziran je i službeni sastanak s ravnateljicom HMI *Katarinom Fuček*, na kojemu su

Predstavljanje nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«

Šest novih knjiga u hrvatskom kulturnom mozaiku

U okviru nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, koja je pokrenuta koncem prošle godine, do sada je objavljeno šest knjiga * Nakladničkim planom za 2006. godinu predviđa se objavljivanje desetak knjiga * Časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« omogućuje uvid u stariju i aktualnu književnu produkciju Hrvata u Podunavlju

Piše: Zlatko Žužić

U sklopu dvodnevnog posjeta Zagrebu, direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković, pomoćnik i zamjenik odgovornog urednika »Hrvatske riječi« Zvonko Sarić i urednik rubrika sporta i zabave u tjedniku »Hrvatska riječ« i autor knjige »Wild card« koja je tiskana u nakladi ove novinsko-izdavačke ustanove Dražen Prčić, predstavili su 6. travnja u Matici hrvatskoj nakladničku djelatnost Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«. Program je vodio Naco Zelić, član Predsjedništva Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata sa sjedištem u Zagrebu, a o objavljenim knjigama govorila je i dr. Sanja Vulić.

Govoreći o položaju i aktualnoj problematici hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji i Crnoj Gori, te o radu NIU »Hrvatska riječ«, Zvonimir Perušić je napomenuo da prema posljednjem popisu iz 2002. godine, u SiCG živi oko 80.000 izjašnjenih Hrvata, a u AP Vojvodini 56.000 Hrvata, dok je Subotica duhovni, kulturni i institucionalni centar Hrvata u Vojvodini, u kojem je nastanjeno 17.000 Hrvata i još toliko

Bunjevaca.

REZULTATI NAKLADNIČKE DJELATNOSTI: »Krajem osamdesetih godina, dolaskom Slobodana Miloševića na vlast, Hrvati su prestali biti konstitutivni narod. Priznati smo kao nacionalna manjina tek od 2002. godine, nakon čega je pokrenut jedini tjednik na hrvatskom jeziku u Srbiji i Crnoj Gori 'Hrvatska riječ', ili točnije, list je obnovljen s obzirom na činjenicu da je izlazio od 1946. do 1953. godine, kada mu je promijenjeno ime u 'Subotičke novine', ali mu je promijenjena i koncepcija, jer se utopio u svakodnevne teme društveno-političkog života Subotice. Naša novinsko-izdavačka ustanova pokrenula je prošle godine nakladničku djelatnost, rekao je Zvonimir Perušić.

Milovan Miković je, predstavljajući nakladničku djelatnost NIU »Hrvatska riječ«, rekao kako je ona pokrenuta krajem prošle godine i da je do sada objavljeno šest knjiga, odnosno sedam, ako se uzme u obzir činjenica da je izašlo i drugo izdanje romana Dražena Prčića »Wild card«. Pokraj »Wild card-a« do sada su objavljene knjige »U izmučenim riječima« Vojislava Sekelja, »Kult kornjače« Petka Vojnića-

Purčara, »Vaga s anđelima« Jasne Melvinger, »I nakon desetljeća« Milivoja Prčića i »Krilati momak« Balinta Vujkova.

»Mi smo za sada mali nakladnik, ali nismo bez ambicije. Nakladničkim planom za 2006. godinu, predviđa se objavljivanje deset knjiga, romana i studija o znamenitim ličnostima iz naše povijesti«, rekao je Miković.

O JEZIČNOM IZRIČAJU I TEMATICI KNJIGA: Profesorica dr. Sanja Vulić je, kao lingvist, naglasak u svojem izlaganju stavila na jezik pisanja romana do sada objavljenih u nakladničkoj djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, a pohvalila je temu romana »Wild card« čiji je junak, za razliku od ostalih romana iz tzv. korpusa autora »Coca-cola« generacije, koji obiluju nasiljem i agresivnošću, vjernik-katolik, koji ogromnim trudom pokušava ostvariti svoje snove, zahvaljujući Božjoj volji. Također je pohvalila i sposobnost predviđanja budućih događaja u knjizi »I nakon desetljeća« autora Milivoja Prčića, dok je za knjigu »U izmučenim riječima« rekla da je autor Vojislav Sekelj zaokupljen odnosom prema riječi, prema umjet-

Promocija u Palači Matice hrvatske u Zagrebu

nosti riječi, a čitatelj ostaje zatečen višeslojnošću njegova poetskoga izričaja, pri čemu je važno istaknuti da je Sekeljev hrvatski standardno jezični izričaj u ovoj najnovijoj knjizi još zreliji, nego u njegovim prethodnim književnim djelima.

Dražen Prčić je u ime svoga oca Milivoja prvo zahvalio prof. Vulić na pohvalama, a na kritike za izraze u svom romanu koji nisu u književnom standardu hrvatskog jezika, naglasio je kako je njima htio podcrtati dolazak junaka njegovog romana Borisa Božjakovića u novu sredinu, u Umag na teniski turnir. »Slažem se sa svima onima koji kažu da knjige treba čitati, a ne o njima previše pričati, stoga ću samo reći da je 'Wild card' moj sedmi roman, ovaj put sportski, čiji je glavni junak tenisač. Kako se i sam bavim tenisom, sada igrajući u ligi veterana, ova tema mi je vrlo bliska«, rekao je Dražen Prčić.

KONTINUITET KNJIŽEVNOSTI HRVATA U PODUNAVLJU: O časopisu za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni«, koji je utemeljen 1935. godine u Subotici i koji nakon prestajanja izlaza 1937. godine, ponovno izlazi od 1941. do 1944. godine, ali u Zagrebu, a obnovljen je u Subotici 1996. godine, govorio je Zvonko Sarić, napominjući kako se nova serija, prepoznatljiva po kvaliteti objavljenih književnih priloga i atraktivnom vizualnom izgledu objavljuje od 2002., koju potpisuje uredništvo u sastavu: *Lazar Merković*, *Milovan Miković*, *Petko Vojnić Purčar* i *Stipan Stantić*.

»Sadržajno, specifikum časopisa je predstavljanje kontinuiteta hrvatskog književnog pisma u Podunavlju, a uz uspostavu dublje uvida u pisanu prošlost, književna produkcija 'Klasja' omogućava čitateljima i uvid u aktualnu književnu praksu. Časopis karakterizira i objavljivanje tematskih blokova, tako da su se čitatelji mogli upoznati s opusima značajnih književnika kao što su Balint Vujkov, *Matija Poljaković* i *Ilija Okrugić*, ali i suvremenih pisaca *Petka Vojnića Purčara* i *Milivoja Prčića*, što je dragocjen doprinos ispitivanja kontinuiteta književnosti Hrvata u Podunavlju. Pored književnih priloga časopis sadrži i prikaze slikarskog stvaralaštva Hrvata u Vojvodini, kao i rubriku feljton u kojoj se objavljuje 'Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata' *Matije Evetovića*. Književni časopis »Klasje naših ravni« važan je zbog toga što je ogledalo aktualnog književnog trenutka, ali je još važniji zbog formiranja mladih pisaca, koji kroz časopis ulaze u književni život, što nije lak i jednostavan posao za uredništvo, jer znamo kako je umjetničko sazrijevanje i stjecanje nepatvorenog stvaralačkog profila proces koji ne traje kratko. Časopis je također važan zbog tekstova

književne kritike, bez koje je izgradnja kvalitete književnosti nemoguća, a svi se spomenuti elementi književne prakse nalaze u sadržaju ovog lista«, rekao je Zvonko Sarić i dodao kako je pisana riječ osnova kulture jednog naroda i zbog toga je veoma važna profesionalna novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, kroz koju se može ostvarivati praksa kvalitetne književne časopisne produkcije, ali i Matica hrvatska koja osigurava dragocjenu financijsku pomoć za tiskanje »Klasja naših ravni«.

DOJMOVI: Nakon službenog dijela predstavljanja nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, slijedilo je zajedničko druženje uz skromni domjenak i prebiranje po sjećanjima zajedničke nam prošlosti.

Profesorica *Jasna Ivančić*, rodom iz Subotice, rekla je kako je bilo predivno i zanimljivo na promociji. »Oduševljena sam spoznajom kako se naši mladi ljudi u Vojvodini, gdje žive i rade, gdje su živjeli i radili i njihovi djedovi i pradjedovi, prihvaćaju pera i tako lijepo pišu. Činjenica da je

botice i ponosno ističe, Bunjevac.

»Drago mi je da sam večeras ovdje i da mogu sresti naše Hrvate-Bunjevce iz Subotice i što je došlo puno svita. Priželjkivao sam da se ovo desi još puno ranije, no nisam ništa manje sretan da se desilo večeras. Što se tiče prijepora među Bunjevcima na sjeveru Bačke, mogu reći da sam i potpisnik dokumenta kojim se mi Hrvati borimo za istinu, a istina je da smo roda i podrijetla hrvatskoga, što potvrđuje i znanost. Istinu ne možete zaniijekati, podrijetlo ne možete zatomiti!«.

ODGOVOR ZAHTJEVIMA VREMENA: *Lazo Vojnić Hajduk* rekao je kako je sve ovo što se dešava produkt novog stanja vojvođanskih Hrvata: »Ovo su mali koraci koji bilježe novu epohu vojvođanskih Hrvata, njihov odgovor zahtjevima vremena.«

Što je gospodina *Ivu Škrabala* dovelo na predstavljanje nakladničke djelatnosti Subotice u Zagrebu?

»Podrijetlo, gospodine dragi, korijeni i stalni osjećaj povezanosti s Hrvatima koji su ostali živjeti tamo gdje su i rođeni. Moji su korijeni lemeški i pelješki, jedan divan spoj Mediterana, našeg hrvatskog Primorja i prelijepe bačke ravnice. Veseli me da naši ljudi u Vojvodini mogu stvarati na svom jeziku, da se mogu školovati, jer je kultura košulja koja nas obuhvaća sve skupa.«

Nasmiješeno lice *Mate Jurića*, predsjednika Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu, jasno je pokazivalo što misli i kako se osjeća.

»Ova večer je još jedan dokaz kako ne zaboravljamo naše duboke tragove, stvarane stoljećima u našem rodnom kraju, da

ne zaboravljamo našu kulturnu baštinu koja je duša svake zajednice. Istina se ne nameće drugačije nego snagom same istine, a naša je povijesna odgovornost čuvanje te istine i prenošenja na nove generacije, jer je to dug domovima u kojima smo se rodili, zavičaju iz kojeg smo ponijeli najljepše uspomene, to je dug školama u kojima su nas odgajali i obveza svijetu kojem pripadamo i kojem pripada Hrvatska.«

Generalnom konzulu Republike Hrvatske u Subotici *Davoru Vidišu* također je osmijeh na licu: »Činjenica da su naši Subotičani, ostvarujući svoja prava, poštujući svoje obveze, u ovako kratkom vremenu na stol stavili šest novih naslova, šest novih knjiga i pregršt časopisa i da su sve to imali priliku pokazati ovdje u Zagrebu, ima povijesnu važnost. Naravno da sam izuzetno zadovoljan, a vjerujem i Vi.«

I generalni konzul RH među gostima: Davor Vidiš

roman *Dražena Prčića* u vrlo kratkom vremenu doživio i drugo izdanje, te da hrvatska zajednica ima svoje glasilo, kao i činjenice da se tiskaju svoje i izdaje književni časopis, izuzetno je pozitivna za mene. Silno sam ponosna na svoje podrijetlo i što sam nazočila ovoj predivnoj večeri.«

Što kaže prvi čovjek subotičkog ogranka najstarije hrvatske institucije, Matice hrvatske, ovdje na njenom izvoru u glavnom gradu svih Hrvata, pitamo *Stipana Stantića*.

»Veoma sam uzbuđen, ushićen, radostan. Veliko je zadovoljstvo predstaviti se kao Hrvat iz Subotice ovdje u Zagrebu, tim prije što sam u društvu brojnih naših bačkih Bunjevaca koji žive i rade u glavnom gradu Hrvatske. Subotica je oduvijek bila kolijevka književnika, a i danas ima mladih ljudi koji pišu na hrvatskom književnom jeziku.«

I dr. *Luka Štilinović* je podrijetlom iz Su-

Završena prva faza izgradnje Doma Mjesne zajednice Verušić

Dom za najmlađu mjesnu zajednicu

Zgrada MZ imat će 178 četvornih metara korisnog prostora, sastojat će se od dva ureda, hodnika, prostorije za arhiv, čajne kuhinje i dvorane od 105 četvornih metara za potrebe aktivnosti građana

Piše: Jasminka Dulić

Ukoliko sve bude išlo po planu, stanovnici Verušića će od ove godine imati jedan zajednički prostor u kojem će se moći odvijati različite kulturne, edukativne i političke aktivnosti. Ova, najmlađa mjesna zajednica u Općini Subotica, osnovana je 12. prosinca 1994. godine voljom njenih stanovnika koji su do tada živjeli u pet mjesnih zajednica Aleksandrovo, Stari Žednik, Novi Žednik, Mala Bosna i Bikovo.

Sve dosadašnje aktivnosti Verušićana, sastanci, dogovori, edukacije za poljoprivrednike odvijale su se po kavanama, salašima, u kantini sportskog aerodroma Bikovo ili u privatnim uredima, a mjesto društvenog života predstavljala su dva otkupna mjesta za mlijeko, gdje su se salašari ujutro i navečer susretali i razmjenjivali informacije. Ovaj saziv Skupštine MZ, kojeg čine većinom članovi Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini je stoga odlučio

da krene u izgradnju zgrade Mjesne zajednice, koji će u isto vrijeme predstavljati i seoski Dom.

PUT DO OSTVARENJA: Mjesna zajednica Verušić formirana je od rubova pet mjesnih zajednica Aleksandrovo, Stari Žednik, Novi Žednik, Mala Bosna i Bikovo. Prostire se na preko pet tisuća hektara površine, obuhvaća Donji i Gornji Verušić, Hrvatski majur i Klisu duž Čantavirskog puta. U Verušiću živi 998 stanovnika koncentriranih u ušorenim salašima duž Čantavirskog puta i u Šišťaku (preko od Radine kavanane).

»Prije dvije godine asfaltiran je prilaz od E 75 puta do naselja Šišťak u dužini od 570 metara uz pomoć samodoprinosu i Američke fondacije za razvoj. Poslije 12 godina pokušavamo naći i rješenje za svoje sjedište gdje ćemo moći odložiti arhivu i dokumentaciju koja se sada čuva po privatnim kućama i gdje ćemo se moći sastajati i

raditi. Do sada nismo imali svoja 'četiri zida' pa smo se sastajali po kavanama, salašima i privatnim uredima. Ti uvjeti nisu bili za rad adekvatni i uspjeli smo se s nadležnima usuglasiti da se počne s izgradnjom. Prošle godine je pripremljena dokumentacija vezana za sve suglasnosti i dozvole. Namjena zemljišta je preinačena od poljoprivrednog u građevinsko, u studenom je dobiveno rješenje za gradnju a u siječnju dozvola za otpočinjanje radova« opisuje put do ostvarenja želje Verušićana da konačno imaju svoj dom predsjednik Savjeta MZ Verušić Miroslav Kiš.

»Početna sredstva za izgradnju u visini od milijun dinara su dobivena iz rebalansa proračuna Općine Subotica uz sredstva MZ za redovne aktivnosti tako da ukupna suma iznosi za prvu fazu 1. 700. 000 dinara. Izidana je zgrada i stavljena ploča, a sada bi trebalo krenuti opet s javnim pozivom za investicije male vrijed-

nosti za drugu fazu u kojoj treba biti stavljen krov, uvedena struja, telefon i sve druge potrebne instalacije. Do sada je osigurano dva milijuna a dobili smo i obećanje da će rebalansom biti osigurana potrebna sredstva da se ova investicija završi« kaže Kiš.

Zgrada MZ imat će 178 četvornih metara korisnog prostora, sastojati će se od dva ureda, hodnika, prostorije za arhiv, čajne kuhinje i dvorane od 105 četvornih metara za potrebe aktivnosti građana. Zgradu je projektovao projektni biro Support iz Subotice a prvu fazu izgradnje sprovodi Monolit gradnja iz Subotice. Za desetak dana je zgrada podignuta od temelja do ploče, čime je rukovodstvo MZ vrlo zadovoljno, i ovu fazu izgradnje je obilježilo jučer u nazočnosti predstavnik Općine i svih zaslužnih da Verušić dobije svoj mjesni Dom.

Zamjenik predsjednika Općine Petar Kuntić, kaže kako su se rukovodstvu Općine

čelnici MZ Verušić obratili prošle godine, sa željom da im se pomogne izgraditi svoje sjedište. »Vladajuća koalicija je smatrala kako je zahtjev jednog od koalicijskih partnera opravdan te je rebalansom proračuna prošle godine odobrena stavka od milijun dinara za koji je urađena projektna dokumentacija i raspisan tender za prvu fazu radova. Velika je pomoć bila od nekoliko žitelja Verušića, prije svega Miroslava Kiša koji je poklonio parcelu na kojoj se gradi zgrada mjesne zajednice. Nadamo se da će ova zgrada odgovoriti potreba građana Verušića obzirom na veliku razućenost od Hrvatskog majura do Bikova, Novog i Starog Źednika do Aleksandrova. Očekujemo da će se investicija završiti budući je planirano u proračunu dva milijuna, gledat ćemo da se i u rebalansu proračuna osiguraju potrebna sredstva a predstavnici MZ su se i javili na natječaj Ministarstva poljoprivrede za ruralni razvoj gdje očekuju, ukoliko se prihvati projekt, još dva milijuna, što bi bilo dovoljno da se objekt može koristiti za potrebe građana Verušića, mada ne i u potpunosti završiti«, kaže Kuntić.

VLASTITIM SNAGAMA: Predsjednik Savjeta Kiš kaže kako se odluka stanovnika Verušića da osnuju mjesnu zajednicu pokazala u proteklih dvanaest godina dobrom i opravdanom. Kako kaže stanovnici Verušića su u prethodnih pedeset godina plaćali poreze i samodoprinosne a da nikada nije investirano u infrastrukturu u tom kraju budući se nalazio na rubnim područjima drugih mjesnih zajednica, a investicije su se koncentrirale po seoskim centrima. Od kada je formirana mjesna zajednica stanovnici su u jednom segmentu riješili problem niskonaponske struje, tako što su samodoprinosom izgradili dvije trafostanice, instalirano je ulično osvjetljenje duž Čantavirskog puta i u Šišaku, a ostao je još za rješavanje problem loše ceste prema Purčarevom Šoru gdje 'živi' petnaestak salaša te uvođenje fiksne telefonske mreže na cijelom teritoriju.

Stanovnici Verušića, među kojima ima značajnih robnih proizvođača u ratarskoj i stočarskoj proizvodnji, zainteresirani su i za uvođenje plina, a kako kaže Kiš velika im je želja da tvornica »Azotara« koja je, dok je radila, zagađivala

Verušićani će ove godine imati prostor za svoje aktivnosti

plodnu crnicu i poremetila vodotokove više nikada ne proradi već da se transformira u biznis inkubator centar. »Mi bi voljeli da Azotara više ne proradi

jer znamo što nam je donijela kad je radila i znamo da će nam ona sigurno štetiti zagađenjem a i obzirom da je kada je radila trošila ogromne količine vode čime je čitav vodotok poremećen. Smatramo da niti našoj mjesnoj zajednici niti gradu to ne treba« kaže Kiš i dodaje »kad ne gledamo tu ružnu građevinu onda ipak mislimo kako je lijepo i dobro živjeti na Verušiću jer nema gradske vreve i tko kako uredi domaćinstvo tako i uživa«.

Nakon završetka Doma mjesne zajednice Savjet MZ namjerava urediti i teren za sportske aktivnosti pa će tako djeca i mladi kao i u drugim naseljima imati i igralište i mjesto za okupljanje. Tako će, vjeruje Kiš, uz daljnji rad na dovođenju neophodne infrastrukture i život na salašima Verušića biti iste kvalitete kao i život u gradu. ■

Zajedničkim snagama do svoga mjesnog doma

Marinko Sudac, kolekcionar djela avangardne umjetnosti iz Zagreba

Vrijeme avangarde tek dolazi

Svaka država ex-Ju mora imati strategiju borbe protiv devastiranja umjetnosti, a države ne samo da nemaju strategiju, već ne mogu avangardu ni mentalno spoznati * Hoće li netko biti angažiran pitanje je individue, a ne pripada li ovom ili onom narodu * Svi koji su radili u to vrijeme mogli su iste sekunde završiti u zatvoru, ali su radili s unutarnjim porivom da stvaraju u ime slobode

Intervju vodila: Dragana Popov

Muzej suvremene likovne umjetnosti u Novom Sadu je do 25. travnja domaćin izložbe »Rubne posebno-sti«, avangardne umjetnosti 20. stoljeća ex-Ju iz kolekcije Marinka Sudca. Ovaj jedinstveni Zagrepčanin našao je vremena prije otvorenja izložbe za intervju Hrvatskoj riječi ne bi li čitateljima otkrio dio

onoga čime se bavi posljednjih 14 godina, jer malo je na našim prostorima kolekcionara, a osobito avangardne umjetnosti.

Tijekom višegodišnjeg sakupljačkog rada, kaže Sudac, obuzela ga je kolekcionarska »nevolja« za koju više nema lijeka. Sakupljanje je za Sudca na neki način povrat u bezbrižno djetinjstvo, jer skoro svako

dijete skuplja sličice, automobiliće, značke, a on se, eto, u traganju odlučio za umjetnost. U tom lutanju »skužio je« vriednost avangardne umjetnosti koja je nastajala u razdoblju od 1914. do 1989. godine kako na prostoru ex-Ju, tako i u svim ostalim komunistički uređenim državama. Postala mu je najdraža.

HR: Pretpostavljamo da ste postali poznavatelj avangardne umjetnosti za proteklo vrijeme. Također, pretpostavljamo da ste vremenom mijenjali stajalište i kriterije po kojima odabirete djela za kupnju. Imate li trenutačno sustav po kojem odabirete djela koja ćete kupiti? Što Vas vodi? Razum ili osjećanja, ili u suradnji i jedno i drugo?

Ništa ovdje nije slučajno, jer postoje postavljene, povijesne situacije. Postoji određen kod. Avangarda je nastala negdje 1915. godine na prostoru bivše Jugoslavije i od tada postoji kontinuitet. Nadograđivalo se jedno na drugo, striktno je pokazano i označeno kako, što i na koji se način treba složiti. Nema vrđanja, nemoguće je kupovati i sakupljati nešto drugo, izvan tog kontinuiteta. Točno je određeno i zabilježeno ono što su pojedinci radili. Postoje i kod mene iznimke koje su ušle u avangardu, ali sam ih vremenom eliminirao prateći osjećaje.

Moj put traje 14 godina, ali sam tek prije par godina shvatio što je bit. I ja sam svašta sakupljao. Doma na zidu nemam slike koje sakupljam, jer ne mogu ni ja još uvijek mentalno ih apsorbirati. Imam pejzaže protiv kojih se borim, muzeološki, jer još nisam zreo da bih mogao doma uživati u avangardi. Nemam tu mentalnu energiju koja je potrebna i koja dolazi sa sveukupnom životnom tranzicijom. Tek će, možda, za deset ili pedeset, sto godina biti moguće shvatiti ovu umjetnost.

HR: Podemo li od stajališta da je avangardna umjetnost aktivna u smislu da autor umjetnošću izražava stajalište prema društveno-političkoj stvarnosti, onda bismo mogli zaključiti kako je određeni društveno-politički milje bio plodonosan, inspirativan, da je uvjetovao svojim karakteristikama

ma, reagiranja umjetnika, avangardi-
sta... Postoji li neki milje, društveno-
politički koji je plodonosan, stimulati-
van i inspirativan i koji kao takav, uvje-
tuje pojavu avangarde? Možete li reći,
na temelju (Vaše) kolekcije umjetnina,
te prateće dokumentacije i ostalog, da
postoji neki background koji se prepo-
znaje u većini djela ex-Ju?

Svugdje gdje je bilo slično političko
uređenje avangarda je jako prepoznatljiva;
umjetnika iz Novog Sada ili Bukurešta ili
Krakova možete prepoznati, jer su rukopi-
sno veoma slični. Ne možete izvući umjet-
nika iz Vojvodine kao drugačijeg od
umjetnika iz Ukrajine, jer su u sličnom po-
litičkom sustavu stvarali umjetnost.
Međutim, smatram da je Vojvodina nešto
drugačija u odnosu na beogradsku avan-
gardnu scenu. Avangardna umjetnost ex-
Ju je, u biti, umjetnost pet gradova. Nika-
da je nije bilo u Skoplju, Crnoj Gori ili Sa-
rajevu... U Sarajevu je bila tek kasnije, ra-
nih 80-ih. U to vrijeme je nastala an-
gažmanom pojedinaca, koji su organizira-
li izložbu »Dokumenta sarajevska«, pa se
pojavio neki broj umjetnika koji su ispra-
tili ovu umjetnost. Nakon toga avangarda
nestaje, nema je tko nastaviti. Avangarda,
osim Beograda, Novog Sada, Subotice,
Zagreba i Ljubljane, ne postoji; nema više
ni jednog drugog grada u ex-Ju gdje se
avangarda dešavala.

Avangarda je angažirana umjetnost, kao
što ste i rekli, ali ja ne znam razloge zašto
je to tako. To bi mogao objasniti netko tko
se bavi sociologijom. Pripremam za svoju
kolekciju jednu veliku monografiju koja
bi imala između 500 i 700 stranica, pa gle-
de Vašeg pitanja, planiram da *Želimir Žil-
nik*, slovenski sociolog, koji živi vani i
predaje na mnogim svjetskim fakultetima,
proba objasniti to što još nitko nije uspio
»skužiti«. Znači, zašto je ta umjetnost, ko-
ja je nastajala u socijalistički uređenoj Ju-
goslaviji, bila drugačija od umjetnosti ko-
ja je nastajala u totalitarnom sustavu So-
vjetskog Saveza i državama vezanim za
SSSR? Ipak smo mi bili istovremeno u de-
mokratskom sustavu i u totalitarnom
uređenju. »Naša« umjetnost je potpuno
drugačija od umjetnosti koja je nastajala
na Zapadu, razlikuje se i od umjetnosti Is-
toka, ali je ipak više povezana s državama
istočnog bloka. Jugoslavenska avangarda
nije imala sve do prije 15-ak godina svoje
fanove u svijetu, ustvari sve dok se Jugo-
slavija nije raspala. Do tada izložbe su bi-
le uvijek minorno pokrivene informacija-
ma, a kada se Jugoslavija raspala, niz iz-
ložbi u svijetu se nadovezao na raspad, ra-
znim nazivima tipa »U gudurama Balka-
na« ili »Balkanska izložba« da bi vreme-
nom interesiranje raslo. Trenutačno je
avangarda ovih prostora veoma interesant-
na u svijetu.

HR: Kako objašnjavate da je u
ex-Ju samo pet gradova bi-
lo plodno tlo za avangardne umjetnike,
a imajući u vidu tezu da je avangarda
angažirana umjetnost?

Mislim da nije u nikakvoj vezi s pod-
ručjem već jedino s individuom. Bit je u
pojedincu koji je na neki način došao do
informacija i spoznaja i na njih umjet-
nošću reagirao. Ja osobno ne vjerujem da
postoji mentalno naslijeđe koje uvjetuje
nastanak umjetnika avangarde, pa da zato,
primjerice, postoji u Subotici avangarda.
Ali ipak postoji neko naslijeđe, pa su tako,

mađarskog naroda. Hrvatska zajednica
je (a i neke druge) u to vrijeme bila
brojnija nego sada, ali čini se da nije
producirala umjetnike avangarde...
Kako to objašnjavate, ako je istinito ovo
zapažanje?

U pojedinim skupinama koje su 70-ih go-
dina djelovale u Vojvodini bilo je članova
različitih nacionalnosti. Smatram da je pi-

čini mi se, avangardni umjetnici naslijedi-
li ozračje od svojih prethodnika koji su
stvarali 20-ih godina u Novom Sadu, časo-
pis »Ut« (mađarska avangarda) i DADA u
Subotici, i na neki način nastavili njihove
aktivnosti i kasnije. Jer, bila je DADA i u
Osijeku tih 20-ih, ali nikoga nije bilo po-
slije da je naslijedi. Bilo je pokušaja i ne-
kih dadaističkih predstava, ali poslije toga
nije bilo ni jednog čovjeka, niti jedne indi-
vidue koji bi naslijedili tu umjetnost. U bi-
ti avangarde je angažiranje individue zbog
vlastitih uvida na političko-društveno sta-
nje.

HR: Može se zapaziti da su au-
tori uglavnom, sudeći po
imenima, bili ili pripadnici većinskog ili

tanje individue, hoće li ili neće netko biti
angažiran, a ne pripada li ovom ili onom
narodu. Da je netko bio prijatelj s, primje-
rice nekim Slovakom i da je Slovak imao
neki svoj interes da sudjeluje u toj skupi-
ni, onda bi bio i Slovak dio te avangarde.
Mađari su naslijedili svoju cijelu umjet-
ničku djelatnost od mađarske avangarde
koja se naslanjala na *Kasak-a*, *Moholy
Nagya* i ostale jake avangardne umjetnike.
Oni su zbog mađarskog jezika, ali poje-
dinci iz Vojvodine, te radi spoznaje o toj
vrsti umjetnosti, i opet individualci u Voj-
vodini, predložili svojim prijateljima da
rade to i to i tako se desila »mađarska«
avangarda. Avangardna umjetnost nije
šablon, u smislu da je morao biti Mađar ili

Srbin. Mogao je biti Hrvat da se našao u pravo vrijeme na pravom mjestu. Ipak, *Slavko Matković* je Hrvat, ali se on imenovao i proglašavao Srbinom. Nije ovdje pitanje nacionalnosti. Najvažniji odgovor je da avangardna umjetnost nije nacionalna umjetnost. Taj neki Mađar, koji je stvarao u Vojvodini, nije radio tu umjetnost za Mađare, niti sam ja napravio kolekciju za Hrvate... Umjetnost je internacionalna jer je nastajala u to vrijeme u određenom društvenom miljeu. Da je u Vojvodini bio neki mađarski diktator, tada bi se mađarski umjetnici svojom umjetnošću borili upravo protiv njega. Jer, uvijek je avangarda bila angažirana!

Ja sam donacijom novosadskom MSU upravo to i pokazao, jer nema djela ni jednog srpskog umjetnika već su autori drugih nacionalnosti. Htio sam da kolekcija u Vojvodini, to jest Novom Sadu, ne bude nacionalna. Ne može Muzej suvremene umjetnosti biti nacionalni muzej. To nigdje ne postoji. Može biti moderna galerija nacionalna, ali ne i suvremena umjetnost. Ona mora biti nadnacionalna jer je cijela podloga stvaranja umjetnosti na nadnacionalnoj razini. ZENIT koji je nastajao 20-ih godina, u isto vrijeme kada je nastajala avangarda u europskim razmjerima, bio je internacionalan jer su surađivali i s ruskom avangardnom scenom i s njemačkom...

HR: Posljednjih godina počeli ste sakupljati prateću dokumentaciju i dokumente uopće glede Vojvodine. U čemu se ogleda značaj sabiranja dokumentacije pokraj umjetnina? Povećava li to možda vrijednost djela? I kakvu komunikaciju imate s umjetnicima?

Pokušavam sve sakupiti na jedno mjesto, i dokumentaciju, časopise, fotografije, publikacije kako bi kolekcija bila sveobuhvatna. Razlog je što hoću omogućiti nekom tko jednog dana bude proučavao avangardu da može vidjeti što se to točno dešavalo u to vrijeme. Sada se jedan dio više ne zove »dokumentacija« već se muzeološkim rječnikom rečeno zove »nastajanje umjetničkog rada«. Muzeološka praksa pokušava i samu fotografiju, koja je nekada bila prateća dokumentacija nastajanja nekih radova, performansa i događaja, preimenovati u umjetnički rad, na ravno, pod uvjetom da sam autor koji je sudjelovao dopusti da se imenuje kao njegov rad.

Odličnu komunikaciju imam s autorima. I cijela ta priča oko kolekcije i izložbi te MSU u Varaždinu im je dala snagu i priznanje za cjelokupno njihovo odricanje. Kada su oni stvarali, umjetnost nije bila tržišno-komercijalna, bila je rubna te su i sami umjetnici bili na rubu egzistencije i financijske i u svakom drugom smislu.

HR: Postoji li neka specifičnost, obilježje avangarde u Hrvatskoj od 1914. do 1989. godine u odnosu na ostale dijelove tj. gradove ex-JU? U Hrvatskoj je avangardu izmislio Srbin, *Ljubomir Micić*, te *Branko Poljanski*. Oni

koji su u Hrvatskoj pokrenuli avangardu bili su nadnacionalni tj. internacionalni. Onda su im zabranili djelatnost u Hrvatskoj i otišli su u Srbiju pa im je i tu zabranjeno, pa je jedan dio završio u Moskvi. MSU u Zagrebu se veže za ZENIT kojeg je osnovao Srbin. MSU u Beogradu se veže za ZENIT kojeg je osnovao Srbin ali u Zagrebu, u Hrvatskoj. Jer je on bio i tamo i ovdje. Kolekcija se ne može prikazati kao nečija, ja nisam htio sakupljati samo hrvatsku avangardu. Sada se radi izložba hrvatske avangarde u Zagrebu, ali je to totalna greška, jer ćete hrvatsku avangardu napraviti sa srpskim umjetnicima.

HR: Devedesete godine su mogle biti također plodne za pojavljivanje avangarde, no fakti govore da nije bilo tako. Slažete li se s tom pretpostavkom?

Mene uopće ne zanima to razdoblje. Moja kolekcija završava s 1989. godinom. Dalje što se dešavalo u umjetnosti u kontekstu moje kolekcije me ne interesira. Ja ću i dalje graditi kolekciju na istim temeljima, ali u obziravama koje okružuju ovu regiju. S obzirom da je sakupljanje umjetnina iz okolnih država istočnog bloka ogroman angažman, potreban je veliki novac, na što se nadovezuju i ostali parametri problema. Nisam mogao u početku ići u Rumunjsku, Mađarsku, Poljsku, Češku... Sve te države htio bih obići i pokušati nabaviti sve što bude bilo moguće, ali, naravno, sukladno kriterijima, znači da su nastali u razdoblju od 1914. do 1989. godine.

HR: Znači, trenutačno u kolekciji dominantno imate radove tj. umjetnike ex-JU?

Imam puno umjetničkih radova koji su na stajali i izvan granica ex-JU, ali ih još uvijek ne mogu povezati u kontinuitet. Ako sada pokažem 4-5 radova, onda to nema takvu muzeološku snagu kakvu bi to imalo ako bih imao cijelu periodiku stvaranja te umjetnosti, od nastajanja pa do 1989. godine.

HR: Mijenja li se vrijednost djela pri promjeni vlasnika?

Promijeni li neko djelo vrijednost samo po sebi kada pređe iz nečijih u Vaše ruke, koje više nisu »obične« ruke iz perspektive javnosti?

Predmeti nemaju nikakvu vrijednost ako ih netko nađe na smecu. Tek kada se stave u kolekciju ili muzeološki prostor dobiva ju na vrijednosti. Čim se umjetnost stavi u muzeološki prostor i čim im se da odgovarajući tretman, ona se na drugačiji način prezentira i postaje vrednija.

U ovoj cijeloj priči su najvažniji mediji. Njihova je uloga da educiraju građane. Uvijek mi je bila želja da se smanji broj stranica crne kronike, a da se poveća broj stranica umjetnosti. Ako umjetnost bude nametana godinu-dvije sigurno je da će se povećati broj njenih ljubitelja. Ovakve izložbe kao što je ova »Rubne posebnosti« ako stvore samo jednog kolekcionara umjetnosti, to je dovoljno, jer on može napraviti mnogo više nego sve one stranice crne kronike u medijima. A mediji u današnje vrijeme sami potiču na negativnost. Ako bi mediji u svijetu pisali samo o lijeponu, o blagostanju, sigurno je da bi se za neko vrijeme smanjila razina negativnosti u tom općem negativnom kontekstu tog crnog okruženja u kojem živimo.

HR: Kakav je Vaš dojam glede pismenosti ljudi prema vizualnoj umjetnosti u Hrvatskoj, ili ovdje? Jesu li pismeni? Koliko?

Mislim da ljudi nisu pismeni dovoljno. Ja ne znam da u Hrvatskoj, primjerice, ima kolekcionara, a koji su se pojavili stvaranjem novih materijalnih vrijednosti te imaju višak sredstava, koji poznaju umjetnost. Osim toga nitko od njih nema interesa da skuplja avangardu. Ipak, u suradnji s »dobrom medijskom pričom« pojavljuju se ljudi koji se interesiraju za avangardu. Već neko duže vrijeme postoji interes izvana. Recimo, velika fondacija »Generale«, koja ima veliki kapital, ima svoje kuratore i kustose koji kupuju za njih, već je prepoznala značaj avangarde s ovih prostora. Glede Vojvodine, ja sam prije njih uspio naći i kupiti djela, ali u Hrvatskoj mi je već bilo nešto teže. U Hrvatskoj su već, zbog svijesti, utjecaja zapada, otvorenosti i zbog zemljopisne bliskosti s tim djelom Europe, bahati s cijenama, pa mi je bilo nešto teže doći do djela, sve dok nisam pokazao što radim i tek kada sam pokazao svoj rad, umjetnici su mi bili nakloni.

HR: Kada ste dospjeli u centar medijske pozornosti? Je li se to desilo u vrijeme postavka »Rubnih posebnosti« u Varaždinu, prije toga? Kako se nosite s medijskom pozornosti? Pretpostavljamo da ste na neki način i htjeli da se to desi?

Svakome pričaju priznanja. Ako netko bude pravio analizu naslova u medijima glede izložbe u Varaždinu, možete vidjeti da od stotine natpisa nema ni jedne negativne kritike, pa ako vidite da je negdje veliki broj ljudi bilo upoznato s tim dešavanjem, onda je to priznanje, da ste vi, kao individua, napravili nešto što za 50 godina nije

mogao napraviti jedan muzej u Zagrebu, koji ima oko 40-50 zaposlenih.

Ja sam sebe uvijek postavljao iznad te cijele priče jer nikada nisam ovisio ni od koga. Moja individua nema rok trajanja, ja nemam neki politički postav u muzeju ili nekoj drugoj instituciji, da imam neku plaću pa da se bojim hoće li me netko smijeniti ili slično. Ja sam taj, moja kolekcija ostaje, a sve oko mene se mijenja.

HR: Ulogu velikog kolekcionara bi trebale imati institucije kao što je Muzej suvremene likovne umjetnosti – u Zagrebu, Beogradu, Novom Sadu, a ne privatni kolekcionar kao što ste Vi. Ipak, stvari su se tako razvijale, pa ste se Vi prije njih počeli baviti sakupljanjem djela čiji značaj nisu na vrijeme oni prepoznali. Čini se logičnim da će te institucije moći lakše naći potrebna sredstva za otkup, imajući u vidu značaj tih djela na društveno-državnoj razini, ali ipak ste Vi to činili. Pitanje je zašto je došlo do toga da Vi preuzmete ulogu muzeja i zašto te institucije nisu prepoznale značaj djela avangarde?

U zagrebačkom Muzeju suvremene umjetnosti postojalo je, bar koliko je meni poznato, a iz priloženog je i vidljivo, nekoliko skupina manjih galerija. Izgleda kao da MSU čine desetak manjih galerija, gdje svatko vuče na stranu svojih interesa. MSU nema globalnu strategiju, globalno razmišljanje i globalno postavljene stvari. MSU u Novom Sadu bi mogao napraviti strategiju tako da bude jači od beograd-

konce i interese na svoju stranu. Samo ako društvo pomogne novosadskom MSU, koji ima odlične temelje, MSU će moći ostvariti svoje dugogodišnji ciljeve. Umjetnik uvijek može biti naklonjen i podariti instituciji u osnivanju svoj rad i na taj način pomoći stvaranje muzeja. Mali je broj umjetnika koji nisu osjećajni i koji nemaju senzibilitet pa da ne bi pomogli. Moja donacija nije donacija Vojvodini jer nemam nikakve veze s njom. To je donacija tim individuama, znači *Živku Grozdaniću*, direktoru MSU i kustosu *Dragomiru Ugrenu*. Da nema njih, mene ne bi interesiralo, jer su ta djela veliki kapital koji sam mogao prodati i kupiti sebi neke druge radove. Na taj korak su me potakli ti ljudi! Mislim da je najbolji mogući izbor što je *Živko Grozdanić* postavljen za direktora Muzeja.

Osim toga svaka država ex-Ju mora imati strategiju borbe protiv devastiranja umjetnosti, a države ne samo da nemaju strategiju, već ne mogu avangardu ni mentalno spoznati.

HR: Vaša kolekcija sadrži djela nastala na području ex-Ju praktički tijekom cijelog 20 stoljeća. Danas ih oživljavate izložbama i postavima. Osim što pomažete pomicanju avangarde s ruba prema centru, prikazujete vrijednost, starate se da ona dobije adekvatan položaj. Mogu li postaviti i skretanje pozornosti javnosti na kolekciju, a u smislu značenja, utjecati na relaciju pomirenja poslije sukoba iz 90-tih?

skog. Samo ako pojedince koji rade u MSU bude vlastiti unutarnji poriv vodio k stvaranju globalne strategije razvoja Muzeja, onda će im biti svi naklonjeni i imat će pomoć s raznih strana. A tko će pomoći MSU u Zagrebu, kada oni sami sebi ne mogu pomoći?! Gradi se veliki muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu i već sada imaju problem, jer se ne zna na koji će način biti organiziran postav, svatko vuče

Avangardna umjetnost više nije marginalna niti rubna, ali joj je naziv ostao taj, jer je bila takva, a, možda je jednog dana nazovemo ex-rubna umjetnost. Ona je ta koja mora biti u prvom postavu. Primjerice, talijanski futuristi trenutačno imaju abnormalne cijene, te ruski *Maljević* i cijela ruska avangarda, poljski konstruktivizam, rumunjska avangarda. Cijene su takve da je i matičnim zemljama preskupo. Sada

već ne mogu ni jedan komad kupiti. Ako neka država nije na vrijeme skupila djela, onda je to otišlo u nepovrat. Sada vidim, jer nisam ranije znao niti sam namjerno radio, da je moja kolekcija ustvari moja nesvjesna borba protiv globalizacije. Uzmite primjer neke banke koja dolazi na vaše tržište, pokupuje mnoge banke i gospodarstvo i to odlazi u nepovrat, i više neće biti srpsko. Radi toga, jer su određene strukture stranih institucija napravile da se na ovim prostorima desi rat, da se sve skupa osiromaši, da stranci pokupuju imovinu, koja prelazi u druge ruke... Glede umjetnosti, kupit će je neki kolekcionar, za Australiju, Čile... Meni je nudeno za kolekciju preko 3,5 milijuna eura da je prepustim škotskom kolekcionaru za neki muzej u Americi. Da sam pristao, onda pokoljenja ne bi više imala prigodu vidjeti cijelu avangardu koja je nastala ovdje, ne bi znali što je »Gorgona«, Zenitizam... Umjetnost je važna za budućnost. Iz ove perspektive gledano moguće je ne vidjeti značaj, pa čak kada ljudi vide neki »papi-rić« mogu reći »pa i ja ovo mogu mnogo bolje uraditi«, ali djela treba gledati u kontekstu vremena nastajanja, u tom društveno-političkom uređenju. Ako jedan *Vlada Martek* uzme plakat SFRJ, a već onda je nagovijestio raspadanje Jugoslavije, pa svoju sliku stavi iznad Republike, jer je on anarhist i on pokazuje sebe u kontekstu slobode... a nitko se nije 1973. godine usudio napraviti to što on jest, onda to ima veliku vrijednost. Svi koji su radili u to vrijeme mogli su iste sekunde završiti u zatvoru, ali su radili s unutarnjim porivom da stvaraju u ime slobode i zatvora. Recimo, *Slavko Bogdanović* je zbog pjesme osam mjeseci bio u zatvoru.

HR: Koliko djela ustvari imate u kolekciji, gdje ih skladištite?

Nemoguće ih je prebrojiti, a deponirana su u skladištima. Baš je *Živko Grozdanić* rekao nekoj TV postaji kako je moj depo bolji od depoa Muzeja suvremene umjetnosti nekoliko puta. Te stvari se pod hitno trebaju promijeniti, ne radi toga da bi netko sakupljao poene, već zato jer to ostaje jednom narodu koji se kroz umjetnost educira da bude kulturniji. Svaki narod iza sebe ostavlja kulturni trag, nema razdoblja kada narod nije ostavio umjetnost. Tu umjetnost samo treba sačuvati kako bi pokoljenja vidjela dio svoje povijesti. Iako na rubu civilizacije prije 15 godina, kada smo se klali i ubijali, kontinuitet umjetnosti je postojao i ta umjetnost pokazuje da smo uvijek bili u trendu sa Zapadom. Iako, s jedne strane, mi smo bili primitivci, s druge strane mi nikada nismo bili u zaostatku za civilizacijom. Kroz umjetnost se pokazuje da smo uvijek bili civilizirani, a da su te civilizirane zemlje imale nekog poriva da ratuju, oni bi ratovali isto kao i mi na Balkanu. Kulturno, oni ništa pametniji nisu od nas, a to pokazuje cijela avangardna umjetnost ovih prostora.

Panel-rasprava Misije OEES-a na Ekonomskom fakultetu u Subotici

Razgovarajmo otvoreno

Studenti su se aktivno uključili u raspravu, iznoseći stav kako im stjecanje znanja baš i nije nadomak ruke zbog visokih cijena knjiga i nepristupačnosti interneta * Komentar su dali i profesori koji današnje studente vide kao nezainteresirane za stjecanje znanja, te su istaknuli kako je s njima vrlo teško raditi

Piše: Olga Perušić

Usrijedu, 5. travnja u Poslovnoj zgradi Ekonomskog fakulteta u Subotici održana je javna rasprava o temi »Suočavanje s budućnošću«. Raspravu su organizirali Misija Organizacije za europsku sigurnost i suradnju u Srbiji i Crnoj Gori i Europski pokret u Srbiji u suradnji sa Studentskom unijom Srbije i Ekonomskim fakultetom u Subotici. Ova debata bila je posljednja u nizu od šest održanih u sveučilišnim centrima u Beogradu, Nišu, Novom Sadu, Kragujevcu i u Novom Pazaru.

Sedmomjesečni projekt »Suočavanje s budućnošću« ima za cilj u Srbiji stvoriti prostor za otvorenu raspravu među mladima, a koja će potaknuti suočavanje s bliskom prošlost, te ukazati na to kako bliska prošlost utječe na budućnost.

POGLEDI NA BUDUĆNOST: Debatu je predvodila moderatorica *Jelica Minić* u ime Europskog pokreta u Srbiji, a riječi dobrodošlice nazočnima uputio je dekan Ekonomskog fakulteta u Subotici *dr. Pere Tumbas*. U ime Misije OEES-a u Srbiji i Crnoj Gori govorila je generalna savjetnica *Zorica Mršević*, koja je potakla mlade da pogledaju sebe u jednom momentu svojega života između prošlosti koja nije bila dobra i budućnosti koja mora biti bolja.

Pozvala je također studente da sudjeluju na natječaju pisanja esaja, raspisanog od strane OEES-a, otvorenog do 15. travnja. Detaljnije informacije mogu se pronaći na portalu www.emins.org.

Na debati se mogao čuti i glas roditelja i studenata

Svoje poglede na budućnost mladih iznijeli su panelisti: predsjednik Odbora za europske integracije Skupštine Državne Za-

zacija istaknuli su kako fakultet ima još dosta problema i pogrešaka u vezi uvođenja Bolonjske deklaracije, te studentske or-

Kako promijeniti imidž Srbije: s rasprave na Ekonomskom fakultetu u Subotici

jednice Srbije i Crne Gore *Oliver Dulić*, predsjednica Beogradskog fonda za političku izuzetnost *Sonja Licht* i član Općinskog vijeća zadužen za regionalnu i međunarodnu suradnju *Dejan Zvekić*.

Pitanja i teme za raspravu bile su – kako promijeniti imidž Srbije; prevladati stereotipe o Srbiji; zašto se glas mladih nigdje ne čuje; što nakon završetka studija; i što se želi promijeniti u društvu i na sveučilištu?

STUDENTI I PROFESORI: Studenti su se aktivno uključili u raspravu, iznoseći stav kako im stjecanje znanja baš i nije nadomak ruke zbog visokih cijena knjiga i nepristupačnosti interneta, dok su drugi pak bili uglavnom zadovoljni i ponosni na svoj fakultet. Također, čuo se i komentar kako mladi prije primjećuju rast nezaposlenosti i stalnog pada proizvodnje, nego uspjehe političara u približavanju Europskoj uniji. Predstavnici studentskih organi-

zacije često nisu u mogućnosti pomoći studentima glede pitanja loše komunikacije s profesorima. Zaključilo se, također, i kako su studenti dosta pasivni i ne žele preuzimati inicijative i odgovornosti.

Na debati se mogao čuti i glas roditelja i studenata koji su smatrali kako optimizam treba prenijeti na mlade, jer su bombardirani negativnim informacijama. Komentar su dali i profesori koji današnje studente vide kao nezainteresirane za stjecanje znanja, te su istaknuli kako je s njima vrlo teško raditi. Nazočni su dobili kolaž tekstova koje je pripremila Misija OEES-a o krivici, istini i promjeni, gdje su obuhvaćeni radovi s temom međureligijske tolerancije, europske integracije i partnerstva za mir. Cijelu debatu pratila je i produkcijska kuća »Mreža«, koja je snimala cijeli događaj i kasnije će o njemu napraviti dokumentarni film.

Najmlađi član velike obitelji DSHV-a

Veza sa sunarodnjacima

U Savinom selu, nadomak Vrbasa osnovana Mjesna organizacija DSHV-a *

Hrvati južno-bačkog okruga osjećaju potrebu organizirano djelovati i politički, a ne samo kulturno

Na raskrižju glavnih drumskih i željezničkih putova Novi Sad – Subotica i Bečej – Sombor, na kanalu DTD, prostire se općina Vrbas s nekoliko naseljenih mjesta: Kucura, Savino Selo, Bačko Dobro Polje, Zmajevu i Ravno Selo. U većini mjesta većinu stanovništva čine Srbi, osim u Kucuri gdje većinu čine Rusini i Savinom Selu gdje su većina stanovništva Crnogorci. Područje današnje općine Vrbas naseljavali su, nakon protjerivanja Turaka iz ovih krajeva pretežito Mađari i Rusini, a koncem XVIII. stoljeća i Nijemci. Nijemaca gotovo da i nema, a vrlo je mali broj i Mađara.

Hrvati su se u ove prostore doseljavali iz različitih dijelova Bosne i nikada nisu bili posebno organizirani, pa čak ni međusobno povezani. Najviše ih je, dakako u Vrbasu samom, ali i u svim ostalim naseljenim mjestima ove općine. U Savinom selu (Tarschau, njem. naziv) najviše je Hrvata od mjesta koja gravitiraju općini Vrbas, dakako izuzimanjem grada samog.

Vjerojatno je to upravo razlog što su se Hrvati ovog,

cina članova DSHV-a iz Subotice i Le-

Novi korak: Osnivači MO DSHV-a u Savinom selu

Dragan Jurakić i Petar Kuntić

Savinog sela, odlučili organizirati u političku stranku za koju vjeruju da će ostvariti njihove potrebe – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. U tome im je pomogao Mjesni odbor DSHV-a, netom osnovan u Vrbasu. Na poziv *Dragana Jurakića*, predsjednika MO DSHV Vrbasa na osnivačkoj skupštini nazočili su i *Petar Kuntić*, predsjednik DSHV-a zamjenik predsjednika Općine Subotica, *Antonija Čota*, član Vijeća DSHV-a i vijećnica u SO Sombor i još nekoli-

meša. Domaćinima se, nakon uvodne riječi Dragana Jurakića, obratio predsjednik Kuntić koji je u svom izlaganju upoznao nazočne s poviješću osnutka stranke, njenim djelovanjem, programskim ciljevima kao i do sada ostvarenim rezultatima i poslovima koji su u tijeku.

Sjednica je protekla u posebnom ozračju prisnosti i dijaloga iz čega se da zaključiti kako je Hrvatima ovog kraja bila potrebna veza sa sunarodnjacima.

A. Č.

Čestitka DSHV-a

Uskrs – poticaj za nova djela

Svim našim sugrađanima želimo da sretno i u miru provedu veliki blagdan Uskrs i da u njemu pronađu poticaj za nova djela. Iako ove godine svi kršćani ne slave istog dana uskrsnuće Gospodina, nadamo se da će nas Uskrs zbližiti te donijeti više kršćanskih i ljudskih vrijednosti. Nadamo se da će Uskrs donijeti više tolerancije i razumijevanja, a kao politička organizacija pozivamo sve Hrvate u Vojvodini da ustraju u dobrim odnosima prema svima.

Vjerujemo kako će naše društvo imati dovoljno snage oduprijeti se raznim iskušenjima i kako ćemo moći uživati u plodovima suživota koje negujemo svim srcem.

Promocija knjige »Previranja« Vere Vranković-Miš

Sadašnjost isprepletена prošlošću

Predstavljanje knjige u Hrvatskoj matici iseljenika održano je u organizaciji Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« * »Knjiga koju večeras predstavljamo, još je jedan kamenčić u mozaiku pokušaja čuvanja povijesne memorije Hrtkovaca, našeg rodnog Srijema«, istaknuo je Ante Plivelić

Za Hrvate koji žive u Hrvatskoj, a podrijetlom su iz Vojvodine, 7. travnja 2006. godine ostat će u sjećanju kao dan prepun događaja koji su u njima pobudili snažne emocije, dan u kojem su zaronili u vlastitu prošlost šetajući se stazama svoga djetinjstva.

zvjezdane staze otisnemo u emotivni beskraj svemira kroz polumračnu, svijećama osvijetljenu prostoriju, začuo se baršunasti glas Vere Vranković-Miš:

»Dobra večer, vani je noć koja šuti/ i zidovi šute/ i vi šutite i dišete. / Ja sam došla večeras da vas taknem/ dušom u šutnji.

ali dirljivo i nadahnuto, predstavio pjesnikinju.

»Vera Miš Vranković rođena je u Hrtkovcima, pokraj starih rimskih naselja Sirmija i Gomolave, u kući poštenih i ponosnih ratara široke srijemske ravnice. Došla je na svijet u mjesecu ožujku s prvim proljetnim cvijećem i mirisom crnice koja se, nabubrila od otopljenog snijega, predaje zrakama proljetnog jarkog sunca. Svoje je djetinjstvo provela na toj pustari Srijema trčeći bosonoga po toplom savskom pijesku, po rosnim jutarnjim livadama, zadivljeno promatrajući stoljetne hrastove i nepredvidive i opake virove rijeke Save koja, kako Vera kaže, Gomolavu samo ljubi. Odrastala je u drvodredima dudova i beskrajnih žitnih polja, uz miris kruha iz hrtkovačkih furuna, a ponekad bi, skrivajući se, samo provirila kroz zamagljen prozor seoskog bircuza i vidjela u nekom polu-mračnom kutu kako neki neobrijani i razočarani rudar panonske ravni utapa svoju tugu uz frakljić dudinjare i pušta pokoji suzu.

Odrastajući u takvom okruženju, uz kletpet roda sa dimnjaka i miris dunja s ormara, Vera piše poeziju od najranijih dana, anonimno, za sebe i svoju dušu. Ona jednostavno mora pisati, jer je poezija potreba njene duše, a za sve životne nedaće Vera odušak nalazi u svojoj poeziji. Ona svijet ne okreće naopačke, već ga prikazuje onakvim kakav on stvarno jest. Njenu poeziju, osim spontanog emocionalnog naboja, karakterizira istina, bunt i briga za sve oko sebe. Ona ima snage i puno ljubavi za patnje svog srijemskog naroda i usprkos naloženosti sjeti i putovima zasutih uvelim lišćem vjeruje da će doći jedno bolje proljeće, jer ono uvijek dolazi.

ČUVANJE POVIJESNE MEMORIJE: O Verinom značenju za Hrtkovčane i Srijemce govorio je, u ime organizatora ove promocije, Zavičajnog kluba Hrtkovčana

Mato Jurić i Ante Plivelić, predsjednik i dopredsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata: među publikom

Nakon što su ispratili svoje drage prijatelje iz Vojvodine, delegaciju Hrvatskog nacionalnog vijeća i NIU »Hrvatska riječ«, koji su bili u dvodnevnom posjetu hrvatskoj metropoli, Zavičajni klub Hrtkovčana »Gomolava«, koji djeluje u okviru Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, organizirao je u Hrvatskoj matici iseljenika književnu večer na kojoj je predstavljena nova zbirka pjesama Vere Vranković-Miš »Previranja«.

I dok smo zagrljeni mrakom čekali kako bismo skupa proputovali stazama Verinih poetskih bisera i da se kroz njene poetske

KNJIŽEVNA VEČER: I tako je pjesnikinja započela skidati veo tajne sa svojih novih poetskih miljenica. Divila se ona u pjesmi tijelu muškarca, veselila se i pokrivala dugom, trpila prijevaru, kao magla dolazi pred njegova vrata, tješila napušten mjesec, razgovarala s morem i držala ga za ruku, tražila zelenu granu da se pokrije, divila se oluji i plašila crnih marama.

O Verinoj najnovijoj knjizi »Previranja« prvo je govorila njena gošća s otoka Krka prof. Milena Žic, a u pratnji joj je bila i Srijemka Kalinić Novosel ilustrator knjige, dok je pisac predgovora Miroslav Ilić kratko,

»Gomolava«, Ante Plivelić njegov utemeljitelj i duša zavičajnog kluba:

»Poznato je da je čovjekov dom domovina, a domovina je dom u čovjekovom srcu, ma gdje on bio. Srijem je tisućljećima bio naša domovina, naša snaga, naše nadahnuće. Zaboravimo li ga, zaboravit ćemo sebe same i nestati, kao što nestaje sve što svoju povijest u zaboravu izgubi. Stoga ovo djelo Vere Vranković-Miš ima daleko veću težinu od obične knjige poezije. Premda su 'Previranja' Verina knjiga, to je i naša knjiga jer su Verine oči naše oči, Verino razmišljanje je i naše razmišljanje, Verina duša je i naša duša. Ona je zrcalo nas samih, strujanje vremena našim sudbinama, bolovi i radosti naših sjećanja. Svjesni činjenice kako su naša sadašnjost i budućnost neraskidivo isprepleteni našom prošlošću, knjiga koju večeras predstavljamo, još je jedan kamenčić u mozaiku pokušaja čuvanja povijesne memorije Hrtkovaca, našeg rodnog Srijema«, rekao je Ante Plivelić.

POETIKA PJSNIKINJE: Vera Vranković-Miš već tridesetak godina živi i radi na otoku Krku, a poznata je po svome domoljublju i živoj vjeri u ideale plemenitosti, istine i prijateljstva što je vidljivo iz njene poezije. U gradu Krku Vera prvi put javno

Franjo Turčić i Ivan Pavačić sviraju na izvornim instrumentima sopelama

od četiri poglavlja: »Previranja«, »Trepirim na vjetru«, »Majci« i »Uz more sjećanje«. U svojoj prvoj pjesmi iz »Previranja« Vera nastupa vrlo nemilosrdno i odlučno te vrlo oštro poručuje: »Idi, mladiću, kao da nisi ni postojao. U tebi nema nimalo hrabrosti da pogledaš ovom sivom nebu u oči«.

stazom preko mora, ogrnuta paučinom njegova nedolaženja. Na svom poetskom putu Veru odnose daljine do otoka, daleko od mjesta rođenja, odnose je do mjesta gdje bura drži njegove ruke oko njenog vrata, odnose je do mora od kojeg Vera traži odgovor koji nikad neće dobiti. »Nikad neću dobiti odgovor, more/ o ljubavi, o traženju pogleda kojeg nema/

Nigdje nikad odgovora, da ne ljubim više nikoga, / pa ni tebe more, bez odgovora, / odgovori more, odgovori.

IZVORNA GLAZBA S OTOKA KRKA: Brojni Verini prijatelji s Krka koji su nazočili ovoj promociji samo potvrđuje staru istinu da su prave vrijednosti univerzalne te da se ne mogu okovati granicama, godinama, interesima...

Tako smo mi ravničari, zahvaljujući Ivi Pavačiću iz Gostinca i Franji Turčiću iz Sv. Vida Dobrinskog, mogli uživati u izvornoj krčkoj glazbi na sopelama (veloj i maloj) i to kroz netemperirano prastaro dvoglasje tijesnih intervala i dvojnica.

Ivan Pavačić je autor i četiri knjige sa oko 500 naslova narodnih pjesama s otoka Krka, a zanimljivost je i podatak da se u Dobrinju na otoku Krku još uvijek, jedino mjesto na svijetu, vrši bogoslužje na staroslavenskom jeziku, a otok Krk je kolijevka hrvatske pismenosti.

U Baški je pronađen najstariji pisani dokument, pisan glagoljicom, nazvan Baščanska ploča, koji ima iznimno nacionalno značenje. To je darovnica hrvatskog kralja Zvonimira benediktinskom samostanu svete Lucije za izgradnju crkve.

Zlatko Žužić

Vera Vranković-Miš

nastupa 1994. godine i ohrabrena uspjehom daje u tisak svoju prvu knjigu pjesama »Zelena polja ravnice«, nakon koje slijedi knjiga poezije za djecu »Nema te«. Nakon uspjeha ovih knjiga Vera još tri knjige posvećuje djeci, a potom izlaze »Previranja«. Ova knjiga poezije sastoji se

Njena druga pjesma iz tog poglavlja nije tako odlučna i isključiva. Ona osjeća kišu na svom licu, nekada tako toplu, a sada hladnu i trajnu pa kaže: »Nemam zelenu granu da se pokrijem njome i krenem dalje«. Ali i bez zelene grane Vera sa svojim pjesmama ide dalje, trepereći na vjetru,

Iz kuta mladih: Zdravko Antunović, Dejan Lulić i Josip Ivković Ivandekić

Ličioc i na putu za Rusiju

Tragom bolje plaće, Zdravko i Josip odlučili su ove godine prijaviti se za ličilački (molarski) rad u dalekoj Rusiji

Razgovor vodila: Olga Perušić

Promatrajući Rusiju danas, možemo primijetiti kako se mnogo toga dogodilo u posljednjih dvanaest godina od raspada Sovjetskog Saveza. Veliki dio zemlje je privatiziran i mnogi su »zaradili« svoje prve milijarde. Gospodarstvo cvjeta zahvaljujući prije svega visokoj cijeni nafte, a biznismenima su omiljene riječi postale – imidž i raskoš.

dine ugovara posao, te traži radnike iz Srbije.

»Prvi put sam 'izašao' u travnju 2004. godine na pet mjeseci, a drugi put sljedeće godine na sedam i pol mjeseci. Jednom kad izađeš, tada je već lako ugovoriti za drugi put. Ide se uglavnom zbog veće zarade nego u nas. U Rusiju ide puno njih raditi jer im je potrebno mnogo radnika i državljani Sr-

vatiti prije, tvrtka im tada oduzima iznos putnih troškova i ostale troškove - za dokumentaciju i radne vize. Ukoliko se netko razboli, ima pravo na neplaćenih tjedan dana bolovanja, a ukoliko je bolest teža, radnika tada pošalju kući, pokrivajući troškove puta.

Iako su Dejan i Zdravko prijatelji već pet godina, Dejan do sada nije želio ići raditi na »teren«, dvije tisuće kilometara udaljen od kuće. Josip i Dejan su pak radili skupa u Crnoj Gori i od tada se poznaju.

TEREN: »Deset godina unatrag ljudi iz naše zemlje radili su u Sibiru i u Moskvi. Mi sad idemo raditi na jedno gradilište na oko četrdeset kilometara od Moskve. To je jedno veliko i novo naselje za bogataše, u kome se grade vikendice. Cijena tih kuća se kreće od 800.000 dolara pa na više, a placevi

se plin i tek na kraju se rade unutarnji radovi. Brigadir vodi evidenciju o radu i daje instrukcije koje se moraju poštovati. Posao zahtijeva ozbiljnost i odgovornost, a nakon toga, kako kažu, svatko je slobodan raditi što želi.

Tko se odluči otići na teren taj se ne može predomišljati poslije tjedan ili dva. Osoba koja se prijavila za terenski rad, dužna je raspitati se kakav je posao te kakvi ga uvjeti očekuju u tih šest mjeseci. Tko nije fizički i psihički spreman taj, kako navode mladići, ne bi trebao ni krenuti. Pošto su u pitanju vanjski radovi, vremenski uvjeti, zbog zime, dozvoljavaju raditi do sredine prosinca. Unutarnji radovi se mogu raditi i dulje. Temperatura je tamo trenutno 14 stupnjeva, a dečki očekuju lijepo vrijeme. Klima se ne može usporediti, jer je na istoj temperaturi tamo zrak

Dejan Lulić

Uslijed nagle gradnje luksuznih vikendica, nedaleko od Moskve, srbijanske tvrtke pronašle su svoj interes organizirati uređenje tih kuća. Tragom bolje plaće u odnosu na ovdašnja primanja, *Dejan, Zdravko* i *Josip* odlučili su ove godine prijaviti se za ličilački (molarski) rad na terenu, u Rusiji.

ODLAZAK: Za rad u Rusiji Zdravko je čuo još 1995. godine, ali mu do 2003. nije uspjelo izaći »vani« raditi. Nedostajalo mu je informacija kako bi na vrijeme saznao za posao i uspio se prijaviti. Ipak, uspio je saznati za tvrtku iz Beograda, koja s Rusijom posluje već desetak godina, svake go-

bije i Crne Gore mogu dobiti radne vize. Radimo za provjerenu tvrtku, koja svake godine isplaćuje radnike, a čuli smo i za primjere onih tvrtki koje to nisu činile. Osim ljudi iz SiCG tamo radi i dosta Bjelorusa, Ukrajinaca i Tadžika. Rusi baš i ne vole raditi za male novce, što njima za te uvjete, ovo sva - kako jesu«, otkriva nam jedan od trojice ličilaca *Zdravko Antunović*.

Tvrtka im, kako kažu, osigurava put zrakoplovom od Beograda do Moskve i natrag, kao i smještaj, novac za hranu, ručak na gradilištu i ugovorenu satnicu. Minimalno se ide na pola godine. Ukoliko se pak odluče

Josip Ivković Ivandekić

kuća su veličine oko 2000 četvornih metara. Puno kuća se gradi s bazenima«, objašnjava Zdravko.

Usporedo s vanjskom fasadom uređuju se i vrtovi, uvodi

vlažniji i toplije je. Zdravko je radio i na -18 stupnjeva i, kako kaže, da se izdržati. Ove godine čeka ga isti posao kao i prošle. Prve godine je radio u radionici, sjekao je stirovore i

ljepio ih na kuću. Poslije toga slijedila je daljnja obrada i stavljanje mrežice i bavalita.

SUBOTICA: Što će im najviše nedostajati? Zdravku već dvije godine fali pećanje na Dunavu. Dejan kaže kako će mu društvo i obitelj najviše nedostajati i žao mu je što će po prvi puta propustiti ljetovanje u Subotici, jer mu je do toga uvijek bilo stalo. »Ovo će mi biti četvrti Uskrs koji neću provesti sa svojom obitelji. Za mene nije sve u novcu, ali bolje da idem sad, jer da imam ozbiljniju vezu, tada sigurno ne bih išao raditi na teren. Iskreno, na ovo sam se odlučio jer želim si kupiti drugi automobil. Što se tiče ciljeva, nadam se kako će mi ova godina biti posljednja na terenu i poslije toga želim raditi u Subotici«, ističe *Dejan Lulić*.

Za Josipa, koji je nedavno napunio dvadeset godina, motivacija je bolja zarada, iako, kako kaže, sva sreća nije u novcu. Probat će izdržati ovu godinu, pa će tek tada znati hoće li ponovno ići. Od ranije ga je zanimalo rad u Rusiji, ali je čuo mnogo negativnih priča glede neisplaćivanja radnika. »Od Dejana sam saznao kako će on

Zdravko Antunović

ići raditi za pouzdanu tvrtku i tada sam odlučio prijaviti se«, kaže Josip ističući kako je njegovim roditeljima za ovu njegovu odluku trebalo vremena prihvatiti je. »Znam da će se moja majka rasplakati, tako je bilo i kad sam išao raditi u Crnu Goru na mnogo kraći period. Svaka majka je zabrinuta za svoje dijete«, kaže *Josip Ivković Ivandekić*.

BUDUĆNOST: Dejan je uvjeren kako ne želi otići raditi u Rusiju još jednom. Njemu će jednom biti dosta. Zdravko to

voli prokomentirati riječima: »Ako ga ne uhvati neka Ruskinja«. Sva trojica radili su u Crnoj Gori, i to razdoblje ne pamte baš kao dragu uspomenu. Po njihovim riječima, najbitnije je da postoji mir i sloga u brigadi. Svoju budućnost svakako vide u Subotici, iako tu ima mnogo ličilaca i konkurencija je velika, što uzrokuje velike promjene u cijenama. Željeli bi osnovati tvrtku, a za to je potreban veći kapital, sloga među osnivačima, krug mušterija kako bi se osiguralo posla za najmanje

deset mjeseci godišnje.

»Ne mislim mijenjati ovaj obrt, želim se samo ovdje pokazati. Želim se usavršiti u novom načinu farbanja automobila – 'air brush'-u – za što je potrebno uložiti novac«, kaže Dejan.

Josip bi bio spreman raditi u inozemstvu desetak godina, a potom se vratiti. Sve je to, kako kaže, učenje i usavršavanje. Ovo je za njega jedno veliko iskustvo, a on ga želi steći sada, kada je mlad.

MOSKVA: Radi se šest dana tjedno, tako da nedjelju svatko može iskoristiti kako god želi. Zdravko je prošle godine bio smješten blizu Moskve, te ju je djelomice uspio upoznati. Dejan u šali kaže, kako bi on radije skoknuo doma na nedjeljni ručak. Glavni grad Rusije je velik, te po Zdravkovim riječima, potrebno je mnogo vremena kako bi ga čovjek uspio obići. Njemu se najviše sviđa Crveni trg.

Moskva je grad s puno stanovnika i četvrti je u svijetu po skupoći. Sukladno tome čovjek se treba stisnuti, da bi uspio što uštediti.

NIKAD ZADOVOLJNE LJEPOTOM

Samo jedan posto Hrvatica za sebe kaže da su lijepe, a među njima nema ni jedne u dobi od 18 do 29 godina. To su iznenađujući i zabrinjavajući rezultati istraživanja agencije Puls. Polovica Hrvatica smatra svoj izgled prosječnim i prirodnim, a trećina je ocijenila svoju tjelesnu težinu prevelikom.

Iako su žene u Pulsovu istraživanju, provedenu na uzorku od njih 300 u prosincu prošle godine, izjavile da svaka žena može biti lijepa u svakoj dobi, 19 ih posto smatra lijepima samo supermodelima.

Mediji posljednjih desetak godina postavljaju nerealne standarde ljepote koje normalne žene teško dostižu, smatra i Sanja Doležal. Ona sebe ne smatra lijepom, ali kaže »nisam baš tako loša za majku dvoje djece«. Psihologinja Majda Rijavec smatra da je medijski pritisak posebno opasan za samopouzdanje mladih:

»Ne možemo reći da ljepota nije važna i da lijepi nemaju prednost u životu. Znanstveno je dokazano da još u vrtiću tete više pozornosti obraćaju lijepoj djeci.« Urednica jednog ženskog tjednika, Silvana Mengušić, tvrdi da je photoshop nužan u časopisima, jer modeli imaju samo lice i tijelo, a ono mora biti prikazano najljepšim mogućim. Dodala je da ružne žene neće nikad moći doći na naslovnicu Cosmopolitana. Večernji list, 7. travnja

MJEŠOVITI BRAKOVI

O stupnju razvoja našeg društva puno govori i to da napredni svijet pod mješovitim brakovima misli na zajednice muškarca i žene, a mi na pripadnike različitih etničkih zajednica. Kako bilo, više je razloga za smanjenje broja mješovitih brakova. Broj Srba i onih koji se tako izjašnjavaju sada je tripit manji nego prije rata. Smanjio se, dakle, potencijal ni izvor tih bračnih partnera.

Posljedica je svakog rata, pa tako i ovog na našim prostorima, da se poveća međusobna etnička distanca, pa dio bira bračnog druga po pripadnosti istoj zajednici. Bojim se da će trebati proći još 15-20 godina da bi nacionalnost u tim pitanjima postala nevažna. Žarko Puhovski, profesor filozofije politike i predsjednik Hrvatskoga helsinškog odbora. Večernji list, 7. travnja

ŠTO MISLE O SVOJOJ LJEPOTI

Renata Sopek, TV voditeljica: Mislim da su Hrvatice prije skromne, nego ružne! Teško je polemizirati o tome. Ionako reakciju na izgled očekujete od drugih, a ljepota je u očima onog koji promatra. Osobno, Bog mi je dao ljepotu i ne bunim se! No nisam tip koji će stati pred zrcalo i diviti se samoj sebi.

Natalija Đorđević, glumica: Čudan mi je taj podatak jer prevladava mišljenje stranaca kako je Hrvatska prepuna lijepih žena. U isto mi je vrijeme žao, jer su mediji očito uspjeli nametnuti svoje čudne standarde ljepote. A najerotičnije su žene daleko od tih standarda. Sebe sam prihvatila ovakvu kakva jesam i ne bih ništa mijenjala.

Stefany Hohnjec, sportašica i bivša misica: S novom tehnologijom mediji nameću ideale ljepote, ali ne bismo se trebale time opterećivati. Čemu perfekcionizam i biti po svaku cijenu kao netko drugi? Glupo je smatrati se ružnom. Sebi sam lijepa, ali ništa posebno. Ne sviđaju mi se mršave žene, nego ženstvene poput Monice Bellucci.

Hloverka Novak-Srzić, TV voditeljica: Riječ je očito o nedostatku samopouzdanja, čemu je pridonijela dikatura medija u stvaranju kulta ženske ljepote. Ionako su sve te cure s naslovnica »ispeglane« iz photo-shopa. Zadovoljna sam svojim izgledom, tj. pomirila sam se s njime. Utjelovljenje mi je ljepote za sva vremena Audrey Hepburn.

Suzy Josipović-Redžepagić, vlasnica modne agencije: Čudim se jer smo baš lijepa nacija. Imamo prekrasne žene, mediteranskog tipa ljepote. Čemu to ne priznati? Ja se osjećam lijepom, iznutra i izvana. Odnosno, odlično se osjećam u svojoj koži. Znači li ovaj podatak da nas muškarci nedovoljno paze i maze kad su tako poražavajući rezultati?

Almira Osmanović, balerina: Iznenađena sam, iako opet s druge strane razumijem. Svi bi htjeli biti drugačiji. No, zašto bi trebale izgledati kao cure s plakata? Ne podržavam nametnute trendove. Duhovna ljepota je najvažnija jer može nadomjestiti puno nedostataka. Jako sam zadovoljna svojim izgledom, a balet me održava mladom.

DALMATINCI HAZARDERI, SLAVONCI OPREZNI

Milijunsko pitanje otvorilo je u redovitim emisijama »Milijunaša« deset sudionika. Šest ih je procijenilo da je na 500 tisuća bolje odustati, a troje ih se odlučilo kockati i iskušati sreću, pa su, umjesto s troznamenkastom brojkom u džepu, kući otišli s 32 tisuće kuna.

»Među desetero onih koji su otvorili milijunsko pitanje troje, koje je palo na 32 tisuće, bili su Dalmatinci. Oni koji su odustali i pokupili 500 tisuća uglavnom su Slavonci«, kaže voditelj Tarik Filipović. Večernji list

SUVREMENA POLITIČARKA

Na pitanje kakva bi trebala biti suvremena političarka, glumica Ksenija Pajić, koja je upravo počela snimanje nove TV serije u kojoj igra ministricu, odgovara:

Obrazovana, inteligentna, duhovita, šarmantna osoba koja se sviđa ljudima. Mora znati i s medijima, oslušivati situaciju u zemlji i reagirati u pravom trenutku. Doduše, sve te osobine vrlo je teško pronaći u jednoj osobi, ali zato dobrih političara nema mnogo. Gloria, 7. travnja

GUSLARE NASLIJEDILI RAPERI

Za razliku od svojih djedova guslara, kroničara društvenih zbivanja u Hercegovini koji su kroz strune provlačili herojska djela svojih predaka, mladi hercegovački raperi u svojim pjesmama rimama kude i kritiziraju okruženje. U zapadnohercegovačkom kršu stvorila se jezgra mladih ljudi čiji hip-hop-izričaj ne bježi od svog tzv. kamenjarskog podrijetla, štoviše, na fascinantan i prepoznatljiv način oni kroz stihove provlače mnoge tradicionalne riječi i motive.

Raperi su među prvima uspostavili međunacionalnu suradnju prekinutu ratom; tvrde da nikad nisu ni bili inficirani međunacionalnom mržnjom pa je tako u hiphop-grupama uvijek bilo čla-

DRUGA NA LISTI 100 NAJSEKSI HRVATICA

Iva Jerković je manekenka, ali nije jedno od onih nogatih, premršavih eteričnih bića, vrhunskih manekenki koje zbilja rade u europskom modnom biznisu, nego zdrava i jedra 24-godišnja studentica ekonomije, kojoj je manekenstvo više atribut ljepote, kakvu bi svaka majka priželjkivala za svoga sina, umjesto heroinistkinja plave kože i gladnih očiju koje zauzimaju srednje stranice »Vogua«. Na »Globusovoj« listi 100 najseksi Hrvatica nalazi se na 2. mjestu.

DAME SU ODABRALE

Kultni zagrebački Saloon opet je bio pretijesan za »ljepotice i zvijeri«. Ljepotice su, doduše, bile brojnije – a kako i ne bi kad je sinoć posrijedi bilo proglašenje najzgodnijeg sportaša Lijepe naše!

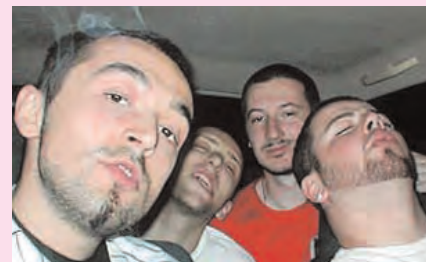

A taj je laskavi trofej godine pripao (doduše, sretno oženjenom i ocu dvoje djece) Dinamovu kapetanu Zoranu Mamiću, koji je za naslov »najsimpatičnijeg, najšarmantnijeg i najljepšeg sportaša Hrvatske u 2005.« na dar dobio sliku Dimitrija Popovića i kolekciju Orljavinih košulja sa znakom europske kvalitete – koje su mu predale Josipa Rimac, gradonačelnica Knina, i glumica Ines Bojanić.

Sladahnih 12-člani žiri u kojem su bile glumice: Ivana Bolanča, Ines Bojanić, Jadranka Đokić i Srđana Šimunović, TV voditeljica Antonija Stupar, Miss sporta Marija Bakula, reprezentativka u hokeju na travi Ines Ivić, sadašnja kraljica Hrvatske Tina Katinić, plesačice Andrea i Marina Čečura, ladarica Jadranka Gračanin, gradonačelnica Knina Josipa Rimac – ali i još stotinjak manekenki, modela i misica »Stars kluba« kojima se priznao samo jedan glas – odlučio je da upravo Zoranu Mamiću pripadne 8. trofej Orljave.

Dinamov kapetan dobio je, naime, 28 bodova, šest više od drugoplasiranog Marija Ančića (22 boda). Slijede Niko Kranjčar s 18 bodova, Gordan Kožulj i Ivano Balića s po 15, Igor Tudor s 13, Vito Padovan s 11, Stjepan Božić s 8, Vedran Ješe sa 6... Večernji list, 7. travnja

nova Srba, Muslimana i Hrvata, a famozna američka podjela rap-skupina na »eastside« i »westside« u još podijeljenom Mostaru ima specifična obilježja. Iako i na desnoj i lijevoj ili pak istočnoj i zapadnoj obali djeluju mnoge hiphop-skupine, one se ne dijele na nacionalnoj osnovi. Večernji list, 7. travnja

Održana sjednica Mjesne organizacije DSHV-a u Sonti

Stipan Silađev novi predsjednik

Praznina nastala ostavkom *Ivana Kozbašića* na dužnost predsjednika Mjesne organizacije DSHV-a Sonta rezultirala je sjednicom od 10. travnja, na kojoj je za novoga predsjednika izabran dosadašnji tajnik MO *Stipan Silađev*. Od devet članova mjesnog odbora, sjednici je nazočilo pet, tako da je postojao kvorum za glasovanje. Osim petorice iz mjesnog odbora sjednici su nazočila još četvorica članova mjesne organizacije, te gosti: predsjednik stranke *Petar Kuntić*, predsjednik HNV-a i dopredsjednik stranke *Josip Z. Pekanović*,

Animirati članove: sa sastanka MO DSHV-a

ing. Horvatski, *Ivan Ivković Ivandekić* i vjećnik HNV-a iz Sonte *Andrija Adin*.

Tijekom sastanka predsjednik HNV-a *Pekanović* je govorio o potrebi izvlačenja pouka iz prošlih izbora i ozbiljne pripreme za slijedeće, koji će, po njegovim očekivanjima, uslijediti koncem ove ili početkom iduće godine. Po njegovim riječima osnovna zadaća MODSHV-a u Sonti trebala bi biti animiranje što većeg broja žitelja da izađu na izbore, jer mala izlaznost najviše od govora SPS-u i SRS-u koji imaju izuzetno disciplinirano glasačko tijelo, na koje uvijek mogu računati.

I. A.

HRVATSKI KULTURNI CENTAR »BUNJEVAČKO KOLO« SUBOTICA MUZIČKI ODJEL

Raspisuje

NATJEČAJ

Za kompozicije koje će se izvesti na VI. »FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA« Festival će se održati u rujnu 2006. godine u Subotici

Osnovna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke glazbe i poticaj svima, a posebno mladim ljudima, da i sami pridonese očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATEČAJA:

Tekst i glazba trebaju prezentirati život i običaje bačkih Bunjevaca;

Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;

Pjesma može imati 3-4 strofe;

Duljina pjesme je 3-5 minuta;

Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;

Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimak;

Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);

Jedan autor može dostaviti najviše 3 kompozicije;

Primljeni materijali se ne vraćaju;

Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora, kontakt telefon) mora biti u zasebnoj, zatvorenoj kuverti;

Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;

festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;

Autor kompozicije koja je odabrana za izvođenje na festivalu samim slanjem kompozicije daje svoj neopozivi pristanak da se kompozicija studijski snimi i izda na nosaču zvuka i videovrpici radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren

od dana objavljivanja do 25.05.2006.

Kompozicije slati na adresu:

HKC »Bunjevačko kolo« Subotica

Preradovićeva 4

24000 SUBOTICA

ili

Vojislav Temunović, Rovinjska 5/13,

24000 SUBOTICA,

s naznakom:

ZA VI. »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) i članka 24. Odluke o Općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« 5/2005), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša:

OBAVJEŠTAVA

Nositelju projekta »PHIWA« M. D. O. O. Subotica, Štrosmajerova br. 6 izdano je Rješenje o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš za **Logistički centar – II. faza »PHIWA« M. D. O. O. Subotica na katastarskoj parceli 33964 k. o. Donji grad** na teritoriju općine Subotica.

Kompletna dokumentacija za predmetni objekt nalazi se u Općinskoj upravi – Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša – II kat stare Gradske kuće – soba 227.

Uvid u istu moguć je svakog radnog dana od 10-12 sati zaključno s 20. svibnja 2006. godine.

Održana izvanredna sjednica Skupštine Općine Subotica

Rasprava o sigurnosti građana i imovine

Skupština Općine Subotica inicira izradu Zakona kojim bi se regulirala mogućnost osnivanja i djelokrug rada Uprave pokrajinske policije, lokalne policije i način i uvjete civilnog organiziranja u oblasti zaštite ljudi i imovine

U prva tri mjeseca 2006. godine u Subotici je bilo 86 kaznenih djela manje u odnosu na prva tri mjeseca 2005. godine, iznio je načelnik subotičkog SUP-a *Borivoj Mucalj* na izvanrednoj sjednici Skupštine Općine Subotica, posvećenoj razmatranju sigurnosti osoba i imovine. Skupština, koja je sjednicu održala u srijedu 12. travnja, nakon izlaganja načelnika i petosatne rasprave usvojila je zaključke.

Od MUP-a Republike Srbije se zahtijeva da SUP-u Subotice naloži stalnu koordinaciju s lokalnom samoupravom i mjesnim zajednicama a od subotičkog SUP-a zahtijeva pravovremeno i kontinuirano informiranje javnosti o stanju sigurnosti.

Skupština će formirati kao svoje radno tijelo Savjet za sigurnost Općine Subotica, pokrenuti inicijativu da se preispitaju zakonske odredbe koje kao krivična djela s neznatnom društvenom opasnošću tretiraju sva imovinska djela gdje je šteta ispod 15.000 dinara, te uputiti inicijativu Skupštini AP Vojvodine za izradu i upućivanje na odlučivanje Narodnoj skupštini Republike Srbije Zakona kojim bi se regulirala mogućnost osnivanja i djelokrug rada Uprave pokra-

jinske policije, lokalne policije i način i uvjeti civilnog organiziranja u oblasti zaštite ljudi i imovine.

Tijekom svog izlaganja o kriminalitetu i stanju javnog reda i mira u Općini Subotica Mucalj je ocijenio stanje sigurnosti u cjelini povoljnim te je pozvao predstavnike

prijedlog da se formira jedno tijelo na općinskoj razini od predstavnika najvažnijih nadležnih institucija koje bi se bavilo problemom sigurnosti građana i njihove imovine.

Vijećnici su uputili zamjerku načelniku Mucalju koji nije iznio precizne podatke o stvarnom broju kriminalnih djela, smatrajući da se na temelju takvih podataka ne može kvalitetno raspravljati. Međutim, na sjednici od načelnika nisu dobili tražene podatke, kao ni odgovore na pitanja koja su postavljali. Predstavnici Saveza vojvodanskih Mađara i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini iznijeli su ozbiljne zamjerke glede nacionalnog sastava policije koji ne odgovara nacionalnoj strukturi stanovništva Subotice, a isto tako su se i Liga socijaldemokrata Vojvodine i Demokratska stranka založili za upošljavanje domicilnog stanovništva, smatrajući da bi rad policije, osobito pozornika na terenu bio uspješniji ukoliko bi ga radili ljudi koji poznaju teren i jezike sredine. Ovaj zahtjev, međutim, nije se našao među osam usvojenih zaključaka.

J. D.

Policija i vijećnici

mjesnih zajednica na intenzivniju suradnju s policijom. Glede informiranja Mucalj je kazao da se predsjednik Općine, predsjednik Skupštine i načelnik okruga dnevno, mjesečno i godišnje pismeno izvještavaju o ukupnom stanju sigurnosti. On je iznio i

Sajam zapošljavanja

Susret nezaposlenih i poslodavaca

Nacionalna služba za zapošljavanje Filijala Subotica u suradnji sa SO Subotica i regionalnom gospodarskom komorom organizirala je Sajam zapošljavanja u utorak 11. travnja u Vestibulu gradske kuće. Cilj je ovog sajma bio upošljavanje nezaposlenih različitih struka kao i zadovoljavanje kadrovskih potreba poslodavaca. U okviru sajamske manifestacije, koja je prije svega podrazumijevala susretanje nezaposlenih osoba s poslodavcima organizira-

na je i tematska rasprava istoga dana u Plavoj vijećnici. »Cilj ove rasprave jest da u dijalogu s poslodavcima dođemo do mehanizama pomoću kojih možemo surađivati na rješavanju problema koji postoje na tržištu rada. Novi koncept, na kojem ova služba posebno inzistira u proteklih godinu dana, je da se ide u susret poslodavcima i da se zajednički rješavaju problemi, jer na koncu od njihove sposobnosti, razvijenosti i imaginacije ovisi kako će se problem ne-

zaposlenosti rješavati«, kazao je direktor subotičke Filijale Nacionalne službe za zapošljavanje *Dušan Torbica*, koji je skupa sa zamjenikom predsjednika Općine *Petrom Kuntićem* i predsjednikom regionalne gospodarske komore *Slobodanom Vojnovićem* otvorio sajam. Na sajmu je sudjelovao veliki broj neuposlenih osoba i dvadesetak poslodavaca.

J. D.

Pastirska poruka Mons. Đure Gašparovića za Uskrs 2006.

Sva uskrсна liturgija svete Katoličke Crkve odiše posebnim veseljem. Veseli se aleluja čuje u misnim molitvama i pjesmama.

I naše duše danas obuzima radost nad trijumfom Boga, vječne istine i vječne ljubavi. Dijelimo radost s nebeskim anđelima, službenicima Božjim. Dijelimo radost sa

zemljom tolikim obasjanom bljeskom, s Magdalenom i onim drugim svetim ženama koje su imale čast da ga prve vide uskrsloga te drugima oglase da je on živ. Radujemo se i s apostolima koji upoznaju pisma da Isus treba da ustane od mrtvih.

Snaga smrti i groba nije Isusa mogla zadržati u svojoj tami, jer je ljubio svoje, ljubio ih je iznad svake moći i sile, ljubio ih je do kraja. Zato je njegovo uskrsnuće pobjeda ljubavi nad mržnjom, života nad smrću. Uskrsnućem svojim Isus je pobijedio i smrt i grob.

Svojim uskrsnućem Isus je pobijedio pakao i sotonu. Onaj koji je nekoć slavio slavlje na drvetu u zemaljskom raj, na drvetu Križa doživio je potpuni poraz.

Svojim uskrsnućem, Isus je pobijedio i sve protivnike istine. U prvom redu nevjeru i laž svojih progonitelja koji unatoč bezbrojnim čudesima nisu htjeli vjerovati u njegovo Božansko poslanje.

Svojim uskrsnućem Isus je pobijedio i slabu vjeru samih svojih učenika. Raspršio je sve njihove sumnje. Oni su se osvjeđili o istinitosti njegova uskrsnuća.

Svojim uskrsnućem Isus otkriva istinu o čovjeku, o životu i o Bogu. On nam pokazuje put kojim nam je ići i cilj za koji nam se valja boriti.

Zato nam je u ovim vremenima potrebna

proslava Uskrsa, potreban nam je Uskrs.

Uskrs je potreban srcima koja više ne vjeruju u smisao i snagu prijateljstva i stvarne dobrote. Uskrs je potreban svima koji misle da je praštanje slabost, svima koji vlastitim životom poštenja prkose svakom zlu i svim zlim silama. Uskrs je potreban svima nama kad u životu dopustimo da klica mržnje, zla i osvete dotakne prostor naše duše. Uskrs je potreban mladima koji stoje pred osnivanjem obitelji, pred početkom novoga života u ostvarenju življene ljubavi. Potreban je obiteljima čiji su se članovi umorili u obiteljskoj ljubavi, te misle da više ne mogu praštati i miriti se. Uskrs je potreban onima koji su na kraju svog ovozemaljskog hoda kako bi osjetili da će svako učinjeno dobro bitiagrađeno.

Kristovo uskrsnuće svima nam je potrebno. Ono je jedina stabilna točka koja sve pokreće, od koje se polazi, koja sve privlači i koja sve ispunja snagom.

Neka po ovom Uskrsu u našim životima uskrsne nova radost koja je jača od svega. Neka nestane straha i neizvjesnosti, neka nestane tame, provokacija i zastrašivanja, ispisivanja provokativnih parola. Zašto čovjeku ne bi bilo dopušteno da živi sretno i smireno? Da živi u onom miru koji mu je donio uskrsli Krist kad je rekao: Mir vama! Svima sretan i blagoslovljen Uskrs!

Uskrсна poruka dr. Ivana Penzeša subotičkog biskupa

Uskrs – poziv na vjeru i svjedočenje dok Krist ne dode u slavi

Kršćanska Braćo i Sestre!

Isus je uskrsnuo za nas, za naše spasenje, svojom smrću uništio je našu smrt, a svojim uskrsnućem darovao nam je vječni život. Krštenje je zalag te nade, jer smo suukopani u Isusovu smrt i suobličeni njegovom uskrsnuću.

Na Uskrs slavimo povijesni događaj: Isus je uskrsnuo! Ovo je najveća vijest

čovječanstva. Iznenađujuća je, neočekivana je. Iznenadnost i neočekivanost posebno pokazuje zbunjenost prvih svjedoka. Ova zbunjenost potvrđuje činjenicu da je Isus zaista umro i da je počeo živjeti na posve nov i neočekivan način, ne samo na nov način prema svom prijašnjem životu, nego još i više, na nov način prema svemu što postoji. On je sada gospodar života i smrti. Upravo ova činjenica je ključna za naše slavljenje, mi slavimo pobjedu Isusa Krista, i ne samo to: mi vjerujemo da je ta pobjeda naša pobjeda. Slavljenje uskrsnuća znači i računanje s njime, računanje sa spasenjem koje nam je Bog darovao. Ne slavimo događaj koji nema veze sa čovječanstvom, nego po Božjoj milosti ovaj događaj je događaj svakoga čovjeka. Bog po Isusu daje nadu da će svatko uskrsnuti. To Božja volja i plan za svako njegovo dijete. Doista, ništa više nakon Uskrsa nije isto. Pokazane su nam dimenzije slave Božje.

Za nas je važno da je Isus uskrsnuo i tijelom. To govori o važnosti ovog života za vječni život i o njegovoj pretposljednosti. Naše se spasenje događa u našem tijelu, u konkretnosti svakoga časa našega života. To naglašava i činjenica da je Uskrs nebeski događaj koji se događa na zemlji. Uskrs blagoslovljiva svako dobro djelo, svako izgrađivanje, svaki susret, svaku ljubav, u

svemu je tome posijana klica milosti i dara uskrsnuća, njegova najava i priprava. Zato si vjernik treba posvijestiti: želim li da uskrsnuće ima veze sa mnom onda trebam čuvati, podržavati i paziti na sve ono što me povezuje s njime da bih ga i sam mogao doživjeti. Gospodinova zajednica, okupljena na Uskrs jedino je mjesto gdje mogu ne samo slaviti, doživjeti nego i aktualizirati milost koja mi se otvara.

Postaje nam jasno odakle snaga i uvjerenost prvoj zajednici. Jednostavno, iz čvrstog uvjerenja u Isusovo uskrsnuće. Aktivnost, živost vjere jest snažan dokaz da je Isus živ. Da je on živ, osjeća se po njegovoj djelotvornoj prisutnosti u životu kršćanina i njegove zajednice Crkve. Taj je polet nosio prve propovjednike Sredozemljem, sve do tada poznatih krajeva svijeta da pronesu glas o toj novosti. Danas smo taj glas mi. O nama ovisi kako će ta istina biti prisutna u svijetu. Svjetlo Uskrsa, koje obasjava naša lica, treba svjetliti preko nas u svijet.

Čestitka »Sretan Uskrs!«, tako dobiva dimenziju osobnog programa. Sretan je onaj koji vjeruje u uskrsnuće. Sretan je onaj koji može svjedočiti za uskrsnuće.

Ovim mislima želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od Uskrslog Spasitelja!

+ Ivan
biskup

Cvjetnica u Osijeku

Cvjetni korzo

Poglavarstvo grada Osijeka već sedmu godinu organizira manifestaciju »Šarena jaja bojama grada« *
Dočarana sva ljepota pučkih običaja u korizmi i o Uskrsu

Cvjetnica je u Osijeku već godinama rezervirana za prelijepu manifestaciju »Šarena jaja bojama grada«, koju Poglavarstvo grada Osijeka organizira već sedmu godinu zaredom u susret Uskrsu, najvećem kršćanskom blagdanu. Naime, tradicionalno već na središnjem gradskom trgu dr. Ante Starčevića, okupe se udruge i kulturno-umjetnička društva da dočaraju svu ljepotu pučkih običaja u korizmi i o Uskrsu. Pritom se predstavljaju predivnim štandovima ukrašenim u tradicionalnom duhu i ruhu, predstavljajući uskršnje običaje od odijevanja do blagovanja, obilja uskršnjih kolača, jela i pića. Potom na scenu stupaju mališani, na tisuće njih, u predivnim cvjetnim kostimima da urese svojom mladošću posljednji tjedan uoči Uskrsa, predivnim »Cvjetnim korzom«.

»Bogu hvala na ovom predivnom danu, jer imamo angažirano više od tisuću djece i više od tisuću odraslih«, kaže nam *Aleksandra Tolnarić*, glumica Dječjeg kazališta u Osijeku, voditeljica manifestacije na Trgu Ante Starčevića. »Ovo je tradicionalna manifestacija, a namjera nam je pokazati pučke običaje Slavonije, Baranje i Srijema vezano za Cvjetnicu i Uskrs, kao i običaje nacionalnih manjina koje obitavaju u Osijeku. Imali ste prigodu vidjeti sve ove krasne štandove, gdje su udruge i KUD-ovi pokazali najbolje od onoga što istrajno njeguju, a na ovoj se pozornici predstavljaju upravo članovi MKUD 'Braća Miladinovci' i njihovi prijatelji iz Bitole. Prije njih nastupili su članovi Društva 'Naša djeca', članovi Matice Slovačke, a slijede 'Ljubitelji baranjskih starina Izip' iz Topolja, zatim MKUD 'Nepkor' iz Mađarske Retfale te 'Šokačka grana' iz Osijeka. Ali, njih ste trebali vidjeti rano jutros, napučili su naš stari osječki tramvaj, ispunili ga šokačkom pjesmom i svirkom i tako obišli čitav grad«.

LJEPOTA OBIČAJA: Na manifestaciji su se predstavile udruge »Mogu«, SOS »Dječje selo«, »Breza«, Dom za djecu

»Klasje«, Dom za odgoj djece i mladeži, te Dječji dom »Sveta Ana«, a točno u podne počeo je prelijepi »Cvjetni korzo«. Dakle, nazočni su bili pripadnici svih osječkih generacija, od najmlađih, predškolske dobi, djece i mladeži, do odraslih, zrele dobi, koji nam govore o ljepoti običaja u njihovo vrijeme.

Pece Trajčevski došao je čak iz Bitole. »U Osijeku vrlo dobro radi MKUD 'Braća Miladinovci', a mi smo tu da upotpunimo njihov program. Nedavno smo imali vrlo dobar nastup u Hotelu 'Mursa' u Osijeku, pred oko 400 Makedonaca i gostiju, a ov-

a tu su i gibaračka rakija i vino. Naše gibaračke snaše ispekle su uskršnjih kolača, pa tko voli, nek izvoli«.

BOGATA PONUDA NA ŠTANDOVIMA: Kata i *Nikola Šimić* ovdje su sa »Šokačkom granom«. »Mi smo jutros«, hvali se lijepa snaša Kata, »zadivili Osječane i programom i lijepim šokačkim nošnjama, provozali smo se s našim tamburašima starim osječkim tramvajem, a ovdje na Trgu, predstavili smo se s dva štanda, lijepim ručnim radovima i bunarom s đermom, a ove ljepotice što se umivaju u ljubičicama kane biti još ljepšima.

Na ovom drugom štandu prodajemo šarana jaja, uskrsne kolače, rakiju i vino, a uskoro ćemo se predstaviti Osječanima na centralnoj pozornici«.

Eva Zetović na osječkom Trgu predstavlja Maticu Slovačku. »Brojnim posjetiteljima nudimo najljepša jaja na današnjoj manifestaciji, zatim, našu rakiju 'Borovičku' i nudimo vino. Ova naša košarica sadrži kuhanu kobasicu i šunku, kuhana jaja, mladi luk i hren, i naravno slovački kruh. Naše je obilježje i ova specijalna modra keramika i ispleteni

korbači, a tu je i puno ručnih radova i naš časopis, ali i Hrvatsko-slovački riječnik, ako netko želi naučiti naš jezik«.

»Mi smo udruga 'Prijatelji baranjskih starina Izip' iz Topolja, a ovo što vidite su tkani ćilimi, narodno ruho, otarci na glave i zrcima čarapke. Ovdje nudimo sireme rezanaca, rezanaca makom i orem rezanaca, sira sa paprikom i domaće tisto. Tu je i krompe pečeni, jaja pečeni i luka nasolito-ga, a ova suva šćuka, to je naš baranjski specijalitet. Ovo je svetenje, kuvana jaja, kuvana kobasica i šunka, bila luka i kruha, a sve to nosimo ovako u košarke pokri-veno s otarkom, a polije posvete idemo kući na doručak. To su naši baranjski običaji«, rekla je *Eva Drvenčić* iz Topolja.

Slavko Žebić

Djeca za Cvjetnicu na središnjem osječkom trgu

dje smo izveli »Makedonsko oro« i još nekoliko kola i pjesni, da pokažemo ljepotu makedonskoga melosa, a na našem štandu naći ćete makedonske delicije i vjerujem, bit ćete zadovoljni«.

Živan Vidaković iz Zavičajne udruge Gibarčana, hvali se da su Gibarčani nazočni na 5 od dosadašnjih 7 događanja. »Uvijek smo među najbrojnijima ali i s najljepše uređenim štandom. I danas smo došli pokazati najljepše gibaračke nošnje, ali i naše lijepe običaje za Cvjetnicu i Uskrs, šarana jaja voskom i bojama lukovicom, ali i najljepše svilopise, posebnu tehniku šaranja jaja, njegovanu u Srijemu. Tu je i gibaračko svetenje, a obvezno smo nosili na posvetu kuhanu tanku i debelu kobasicu, kuhana jaja i svinjske jezike, mladi luk, crni i bijeli, kruh uskrсни s pletenicom i hren,

Radost Uskrsa

Od smrti do radosti uskrsnuća

Pravi su vjernici svjesni što je Isus za njih učinio i što za njih čini danomice * Mi vjerujemo i znamo: naša budućnost nisu suze i stradanja, nije bol i umiranje, nego život, vječni život i radost, vječna radost

Piše: Andrija Anišić

U ponedjeljak kad sam se vratio od jedne bolesnice kojoj sam podijelio sakrament Bolesničkog pomazanja sačekala me poruka: »Zvali su Vas iz Hrvatske riječi«. Nazvao sam. Javila se tajnica. Pitam tko me tražio. »Ne znam, sad ću pitati«, odgovorila je. Javio mi se *Zvonko Sarić*. Pita me da li bih mogao napisati nešto o Uskrsu za ovaj broj »Hrvatske riječi«, jer žele toj svetkovini posvetiti malo više prostora. »Napišite nešto o tom kako danas slaviti Uskrs...«, kaže mi. »Koliko znakova i do kada?«, pitao sam ga. »Pa, može do 8000 znakova. Dovoljno će biti i u srijedu ujutro«, odgovorio je. Zadovoljan sam, jer ćemo taman u utorak završiti list »Zvonik«, pa ću moći onda u noći još napisati taj članak. Međutim, preduskrasna gužva i gužva oko finiširanja »Zvonika« učinili su da sam sebi počeo prigovarati: »Bar da nisam nazvao... Bar da se nisam primio«. Ne znam što da pišem. Nemam vremena...

U utorak oko 23 sata vraćam se kući s pausima. Završili smo »Zvonik«. Kod kuće me čekala »sms – poruka« u kojoj je pisalo: »Uvijek kad se bliže veliki blagdani bude mi još teže jer ne mogu slaviti sa Z. Već treću noć plačem i molim za snagu, ali još je gore. Izgleda, nemam dovoljno vjere, a trebala bi se radovat Uskrsu«. Naime, muž ju je ostavio prije par godina s malim djetetom. »Draga B. hvala na porukici i povjerenju. Znam da ti je teško. Smiješ plakati, ali moraš pronaći unutar nji mir i radost. To ti Isus ne može uskratiti. Svaku suzu pre-

tvoji u žrtvu ljubavi i spasenje će doći i Z. I tebi. S tobom sam u molitvi«. Bio je moj odgovor. I još jednom njezin: »Hvala na divnim riječima. Znam da ste u pravu, ali ovih dana mi je baš

nom porukom i B. i Z. i meni i svima koji će slaviti Uskrs godine Gospodnje 2006. i do kraja vremena. No, Papine riječi ne mogu prepisati u cijelosti. Dugačko je, a ne znam ni pre-

Uskrsnuće otkriva ono što je odlučujući članak naše vjere: Isus je postao čovjekom: Joseph Ratzinger

teško pronaći mir, iako sam se ispovjedila. Valjda je to 'blagdanski đavo' koji me ključa i gura u svađu sa samom sobom. Bog vas blagoslovio».

PAPINE RIJEČI: Sad već znam što ću pisati za Hrvatsku riječ, ali još ne znam kako. Uzimam u ruke divnu knjigu *Josepha Ratzingera*: »Hod prema Uskrsu«. Otvaram poglavlje: »Veza između Posljednje večere, križa i Uskrsnuća«. Divno je. Duboko. S konkret-

pričati. Prenijet ću nekoliko misli.

»Događaj Posljednje večere sastoji se u činjenici da Isus dijeli svoje Tijelo i svoju krv, ili svoju zemaljsku egzistenciju, darivajući sama sebe. Drugim riječima: događaj Posljednje večere anticipacija je smrti, preobraženje smrti u čin ljubavi... Smrt bi bez neizmjernoga čina ljubavi Večere bila prazna, bez smisla; Večera bi bez konkretnoga ostvarenja anticipira-

ne smrti bila gesta bez stvarnosti. Večera i Križ zajedno su jedincati i nerazdjeljivi izvor euharistije... Tumačenje veze između Večere i Križa, ustvari je govor o Uskrsnuću. Ne samo da su Večera i Križ nerazdvojiivi: Večera, Križ i Uskrsnuće čine jedno nedjeljivo vazmeno otajstvo. Teologija Križa je Uskrsnuće, budući da je Uskrsnuće božanski odgovor i božansko tumačenje Križa. Teologija Križa je vazmena teologija, teologija pobjedne radosti također i u dolini suza... Večera bez Križa, Križ bez Večere ostali bi prazni, ali obje stvarnosti bez Uskrsnuća bile bi potopljena nada. Slika probodenoga boka, izvora vode i krvi, također je slika Uskrsnuća, ljubavi jače od smrti. U euharistiji nalazimo tu ljubav, primamo lijek besmrtnosti... Uskrsnuće otkriva ono što je odlučujući članak naše vjere: Isus je postao čovjekom. Odavde znamo da je zauvijek istinito: on je čovjek. To ostaje zauvijek... To je čovjekova nada, kršćanska radost, evanđelje: on je i danas čovjek... Čovjek, apsurdno biće, nije više apsurdan. Čovjek, neutješeno biće, nije više neutješeno: moramo se radovati. On nas ljubi i bog nas ljubi do te mjere da je njegova ljubav postala tijelo i tijelom ostaje. Ova bi radost trebala biti najsnažniji od svih impulsa, ona silna snaga koja nas potiče da vijest priopćimo drugim ljudima, kako bi se i oni radovali svjetlu koje se nama otvorilo te koje usred noći svijeta navješćuje dan«.

SLAVLJE SVETOGA TRODNEVLJA: Oprostite. Morao sam ovo prepisati. Priopćiti

vam. Postoje u našem životu trenuci kad nešto ne možemo zadržati za sebe, kad jednostavno osjećamo potrebu izreći ono što u sebi nosimo. Ovo što sam prepisao iz navedene knjige je nešto što zaista ne mogu zadržati samo za sebe. To je znači slaviti Uskrs danas. Tako moramo slaviti Uskrs danas. Bez takvog slavljenja nema radosti ni mira koji nam je Isus svojom mukom, smrću i uskrsnućem zaslužio.

Volim kao župnik svoje vjernike poticati na Cvjetnicu da tako rasporede vrijeme da mogu sudjelovati u liturgiji svetog Trodnevlja. Doista, nekoć su naši stari na Veliku srijedu navečer prestajali s težačkim poslovima i posvetili se duhovnoj pripravi za Uskrs. Oni koji su bili daleko od crkve išli su svaku večer »pod Križ« na molitvu, a oni bliže crkvi sudjelovali su u četvrtak na misi Večere Gospodnje, na Veliki petak su išli »pod Kalvariju« i sudjelovali u obredima Velikoga petka a na Veliku subotu su posjećivali »Božje grobove«, nosili uskrsna jela na blagoslov te sudjelovali u Vazmenom bdijenju. Veliki tjedan je velik jer nas podsjeća na najveće događaje povijesti čovječanstva. Podsjeća nas na Božju ljubav koja je prema čovjeku išla do kraja. »Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jednorodca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni« (Iv 3,16); a Isus »trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, negosam sebe 'opljeni' uzevši lik *sluge*, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu« (Fil 2,6-8). Ta ljubav očituje se u svakoj sv. misi. Zato je slavlje svetoga Trodnevlja ne samo sjećanje na prošle događaje nego i sveto događanje, ponavljanje onoga što se nekoć zbilo. Bog nam u svakoj svetoj misi daruje Sina. Sin se u sva-

koj svetoj misi (euharistiji) predaje Ocu i nama. Govori nam: »Uzmite i jedite od ovoga svi: ovo je moje tijelo koje će se za vas predati; uzмите i pijte iz njega svi: ovo je kalež moje krvi novoga i vječnoga Saveza koja će se prolići za vas i za sve ljude na otpuštenje grijeha«. Isus svaki dan »umire« da bi nas otkupio od grijeha: »Evo Jaganjca Božjeg, evo onoga koji oduzima grijeh svijeta. Blago onima koji su pozvani na gozbu Jaganjčevu«, čujemo u svakoj svetoj misi. Onaj tko se dostojno i pobožno pričesti, postaje dionik Kristove pobjede nad grijehom, nad đavlom i nad smrću. Postaje dionikom vječnoga života: »Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek« (Iv 6,51). Ne može se dakle slaviti Uskrs bez aktivnog sudjelovanja u svetoj misi, u euharistijskom slavlju.

DAROVİ USKRSLOG GOSPODINA: U tom je rješenje svih naših problema. Pravi su vjernici svjesni što je Isus za njih učinio i što za njih čini danomice. Vjernici koji su otkrili snagu svete Pričesti, mogu slaviti Uskrs i u »dolini suza«, i onda kada se sve ruši i onda kada ništa ne ide kako bi željeli.

Oni koji euharistijski žive svoju vjeru - mogu doživjeti radost Uskrsa danas i svaki dan

To nam je Isus zaslužio svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Zato volim često isticati veliku

Rembrandt: Prazan grob

istinu: Kršćanin ne može biti nesretan čovjek. Kršćanin može biti čovjek koji pati i koji doživljava neuspjehe. I kršćanin može biti bolestan. I kršćanin umire... Ali, kršćanin nikada nije razočaran, nikada ne pada u očaj. Kršćanin i kad plače u dubini svoga bića osjeća mir i radost. To su darovi uskrslog Gospodina. To su darovi koje nam on ne može ne-dati ako smo mu vjerni, ako slijedimo njegov put ljubavi, koji je, istina, često i križni put. Isus nam ne može ne-dati mir i radost u srcu ni kad umiremo, jer zato je on umro i uskrsnuo. I mi vjerujemo i znamo: naša

vječna radost. No, za to ne trebamo čekati smrt ili svršetak svijeta. Bog nam svaki dan priprema »trenutak Neba« na zemlji. Dakle i B. i Z. i ja i svi ljudi koji prihvate Isusa, ako žive po njegovom evanđelju, koje je najbolji »program života«; ako euharistijski žive svoju vjeru – mogu doživjeti radost Uskrsa, danas i svaki dan. No, to je tek blijeda slika onoga što nas čeka u vječnosti kad će nam Bog »otrt svaku suzu s očiju te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti jer – prijašnje uminu« (Otk 21,4) i bit će to tako divno da se ni opisati ne može: »Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne ude, to pripravi Bog onima koji ga ljube« (1 Kor 2,9).

Evo, to sam vam morao reći, jer nisam mogao zadržati za sebe, prema Papinim riječima: »Ova bi radost trebala biti naj snažniji od svih impulsa, ona silna snaga koja nas potiče da vijest priopćimo drugim ljudima, kako bi se i oni radovali svjetlu koje se nama otvorilo te koje usred noći svijeta navješćuje dan«!

Zato i Vi ako to iskusite, recite to drugima, da bude puno onih koji će biti sretni i radosni, koji će slaviti Uskrs svaki dan. Želim takav USKRS svima, svaki želim SRETAN USKRS SVIMA – SVAKI DAN.

Učenici odjela na hrvatskom jeziku u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

Učimo, igramo

se i rastemo

Neistražen srednji vijek

Skrivena povijesna baština

Ostaci tvrđave s južne strane: bivša zgrada »Vulkan«

Franjevački samostan i crkva u Subotici, koju Subotičani zovu »Stara crkva« najstariji je svjedok subotičke povijesti. Godine 1686. franjevci se nastanjuju u subotičkoj tvrđi, koju je 1470. dao sagraditi grof *Joannes Pon-grac*, vojvoda erdeljski. Subotički franjevci 1693. imaju crkvu i nastambu. 1723. tvrđava je posve preuređena u crkvu i samostan. Gradnja nove crkve koja je započela je 1729. dovršena je 1736. i posvećena sv. Mihaelu Arkandelu.

Tako je nekadašnja vojna tvrđava pretvorena u crkvu – »Dom molitve« a kule sa koje su odjekivali topovski hici postala je crkvenim zvonikom sa kojega odjekuju zvuci zvona pozivajući na službu Božju i molitvu. U novu crkvu ugrađeni su vanjski zidovi subotičke tvrđave, dok su dijelovi kule postali sastavni dio de-snog crkvenog tornja – kroz koji se danas ulazi u samostan, navodi se u povijesti franjevaca u Subotici.

BAŠTINA SREDNJEG VIJEKA: Franjevački samostan i crkva i najbliža okolica tako kriju ostatke subotičke srednjovjekovne tvrđave, što je međutim malo poznato, osim u krugovima stručnjaka. Ovi ostaci predstavljaju značajnu povijesnu baštinu ali i problem

ukoliko se ne zaštite na primjeren način. Tako se i jedan zid koji predstavlja ogradu samog vrta samostana srušio još prošle godine i do sada još nije pronađeno primjereno rješenje koje bi zaštitilo povijesnu baštinu i pružilo sigurnost franjevcima. Glavni gradski arhi-

tekta mr. *Zsombor Szabo* pret-postavlja kako je zid koji se urušava »zapravo ostatak neke građevine iz turskog doba« te ocjenjuje kako bi najhitnije prostor bivše zgrade »Vulkan« koji uključuje i pomenuti zid »trebalo ograditi u dvorištu »najstarije kuće« čije srednjovjekovne podrumne sada koristi nekadašnja diskoteka MVM. Osim toga, mišljenje je mr. Szaboa, da treba izvršiti arheološka iskopavanja na tom prostoru a »treći najsloženiji zadatak je sačuvati ove izuzetno vrijedne objekte od daljnjeg propadanja i u tom cilju bi svakako trebalo izvršiti njihovu rekonstrukciju«.

»Još imamo šanse da na pitanja vrlo važna iz prošlosti našega grada nađemo makar neke odgovore, da spasimo ono što se još spasiti može. Naravno treba donijeti odgovarajuće odluke i naći minimalnu količinu novca da se prostor istraži i zaštititi a tako bi na adekvatan način bilo riješeno i pitanje ograde vrta samostana« ocjenjuje mr. Szabo.

Ostaci tvrđave sa sjeverne strane: dio zida bivšeg Fekete kupatila

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Uskrs nema
smisla
bez novoga
čovjeka. Novi
čovjek postaje
samo onaj koji
»svlači« sa
sebe sve svoje
zle navike,
staroga zlog
čovjeka
i oblači novog.
Neka nas ne
čudi da je to
»svlačenje«
i »oblačenje«
potrebno svake
godine iznova,
jer je svaka
godina
stepenica
bliža onom
konačnom
Uskrsu, a to je
život vječni*

Uskrs – najveći kršćanski blagdan

Novi čovjek

Uskrs je! Iz godine u godinu, ta se svetkovina kao najvažniji kršćanski blagdan, ponovno i ponovno slavi. Dobro je da se podsjetimo kako je zapravo došlo do toga da je to najveći kršćanski blagdan i da je vrhunac i izvor svih ostalih blagdana. Poštovani čitatelji, sjetimo se da je za nas katolike, vjernike i kršćane temeljni kamen »koji odbaciše graditelji« – Isus Krist. Dakle, začetnik novoga Saveza je Isus Krist. Njegov život, njegova smrt i uskrsnuće su stvarnosti koje su se dogodile u našoj povijesti, tako da teološki gledano, možemo govoriti o dva, odnosno tri stvaranja.

Prvo stvaranje je stvaranje čovjeka, kojega Biblija naprosto pojmovno naziva Adamom, što bi značilo »Zemljeno«, to jest od zemlje. Adam je rodozačetnik, prvi čovjek. Mi vjerujemo da je čovjek stvoren kao razumsko biće, i anđeo također, isključivo Božjom voljom, ali ljubavlju. Bog stvara čovjeka samo zato da mu iskaže, daruje sebe kao Ljubav. adi toga je čovjek ljubljeno biće. Stvoren je za ljubav i čovjek ne može ostvariti nikakvu sreću osim u tomu da ljubi, kako smo u prošla dva broja razmatrali sa Benediktom XVI.

OPTUŽEN LAŽNO: Drugo stvaranje je »popravlak« onog Adama koji se grijehom udaljio od Boga. Taj »popravlak« je čin Isusovog utjelovljenja, života, muke, smrti i uskrsnuća. To se uzima kao cjelina. Početak novoga čovječanstva i rađanje »novoga« Adama. Taj novi Adam je rođen kroz patnju, kroz muku, kroz smrt i uskrsnuće. Kada je Isus izdahnuo na križu, vjerovali su Židovi da je gotovo, jer im takav Mesija kakav se Isus pokazao, nije bio »zanimljiv«. Bio je to čovjek koji je skroz drugačije razmišljao i poučavao nego njihov Zakon. Čekali su trijumfalnog mesiju, osloboditelja i čovjeka koji će učiniti privilegij svom narodu, a on je došao opredijeljen stalno za siromašne, za malene, za bolesne i za grešne. To njegova okolica nije prihvatila. Zato je nepravedno suđen, zato je optužen lažno, i zato je ubi-

jen sramotno, jer se nije uklapao u stvoreni mentalitet razmišljanja o njemu i oko njega, nego je »iskakao« iz njihovih očekivanja, dapače, suprotstavljao se njihovom ponašanju i vjerovanju. Za njih je Veliki petak značio kraj. Također je za mnoge, čak i učenike, to bio kraj. Za đavla je to bio kraj. Mislio se da je tama pobijedila, to jest tradicija, a ono što je njima bilo sveto je sačuvano i novo se, eto, nije rodilo.

USKRS JE ZAPRAVO POČETAK: Međutim, uskrsnuće, kao nova stvarnost koja doduše i nama vjernicima izmiče iz iskustva, jer pojam uskrsnuća vjerom prihvaćamo – iskustva nemamo – ali njegovima se ukazao i ukazivao u tijelu i dokazivao da je to pravo tijelo. Tako da moramo prihvatiti – kao vjernici – novu stvarnost, koja nije podvrgnuta zakonima naše fizike, ali se radi o pravom fizičko uskrsnom tijelu, dakle, o stvaranju novoga čovjeka, »novoga Adama«. Tako je Uskrs zapravo početak, rođendan, novoga čovjeka. Kršćani su se radi toga kao odrasli ljudi krstili samo te – uskrsne noći – i pripravljali se za to ne godinu dana, nego više, a godinama je to bila praksa Crkve. Jasno, tada kad se Krist i kršćanstvo pojavilo kao novost. Ono se pojavilo u poganskom svijetu, a poganski svijet je imao svoju tradiciju, svoje naslijeđe, itd. **PROMIJENITI MENTALITET PONAŠANJA:** bio kršćanin, morao si promijeniti mentalitet ponašanja i zato je »postajanje kršćaninom« trajalo godinama. Promijeniti običaje, navike, grešne navike, vračke, praznovjerja, krivovjerja, itd. i potpuno povjerovati u Krista i predati se Njemu. To se događa u času kada se prima krštenje. Zato je praksa odvikavanja od svih poganskih običaja i mentaliteta trajalo godinama, da bi onda u času kad bi netko sazrio za kršćanstvo, bio kršten u toj noći. Apostol Pavao naučava što to znači »novi čovjek«. Ponajprije, »skinuo« je sa sebe grešnost, »skinuo« je sa sebe navike grešne, »skinuo« je sa sebe sve ono što smeta i što je u suprot-

nosti s kršćanskom naukom, s Kristovom naukom. I onda se, kaže Pavao, »obukao u Krista«. Dakle, svaki kršćanin koji je kršten je »obučan u Krista« i Pavao dodaje »postao je novi stvor«. Radi toga, dakle, što je Uskrs čas kada se postaje po krštenju novi stvor, postaje se novi čovjek, »oblači se u Krista«, svi su to pojmovi koji pokazuju da je to najveći dan, jer taj dan garantira kršćansku praksu na ovozemnom putovanju, a jednako tako nam otvara put i vječnom životu.

SIMBOL VJEČNOSTI: Jedna mala digresija: zašto se naši pokojnici pokapaju u sanducima bijelom bojom tapeciranima, zašto mi svoje žalovanje za pokojnicima činimo u crnom odijelu, a njih pokrivamo bijelim pokrovom? Radi toga što bijela boja označava upravo tu vjeru u vječnost. Bijela boja je simbol vječnosti. Čak kod pokopa svojih pokojnika, i mnogi koji to i ne znaju, pa ipak u bijeloj boji pokapaju, ne znajući da s tim ispovijedaju vjeru da unatoč što tijelo počiva u grobu, ipak taj čovjek živi. Uskrs je vrijeme najvećega preokreta, preobražaja čovjeka, dakle, najveći je blagdan čovjeka.

Evo, Uskrs je. Za nas je vjernike prilika da se sjetimo svojeg krštenja koje smo primili u djetinjstvu, da sve sa sebe što smo tokom godine »nakupili«, a to znači mnoge grijehe, pogreške i propuste ispravimo, da svima oprostimo koji su protiv nas pogriješili, da molimo oprost i da se slaveći Uskrs »obučemo u Krista« i tako postane - mo novi stvor. Uskrs nema smisla bez novoga čovjeka. Novi čovjek postaje samo onaj koji »svlači« sa sebe sve svoje zle navike, staroga zlog čovjeka i oblači novog. Neka nas ne čudi da je to »svlačenje« i »oblačenje« potrebno svake godine iznova, jer je svaka godina stepenica bliža onom konačnom Uskrsu, a to je život vječni. Neka u toj duhovnoj obnovi mijenjanja naših loših navika i stjecanja onoga što je potrebno biti pravi čovjek, bude i Vama dragi čitatelji, sretan Uskrs u novom ruhu novoga čovjeka, u Kristu Isusu!

Piše:
Alojzije Stantić

Prvi samostalan poso salaškog diteta

Odranjivanje živine na salašu

U vrime kad se u zemljodilstvu najviše posla uradilo ručno, svaki muškarac je imo šta radit, a za čuvanje svinja bilo je jeptinije dite neg odraslo čeljade * Većina salašara su svinjara pogodili na godinu dana * Svinjar je najlakše izašo na kraj sa svinjama, ako je za čuvanje imo upomoć pulina

Odranjivanje živine u salašu je jeptinije neg u naselju. Salaš ima zatravlenu ledinu, a posli risa (ručna žetva) strnika (pokošeno žitište) i kuruzište su nadovat (blizo) di se osim konja sva živina napase, poide dobar dio obroka, a niki i sav obrok za taj dan. Iako je kadgod u salaškim obiteljima bilo više dice, dešavalo se da ga niki salašari nisu imali za čuvanje (napasivanje) krupne živine (životinja), onda su za svinjara pogodili (unajmili) tuđe dite. U takoj prilici salašari su u siromašnijim obiteljima iz naselja, većinom od 7-8 godina dite nadničara pogodili za svinjara. Derančić je zarađivo, kod salašara je naučio radit, bi je na boljem kostu (hrani), a kod kuće su za astalom imali jedna usta manje.

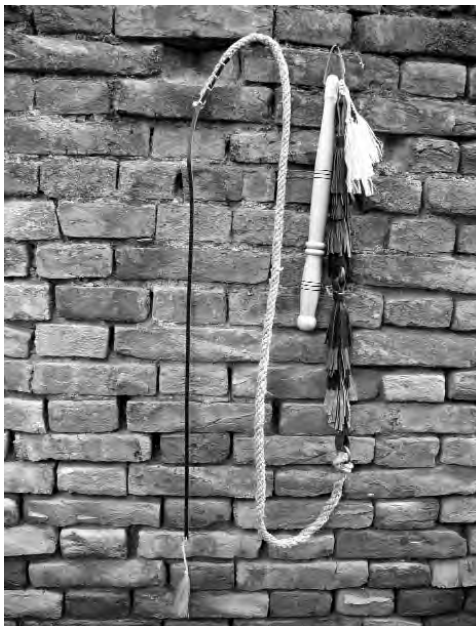
SVINJAR: Svinjarski poso je važan u odranjivanju jel kad svinje čuvaje onda njim u oboru (ograđen dio isprid svinjaka) daju manje rane. Taj poso muško dite je moglo radit, friško da nauči kako da izađe na kraj s čoporom od nekoliko desetina pa i više svinja.

Na čuvanje su puštali iz obora sve svinje, zato su ji zvali poljski svinji, od prasica do matori krmača, pa i ovce koje su odranjivali većina salašara. U vrime kad se u zemljodilstvu najviše posla uradilo ručno, svaki muškarac je imo šta radit, a za čuvanje svinja bilo je jeptinije dite neg odraslo čeljade.

Većina salašara su svinjara pogodili na godinu dana, od Đurđeva (sv. Juraj – 23. IV.) do Đurđeva, ritko od Đurđeva do Mijolja (arkandeli – 29. IX). Svinjar je živio kod gazde, on ga kostiro, a spavo je obično u košari (staja za konje) el u volarici (staja za goveda) na sklepanom (na brzinu napravljenom) krevetu. Nuz kost svinjaru je gazda za godinu dana plaćo obično prase odbijeno od sise, jedan-dva voza (u vrv nатовareni kola) ogrizina (ogoljeni stabljika kukuruzovine) el kola (povišeni stranica) čutaka (komušina), u jesen kola klipova kuruza, katkad i da s kolima uradi štogod obitelji svinjara, a u pogodni je bilo i malo novaca. Plata je zavisila i od tog za koje su još poslove mogli hasnirat svinjara kad sprati (zatvori) svinje posli čuvanja. Svinjar se u subatu u podne manio posla, očo

je kući da se prisvuče, da mu zakrpe odilo, a u nedilju posli podne se vratio na salaš.

Do II. svickog rata, pa i malo posli njeg, dok su odranjivali starovinske rase svinja, najviše »mangolicu« i druge, nji su salašari čuvali u ledini i ravni, tribo njim je svinjar. Kad su se oko šezdeseti godina polagano latili odranjivanja savrimenije rase svinja, »landras« i druge, nji su ranili samo u oboru s napravljenom ranom, s koncentratom. S takim odranjivanjem svinja zauvik su nestali i svinjari.

Bič sa šalangovima i švigarima

SERSAM SVINJARA: Prija neg će otvorit obore i puštat svinje napolje svinjar se mašio (uzo) svoj sersam (alat): bič i batinicu.

Bič je na učatlajzano (uglačano) najčešće dračovo (bagremovo) držalje, dugačko oko 50 cm., u čijem je kraju provučena karika, za nju svezan 50-60 cm. dugački kajiš (remen) okičen sa 6-8 šalangova (kožni ukrasi). Na kariku s drugog kraja šalangova svezana je štranga (kudeljno uže) dugačka oko 120 cm. Za taj poso najbolja je izandali (istrošen) ular (konjski povodac) el štranga iz ama (konjska kožna oprema za vuču) jel se lako savija. Na štrangu je svezan čapo (oputa /kožna uzica/) duljine

oko 120 cm. na kraju malo rasičen i kroz njeg provučen švigar (oplet od rafije /lika palme/, konjske el marvenske dlake). Bogaštvo biča se cinilo po tom koliko šalangova ima, a najlipče je ako su po tri-četiri šalangova razljučeni žutom karikom. Što je lipči bič s njim je i svinjar dičniji.

Svinjar je bič nosio običen priko ramena ako je strnika el ledina suva čapo mu se vuko po zemlji, a ako je rosna, el posli kiše, onda je čapo i kraj štrange držo u ruki da se ne ovlaže, ukrute, onda je s njim teže rukovat, a ovlažen čapo će kraće trajat. Brez biča nemož čuvat svinje, a da ji drži u čoporu, da ne ide kud koji oče, i kad koji ode dalje svinjar ga u čopor vraća s pomoćom bič.

Svinjar je pucanjem bičom iz daljeg na salaš navistio da ide, da mu otvore kapiju ledine i da u alov naliju vode svinjama za napoj. Oko sebe ja 2-3 puta okrenio bič i naglo ga suprotno trgo, na to je švigar pukao, a to se čulo daleko. Dobro ispleten švigar i znalački puknuto bičom nalik je prasku iz puške. Svinjar je katkad pukao s bičom rad sebe el se natpucavo s drugim svinjarom. (Čest salašarski izraz: »Na kraju švigar puca«, znači vidićemo kaki će bit kraj čemu).

Svinje ne mož čuvat zapovijanjem glasom, već ji na slušanje mož prinudit samo bičom, a da za njim ne trči bacio je batinicu. Svinji su se friško naučili na duljinu biča pa su u čoporu uvik dalje od te duljine. Ako je koje krmče očlo dalje od čopora, a svinjar ga tio ošinit ono je časkom odmaklo da ga ne ošine, a svinjar za svakim i uvik nije mogo trčat, a šildana (nazime) je čak i teško sitgo. Da i take mož držat u čoporu onda je za njim bacio batinicu. To je ko prst debela grana krunice (gledičije) el duda, dugačka oko 80 cm. Svinjar je batinicu bacio malko iznad zemlje i ako je pogodio svinče udario ga po nogama, di je ono najositljivije, onda se ono vratilo u čopor.

Svinjar je najlakše izašo na kraj sa svinjama ako je za čuvanje imo upomoć pulina (pastirski pas), koji je jedva čeko zapovid da svinče vrati u čopor. Nuz to svinjar nije sam, pulin je pametan ker, pa se s njim i bavljao. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (103)

Monarhistička diktatura

Političku krizu nakon atentata na Stjepana Radića, kralj Aleksandar Karađorđević odlučio je riješiti ukidanjem Vidovdanskih ustava i raspuštanjem Narodne skupštine * Uvedena je nova administracija, koja je provodila program unitarizma i integralnog jugoslavenstva.

Zabranjena su nacionalna imena. Pojačan je režimski teror, uvedena cenzura, a zabranjen je rad svih stranaka koje u imenu imaju nacionalno obilježje

Piše: Zdenko Samaržija

Gospodarske i političke krize pogoduju razvoju stranaka ekstremne lijevice i ekstremne desnice. Nakon smrti Stjepana Radića 8. kolovoza 1928. godine naglo su ojačali hrvatski nacionalistički pokret, kojeg je vodio Ante Pavelić, te hrvatski komunistički pokret, na čijem je čelu bio Josip Broz. Umjerene stranke jednostavno su bojkotirale institucije sustava.

Političku krizu nakon atentata na Stjepana Radića, kralj Aleksandar Karađorđević odlučio je riješiti ukidanjem Vidovdanskih ustava i raspuštanjem Narodne skupštine. Uveo je osobnu apsolutističku vladavinu – diktaturu, koju prema datumu proglašenja nazivamo Šestosiječanjskom diktaturom.

PODJELA HRVATSKOGA TERITORIJIA: Uvedena je nova administracija, koja je provodila program unitarizma i integralnog jugoslavenstva. Zabranjena su nacionalna imena. Pojačan je režimski teror, uvedena cenzura, a zabranjen je rad svih stranaka koje u imenu imaju nacional-

no obilježje. Kralj je obećao skori izlazak iz krize, poboljšanje položaja seljaka i suzbijanje korupcije. Na čelo vlade postavljen je general Petar Živković. Dana 3. listopada 1929. godine Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca dobila je novi naziv – Kraljevina Jugoslavija.

Istoga je dana Kraljevina Jugoslavija podijeljena na devet banovina. Zakonom je određeno da ban (kojega je imenovao kralj) u svojoj banovini ima najvišu upravnu i političku vlast. Hrvatski je teritorij tom podjelom razbijen na Drinsku, Dunavsku, Primorsku, Savsku, Vrbasku i Zetsku banovinu.

OTPOR DIKTATURI: Zbog kritika upućenih novom režimu, Svetozar Pribićević je često bio u zatvoru, sve dok 1931. godine nije dobio dozvolu izlaska iz zemlje radi liječenja. Umro je u Pragu 1936. godine. Vladko Maček, politički nasljednik Stjepana Radića i vođa HSS-a, zatvoren je i skupa s još 24 Hrvata lažno optužen zbog bombaškog napada u Zagrebu.

Nastojao uvesti komunističku vlast:
Josip Broz

Naposljedku je pušten iz zatvora, ali Hrvatstvo je stanovništvo pamtilo spektakl napravljen oko njegova uhićenja.

Josip Broz, vođa zagrebačkih komunista, nastojao je ukinuti monarhiju i u Hrvatskoj uvesti komunistički režim.

OSNIVANJE USTAŠKOGA POKRETA: Hrvatska stranka prava pod vodstvom Ante Pavelića bila je uvjerena da hrvatsko pitanje može riješiti jedino razbijanjem Jugoslavije i stvaranjem samostalne hrvatske države.

Nakon zabrane rada, Pavelić je emigrirao u Mađarsku, odande u Italiju, a 1930. godine utemeljio je organizaciju Ustaša – hrvatski oslobodilački pokret, čiji je cilj bila oružana borba za osamostaljenje Hrvatske. Tu je organizaciju, od oko 500 članova, Pavelić razvio u inozemstvu, prije svega u Italiji, Mađarskoj i Austriji.

Kako su se nasilja režima nastavila, Ante Pavelić je smatrao da je došlo vrijeme ustanku. U Lici, u mjestu Bušani, ustaški su diverzanti 1932. godine napali policijsku postaju. No ustanak je brzo slomljen.

Nakon zabrane rada emigrirao u Mađarsku: Ante Pavelić, treći s lijeva, 1926.

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Peter Handke, znameniti austrijski književnik i dramaturg, jedini je čovjek iz ovog kruga umjetnika koji je bio osobno na sprovodu »pod lipom« Slobodana Miloševića u Požarevcu. Ot - kuda ovom piscu, od samog početka 90-ih, takva privrženost, da ne kažem zaljubljenost za svakim potezom čovjeka koji je inicirao tri rata sa susjednim republikama, jedan sa autonomnom pokrajinom, te jedan protiv »cijeloga svijeta«, a čije posljedice ćemo još puno, puno godina osjećati?

Peter Handke je s 24 godine postao samostalan pisac romanom »Stršljenovi« (1966.). Kritičari ga svrstavaju u sljedbenike Wittgensteinove filozofije i ruskih formalista do 1914. a žestokog protivnika »novih realista«. Zna su mu djela još i romani »Kratko pismo za dugi rastanak«, »Nauk sv. Viktorije«, »Čas istinskog osjećaja« i »Torbar«. Cjelokupno Handkeovo djelo je priča o jedinki čija je komunikacija sa sobom i svijetom zbiljski oštećena. On uvijek piše o liku koji je odvojen od samog sebe, tako i

od svoje posredne i neposredne okolice. Podsjeća li vas sve to podsjeća na njegovog prijatelja S. M. koji nikada nije osta-

vio pisani trag o svojim naredbama ser - vilnim suradnicima, sada »stanarima« pritvorske jedinice Haškog suda za ratne zločine na tlu bivše Jugoslavije.

Handke je član Kruga 47, najistaknutijih pisaca na njemačkom jeziku, a u njegovim djelima se uveliko osjeća utjecaj Kafke, posebice djela »Proces«, o otuđenosti svijeta od pojedinca i jedinke od svijeta. Poznato je o njemu da je gajio odvratnost spram Slovenaca, premda navodno ima njihove krvi po majci (što nije rijetkost) i da je bio žestoki pobornik Jugoslavije Titove, a vjerovao je kako je samo Slobodan Milošević može spasiti. Je li se stoga toliko vezao za »balkanskog kasapina« (ovako su S. M. prozvali Ameri - ri).

Psiholozi i psihijatri bi ovdje pronašli i »iskopali« iz duše tog čovjeka još poneki razlog. Znano je da su veliki Knut Hamsun, norveški pisac, kao i Ezra Pound, američki pjesnik, obožavali jednog drugog diktatora, ali su zbog toga i osuđeni na dugi zatvor. Ali, to nije bio sporovozni Haški sud.

U vrijeme rata u Bosni, redovit gost Radovana Karadžića, još uvijek u bijegu od Haaga, bijaše ukrajinski pisac Eduard Vemijanovič Savenka, s pseudonimom Edička Limonov, pod kojim je napisao više romana. »To sam ja, Edička«, »Druga Rusija«, »Ruski psiho«, »Kontrolni hitac«, »Nestanak barbara«, »Velika epoka«, »Anatomija heroja«. Prvi i zadnji su

dokovima sve do podmoskovskih noći svijetlih. Ovaj »svat« je osobno sudjelovao u granatiranju Sarajeva i povlačio oroz puškomitraljeza sa okolnih brda prema Miljacki i ljudima koji su pretrčavali ulice u potrazi za hranom i vodom. Junak! Uživao je u društvu vođa SDS-a i pečenih volova, koji su se tamo gore vrtjeli bez prekida, kad je bal nek je bal, a tu su

prevedeni na srpski jezik.

Rođen je u Harkovu 1943. i bio je puno toga u životu: kuhar, krojač, živio u Americi, vratio se u vrijeme Gorbačova i osnovao nekakvu Boljševičko-demokratsku partiju u Rusiji. Veliki Solženjicin ga nije podnosio nikad i prozvao ga je: »mali insekt koji piše pornografiju«. Mnogi tvrde da je bio »obavijen zastavom duginih boja«, od druženja s mornarima na mračnim njujorškim

bili i drugovi pisci Momo Kapor, odrastao u Sarajevu do velike mature, Bosanac Toholj, kandidat za NIN-ovu nagradu, koju ipak nije dobio. Što je to što ugledna ime na književnika privlači ratu i krvi i prijateljstvu s predsjednicima, pa i kvazidržava? Je li moć nad ljudima toliko privlačna da ruši sve skrupule ćudoređa i samilosti? Opetovano slučaj za psihologe i psihijatre. Istina, tamo o čemu govorimo bilo je puno i njegovih zemljaka, »pasa rata«, koji su za novac vozili tenkove i oklopljena vozila JNA, na »pozajmici« braći preko Drine i naravno kojekakvih »specijalaca« iz cijelog svijeta, s koca i konopca, a među njima jedan samozvani kapetan koji čeka upravo u australskom zatvoru izručenje Republici Hrvatskoj kao ratni zločinac.

Edička je nestao kad je vrag odnio šalu i Sarajevo se kako-tako obranilo od trogodišnje opsade, i više se nigdje ne čuje za Eduarda Limonova, ovdje, tj. u Bosni, proglašenog velikim književnikom. Mašala!

Prvi nastupi Dječje folklorne skupine HKUPD »Dukat«

Na prvi puta organiziranoj, Općinskoj smotri dječjeg folklora u Baču, održanoj 1. travnja u dvorani KP centra, nastupila je i Dječja folklorna skupina HKUPD »Dukat« iz Vajske-Bođana. Njihov prvi javni nastup, praćen glazbom tamburaškog sastava Društva, bio je odličan te im osigurao plasman na zonsku smotru, koja je održana 7. travnja u Čelarevu. Na zonskoj smotri sudjelovalo je 11 skupina, a rezultati natjecanja očekuju se do 30. travnja. Pozivajući se na procjene stručnog žirija, u Društvu se nadaju plasmanu na viši rang.

M. I.

Objavljena knjiga »Uvod u pastoralnu teologiju«

Unakladi »Pučke kasine 1878.« objavljena je knjiga »Uvod u pastoralnu teologiju« čiji su autori dr. *Mihály Szentmártoni* i dr. *Marinko Stantić*. Cijena knjige je 200 dinara, a može se kupiti na adresi – Georgi Dimitrova 1, Sombor. Prihod od prodaje knjiga bit će namijenjen Zajednici bivših ovisnika o drogi.

Izložba »Vrijeme u predmetima« Jone Miković

U ponedjeljak 10. travnja, u Kafe galeriji »Yu Fest« u Subotici, otvorena je izložba slika i crteža *Jone Miković*, akademske slikarice iz Subotice.

Izložbom pod nazivom »Vrijeme u predmetima«, umjetnica je predstavila 22 likovna uratka – sedam velikog formata, pet srednjih i deset manjih dimenzija – načinjena u akvarelu,

olovci, tušu, te temperi i kombiniranoj tehnici.

Izložba je realizirana u produkciji subotičke Fondacije za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Fokus« i bit će otvorena dva tjedna.

»Proljetni koncert« Subotičke filharmonije

Subotička filharmonija je u ponedjeljak 10. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće održala svoj tradicionalni »Proljetni koncert«. Kao solisti i ove godine nastupili su najuspješniji maturanti Srednje muzičke škole u Subotici, ovoga puta dobitnice više značajnih nagrada tijekom školovanja – *Renata Rozs* na flauti i *Timea Nagy* na klarinetu. Pod vodstvom maestra *Berislava Skenderovića* filharmonija je izvela djela *Webera*, *Bornea* te sukladno ovogodišnjem velikom jubileju, *Mozarta*.

Uskršnji koncert katedralnog zbora »Albe Vidaković«

Katedralni zbor »Albe Vidaković« iz Subotice u utorak 8. travnja, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske priređuje svoj tradicionalni Uskršnji koncert. Na repertoaru prvog dijela koncerta naći će se moteti domaćih i stranih skladatelja, dok će u drugom dijelu programa, uz pratnju juniorskog orkestra Subotičkog tamburaškog orkestra, zbor izvesti uskršnje pjesme. Koncert počinje u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Uspjesi recitatora na hrvatskom jeziku na pokrajinskom natjecanju

Na pokrajinskom natjecanju recitatora, održanom 9. travnja u Sečnju, sudjelovalo je četvero recitatora na hrvatskom jeziku. Plasman na republičko natjecanje i osvajanje zlatne diplome ostvario je predstavnik Hrvatske čitaonice iz Subotice *Ivan Kovač*, učenik 4. razreda OŠ »Matko Vuković« iz Subotice, dok je predstavnik HKC »Srijem« iz Srijemske Mitrovice *Slaven Španović*, učenik 3. razreda Gimnazije »Ivo Lola Ribar« iz Srijemske Mitrovice izabran među 18 najboljih u konkurenciji svog uzrasta te nagrađen zlatnom diplomom.

Republičko natjecanje recitatora održat će se 19. i 20. svibnja u Valjevu.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« – Subotica upućuju

POZIV NA ČETVRTI SUSRET PJESNIKA »LIRA NAIVA 2006.«

Sudjeluju: pjesnici iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice

Uvjet: svaki pjesnik dužan je poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom) a bit će objavljene u zbirci

Pjesme i prijavu (oni koji se prijavljuju po prvi put trebaju poslati i kraću biografiju te jednu fotografiju/portret)

treba poslati do 20. 5. 2006. na adresu:

Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili E-mail: katarina.celikovic@gmail.com

Četvrti susret pjesnika održat će se u Vajskoj (Podunavlje) u subotu, 17. 6. 2006.

Detaljnije informacije na mobitel: 064 211 31 86

U Novom Sadu otvorena izložba ex-jugoslavenske avangardne umjetnosti - »Rubne posebnosti«

Avangardni pravci 20. stoljeća

Sve što je čovjek stvorio kroz povijest nema ni vremena, ni prostora, te stoga nema ni vremenskih ni prostornih granica, poručio Ivan Čehok * Bojan Kostreš izrazio odlučnost pokrajinske administracije da učini sve što je u njihovoj moći kako bi Novosađani konačno dobili zgradu Muzeja suvremene (likovne) umjetnosti

Piše: Dragana Popov

Muzej suvremene (likovne) umjetnosti Novog Sada u suradnji s Galerijskim centrom Varaždina organizirao je retrospektivnu izložbu avangardne umjetnosti ex-Jugoslavije u periodu od 1914. – 1989. godine pod nazivom »Rubne posebnosti«, koja je na tri različite izložbene lokacije otvorena u subotu, 8. travnja, u Novom Sadu. Izložba

državama cijelog istočnog bloka. Inače, cjelokupna Sudčeva kolekcija bit će postavljena u budućem Muzeju suvremene umjetnosti u Varaždinu.

UMJETNIK KAO POKRETNA MAPA: Kao prva u sklopu ovog višestrukog umjetničkog događaja, u novosadskoj galeriji »Zlatno oko« otvorena je prateća izložba »Umjetnik kao pokretna mapa« Vla-

lizacije razumijevanja i doživljaji osobnog bivanja u svijetu. Autor svakim svojim djelom ukazuje na uobličavanje samog života unutar svijeta tragova svakodnevice, represije, religije, mistike, materijalizma, ekonomije, ali i lucidnog filozofsko-umjetničkog provociranja prividne samorazumljivosti svijeta. To su djela koja dokumentiraju borbu između jastva, subjekta i individuum, danas i tu na jugoistoku tranzicijske Europe«, dio je teksta kojega je *Miško Šuvaković* napisao u katalogu izložbe.

Sat vremena kasnije u Galeriji Matice srpske, povjesničar umjetnosti Ješa Denegri je, uz nazočnost samog kolekcionara i upraviteljice Galerije *Branke Kulić*, te velikog broja umjetnika i poštovalaca avangardne umjetnosti, svečano otvorio dio izložbe u ovom prostoru, pri čemu je naglasio izuzetan značaj što je jedna osoba, Marinko Sudac za kratko vrijeme prikupio radove gotovo cijele avangarde 20. stoljeća ex-Jugoslavije, čime se, kako je dodao, dobiva pregled različitih zbivanja nekadašnjeg jugoslavenskog kulturnog prostora. »Impozantno je što gotovo da nema pojave, koja zavrđuje pozornost, a da u ovoj kolekciji nije zastupljena sa djelima, koje je bilo moguće nabaviti u ovom času«, kazao je Denegri, objasnivši kako kolekcija ima dva djela koja se međusobno dopunjuju i daju snagu argumenta je-dan drugom.

KORIJENI AVANGARDE: Postavka u galeriji Matice srpske podijeljena u dva dijela te se mogu vidjeti radovi nastali u periodu od 1914. do 1946. i radovi od 1946. do 1968. godine. Iz perioda neposredno prije Prvog svjetskog rata i posli-

Službeno otvorenje izložbe:

Ivan Čehok, Marinko Sudac, Bojan Kostreš i Živko Grozdanić-Gera

sadrži oko 80 radova od preko 200 umjetnika i predstavlja dio kolekcije *Marinka Sudca*, a posjetitelji je do 25. travnja mogu pogledati u galeriji Matice srpske i izložbenom prostoru MSU (bivši muzej Revolucije). Postavljanje ove izložbe u Novom Sadu pomoglo je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu.

Zbirka Marinka Sudca predstavlja svojevrsni mini-muzej suvremene umjetnosti koji je, kako je rekao *Ješa Denegri*, pravo otkriće na likovnoj sceni regiona. Sudac, osim umjetničkih djela umjetnika, umjetničkih skupina i pokreta, sakuplja i časopise, publikacije, fotografije i ostalu dokumentaciju vezanu za avangardne pravce 20. stoljeća na ovim prostorima, ali i u

de Marteka, koju također čine radovi iz kolekcija Sudca. Martek, inače rođeni Somborac, danas živi i stvara u Zagrebu. Njegovi kolaži-slike izloženi u Novom Sadu »izabrani su i pokazani komadi na kojima se bilježe umjetnikove konceptua-

Dobri odnosi gradova

Ivan Čehok je izrazio zadovoljstvo što se dio kolekcije avangardne umjetnosti koja je nastajala u regionu može prikazati i u Novom Sadu, pri tom imajući u vidu da je umjetnost nešto što prekoračuje granice i tim više što u Novom Sadu živi dosta njegovih sunarodnjaka. »Grad Varaždin ima dobre odnose sa Suboticom, s našom matčinom, te želimo dobre odnose urediti i s gradom Novim Sadom i Vojvodinom. Upravo, suvremena umjetnost, pogotovo avangarda, nikada nije bila zatvorena u uske krugove, lokalne, regionalne ili državne okvire već je, naprotiv, uvijek težila biti izvanvremenska, i upravo su preko nje umjetnici ex-Ju korespondirali sa svijetom.«

je Drugoga svjetskog rata, izloženi su radovi najznačajnijih predstavnika avangarde preko časopisa »Zenit«, »Tank« i »Ut« i beogradskog nadrealizma do Oskara Daviča, Avgusta Černogola, Marka Ristića, Boška Tokina, Andrije Maurovića, Mihajla S. Petroja, Ljubomira Jocića, Antuna Motike, Ivane Tomljenović-Meller, Željka Hegedušića, Salmona Monny De Bouilly, Vikla Gecana, Branka ve Poljanskog, Vaneta Bora i Franje M. Fuisa. Drugi period, od rata do kraja 60-tih sadrži radove mnogih umjetnika i umjetničkih grupa, te pokreta, pa tako možete vidjeti radove Aleksandra Srneca, Đure Sedera, Petrik Pala, Želimira Žilnika, Vojina Bakića, Josipa Vanište, Ivana Kožarića, Baranka Vlahovića, Julija Knifera, Save Simončića, Božidara Jelenića, Eu, Jozsefa Acsa, Božidara Rašice, Ive Gattina, Kolomana Novaka i Vjenceslava Richtera.

UMJETNOST BEZ GRANICA: Za odabir radova iz cijele kolekcije postarali su se kustos MSU Dragomir Ugren i vlasnik zbirke. Za prezentiranje trećeg perioda jugoslavenske avangarde odabrali su radove velikog broja umjetnika iz svih avangardnih centara bivše države. Radomir Damjanović-Damjan, Peda Vranešević, Dragomir Ugren, Tomislav Gotovac, Vlado Martek, Vladimir Kopić, Sanja Iveković, Marko Pogačnik, Drago Della Bernardina, Obitelj iz Šempasa, Marina Abramović, Gergelj Urkom, Bogdanka Poznanović, Boris Bućan, Balint Szombathy, Atila Csernik, Katalik Ladik – samo su neka od imena čiji su radovi izloženi u izložbenom prostoru Muzeja, gdje su se oko 20 sati uputile uzvanice i organizatori kako bi zvanično proglasili izložbu otvorenom. Tom prigodom okupljenima su se obratili gradonačelnik Varaždina, Ivan Čehok, koji je po naobrazbi povjesničar umjetnosti, predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš, di-

rektor MSU Živko Grozdanić-Gera i Marinko Sudac. Pred velikim brojem posjetitelja gradonačelnik Varaždina je iznio osobno stajalište po kome je umjetnost jedina povlaštena ljudska djelatnost koja stvara avangardna djela, te ona ubrzo postaju dio povijesti i tradicije. »Mislim da je naročito važno spomenuti odnos tradicije i avangarde, i u Novom Sadu i mojem Varaždinu, jer su to dva tradicijska grada koja upravo na ovaj način – razmjenjujući umjetnička iskustva – dokazuju da cijene suvremenost, to jest identitet«, rekao je Čehok, dodajući kako ova izložba pokazuje da umjetnost nije imala granice, niti ih sada ima, a da granice, kada je umjetnost u pitanju, postoje samo u ljudskim glavama. »Zapravo sve ono što je čovjek stvorio kroz povijest nema ni vremena, ni prostora, te stoga nema ni vremenskih ni prostornih granica«, zaključio je gradonačelnik.

VAŽAN TIP SURADNJE: Nakon njega, obraćajući se nazočnima, predsjednik skupštine Vojvodine Bojan Kostreš je istaknuo kako je »ovakav tip suradnje u našem regionu veoma važan i neophodan, jer omogućava nadvladavanje loših odnosa koji su se, na žalost dešavali i postojali«. »Ako umjetnici ne budu ti koji će povezivati ljude i pomoći da postanemo sastavni dio Europe onda ja zaista ne vidim tko bi to drugi mogao biti«, poručio je Kostreš. On je također naglasio i odlučnost pokrajinske administracije da učini sve što je u njihovoj moći kako bi Novosađani konačno dobili zgradu Muzeja suvremene umjetnosti.

Glede ovog pitanja Kostreš je u izjavi za naš list pojasnio kako je problem u tome što je građevinski prostor u vlasništvu

Dio Sudčeve kolekcije izložen je u Galeriji Matice srpske

Grada, a ne Pokrajine, te dodao kako će Pokrajina i pored toga, izdvajati potrebna sredstva jer su, kako je rekao, zainteresirani sudjelovati u izgradnji objekta. On je u izjavi izrazio i nadu da će u tome naići na razumijevanje Grada i pomoć Republike.

PERFORMANCE: Nakon službenog otvorenja, hrvatski umjetnik Tomislav Gotovac izveo je performance u kojemu je u prepoznatljivom duhu, demonstrirao svoje stajalište spram medija, koji su u vrijeme avangarde prošloga stoljeća, kao i sada, imali važnu ulogu u postavljanju te umjetnosti na mjesto na kojem je bila. Tako je Gotovac, najprije cijepao i bacao listove dnevnih novina, te ih okačio na žicu i potom »spuštenih pantalona« zapalio.

U okviru izložbe, u Muzeju su prikazani filmovi Želimira Žilnika te Lordana Zafranovića, koji je ovom prigodom doputovao u Novi Sad, dok je za kraj ovog višesatnog i jedinstvenog događaja, hrvatska umjetnica Vlasta Delimar izvela performance u ArtKlinici.

Valja naglasiti i kako je Marinko Sudac, u znak podrške, novosadskom Muzeju suvremene (likovne) umjetnosti ovom prigodom podario 20-tak djela iz prikazanog dijela njegove kolekcije. ■

Poznati hrvatski umjetnici izveli performance: Tomislav Gotovac...

... i Vlasta Delimar (u ležećem položaju)

Prva promocija knjige »Petrovaradin juče, danas, sutra«

Rodni list starog mjesta

Nije bilo lako zainteresirati nakladnike za prašnju, staru knjigu iz kredenca s ručno nalijepljenim fotografijama, kaže koautor knjige Igor Novaković

U podrumu rodne kuće *Bana Jelačića* u Petrovaradinu, u prostoru gdje je nekada bila vinarija a sada smješten vinarijum »Ban«, 31. ožujka je po prvi puta promovirana knjiga »Petrovaradin jučer, danas, sutra«, o kojoj ste se mogli informirati i prije, u broju 158 našeg tjednika, u tekstu pod nazivom »Neke nove – stare knjige«.

Organizatori promocije, vinarijum »Ban« i lokalna samouprava Petrovaradina skupa s koautorom knjige *Igorom Novakovićem* privukli su pozornost stotinjak ljudi, i to ne samo starih-novih Petrovaradinaca, već i drugih koji su ovu večer odlučili provesti u društvu knjige.

O knjizi su ovom prigodom govorili ravnatelj Gradske knjižnice Novog Sada *Dragan Kojić*, predsjednik općine Petrovaradin *Petar Mudri*, književnik *Franja Petrinović*, koautor knjige *Igor Novaković* te povjesničar umjetnosti *Živko Marković*. Kako bi cjelokupni doživljaj u petrovaradinskom vinskom podrumu bio potpuniji, postarali su se tamburaši orkestra »Patoka«, također iz Petrovaradina.

KNJIGA ZAVIČAJA: Obraćajući se nazočnima, ravnatelj Gradske knjižnice *Dragan Kojić* izrazio je veliko zadovoljstvo i čast što ima prigodu reći nekoliko riječi o ovoj knjizi, jer po njegovim navodima ima preko stotinjak naslova u kojima se spominje Petrovaradin, ali samo nekoliko ovakvih, u cijelosti posvećenih ovom starom mjestu.

Nadahnuo govoreći o djelu, *Kojić* je podsjetio na značaj knjige uopće, ističući pritom vrijednosti ove čija nas je promocija okupila. »Na prvom mjestu«, kaže *Kojić*, »knjiga je pisana ljubavlju, podjednako i *Zvonimira Vukovića* i *Igora Novakovića*,

koji potpisuju knjigu kao priređivači, ali i dječice osnovne škole 'Vladimir Nazor', njihovih nastavnika i velikog broja suradnika koje *Igor Novaković* spominje u različitim dijelovima knjige«. Druga vrijed-

Koautor knjige Igor Novaković

nost po mišljenju *Kojića*, je to što je knjiga zavičajna, a tu tvrdnju upotpunio je citatom *Meše Selimovića* iz romana »Derviš i smrt«, u kome stoji: »Bez te točke za koju si vezan ne bi volio ni drugi svijet, ne bi imao kud da odeš, jer te ne bi ni bilo nigdje.«

Kojić je također naglasio i kako je knjiga živi glas, duh koji korača po zemaljskoj kori, živa misao neke osobe od koje nas dijele vrijeme i prostor. »Koautori su ovom knjigom naslikali sliku, remek djelo našeg i vašeg Petrovaradina, u čijoj kompoziciji dominiraju i značajne ličnosti i važni do-

gađaji koji su obilježili trajanje Petrovaradina«, rekao je *Kojić*.

SVJEDODŽBA O VREMENU I LJUDIMA: Knjiga se sastoji od nekoliko cjelina. Prvu i osnovnu predstavlja zbornik najreprezentativnijih dječjih istražiteljskih radova iz originalnog izdanja iz 1961. godine, urađenih u povodu Dječjih pionirskih igara. Taj zbornik, prema *Kojićevim* riječima, pokazuje ne samo funkcioniranje tadašnjeg školskog sustava već i motiviranost ondašnjih profesora.

Igor Novaković sa suradnicima, po uzoru na djedov rad, čini isto poslije 40-tak godina, točnije 2004. godine, te pravi novi ali isti zbornik dječjih istražiteljskih radova, kako uvidjeti promjene u Petrovaradinu tijekom perioda od 40 godina, kroz autentično dječje viđenje kuća, ulica i života Petrovaradina. U knjizi su još i prikazi i prilozi o gospodarskim udrugama, te svjedodžbe o tome da je Petrovaradin vinogradski, ribarski i govedarski grad; zatim ljetopis škole, životopisi značajnih ličnosti Petrovaradina, te uzbudljivi tekstovi o sakralnim objektima i grobljima. Isto tako važan dio knjige su životopisi onih ličnosti po kojima su nazive dobivale petrovaradinske ulice, te svjedodžbe iz pera *Novakovića* o povijesti Petrovaradina i Novog Sada. Obavještavajući nas o sadržaju djela *Kojić* je ukazao i na više puta priređen životopis *Stanislava Prepreka* u različitim dijelovima knjige, te sažetke na njemačkom i engleskom jeziku, fusnote, ali i bibliografiju, koja svjedoči da je knjiga, iako bez naglašenih pretenzija, pisana znanstvenom aparaturom što, kako je podvukao, pojačava njezin značaj.

OPOMENA I PODSJEĆANJE: U nastavku promocije o knjizi je govorio vođanski književnik hrvatskog podrijetla, rodom iz Slankamena, *Franjo Petrinović*, dobitnik ovogodišnje nagrade »Iskre kulture« koju dodjeljuje Zavod za kulturu Vojvodine. Naglasivši kako su mašta i želja nedostižne ali i neuništive, *Petrinović* je na poetski način dočarao ono o čemu knjiga svjedoči. »Ako čemu knjiga 'Petrovaradin jučer, danas i sutra' može posvjedočiti, onda je to da usprkos promjenama, usprkos menama, još uvijek postoji želja

Savjet za zaštitu kulturnog naslijeđa Petrovaradina

Petar Mudri, predsjednik općine Petrovaradin ekskluzivno je najavio osnutak Savjeta za zaštitu kulturnog naslijeđa Petrovaradina, koji će se starati o kulturnim dobrima. »Nije dovoljno samo restaurirati, već netko treba potom i brinuti. Savjet će činiti ljudi iz muzeja, stručnjaci, povjesničari a ništa se neće moći raditi bez suglasnosti sa Savjetom«, rekao je *Mudri*.

da se nešto odvija na najljepši mogući način. Ako išta 'Petrovaradin jučer, danas i sutra' svjedoči onda svjedoči o želji generacija da posvjedoče o Petrovaradinu, o ličnostima koje su tu živjele, ali prije svega, da posvjedoče o jednom životu koji je bio nadomak ostvarivosti«, istaknuo je književnik.

Petrinović je također podsjetio i na svu ljepotu šetanja ulicama ovog grada, ne gledajući pritom prljave prozore i opustjela središta, već život koji se na najljepši način može odvijati, što nas, kako je dodao, opominje da Petrovaradin zaslužuje mnogo više, zbog povijesti i ljudi koji su u njemu živjeli. Govoreći o tome kako je iz knjige saznao da je tijekom studentskih dana, živio kao podstanar u petrovaradinskoj ulici *Vladimira Gortana* broj šest, zapravo živio kraj najstarije kuće, koja je u istoj ulici na broju osam, Petrinović je ustvrdio kako je ova knjiga opomena da cijeloga života prolazimo pokraj kuća, ulica, ljudi, drveća, a da o njima ne znamo mnogo.

VRIJEDNOST PRAŠNJAVOG DOKUMENTA: U izjavi za HR koautor knjige Igor Novaković objašnjava kako je prije pet godina u svom domu našao staru, prašnjavu knjigu djeda Zvonimira, te čim ju je ugledao, kako otkriva, počeo je smišljati na koje bi je načine mogao reizdati. »Nije bilo lako zainteresirati nakladnike za prašnjavu, staru knjigu iz kredenca s ručno nalijepljenim fotografijama, napisanu pisaćim strojem«, objašnjava naš sugovornik, inače, diplomirani povjesničar.

Sudionici promocije: Igor Novaković, Dragan Kojić, Petar Mudri, Franjo Petrinović

U to vrijeme student, Igor se obratio kolegama iz ondašnjeg Saveza studenata sveučilišta i Omladinskoj skupini za liderstvo, educiranje i demokraciju, te su napisali projekt i predali ga Fondu za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine, koji je prepoznao vrijednost djela. Manju financijsku pomoć, priopćava Igor, dobio je i od nekih poduzeća u Novom Sadu, Sveučilišta u Novom Sadu i Falkulteta tehničkih znanosti.

»Za knjigu ovakvog formata i ostale pratne i nepredvidive izdatke, ta suma bila je nedovoljna, pa smo veliki dio budžeta izdvojili iz svojih džepova«, objašnjava Igor.

S divljenjem govori o svom djedu, Zvonimiru Vukoviću, profesoru povijesti koji je u povodu Pionirskih školskih igara skupa s djecom napisao zbornik istražiteljskih radova, ukazujući im na koji način sakupljanja podataka o prošlosti ulica i istovremeno ih ohrabrujući u namjeri da daju vizuru sadašnjosti i budućnosti svoje ulice.

»U onom vremenu taj dokument je imao jednokratnu svrhu, međutim poslije 40 godina mirovanja na polici dokument je dobio vrijednost, koju možete sada i vidjeti«, skromno kaže Igor, objašnjavajući kako je njegova uloga mala, jer je dobio materijal u ruke i samo ga iskoristio. »Mislim da moj djed nije bitan čovjek u ovom gradu, ali smatram da je njegov doprinos Petrovaradinu nemjerljiv«, zaključuje Igor.

S obzirom da je profesor Vuković iza sebe ostavio i preko dvadesetak zbirki pjesama, mnoštvo slika koje kruže domovima starih Petrovaradinaca i nemali broj djela koje su po nekim drugim osobnim knjižnicama, moguće je da ćemo u budućem periodu imati prilike sretati se s nekim novim knjigama koje će Igor Novaković prirediti, a polazište će mu svakako biti knjiga »Petrovaradin jučer, danas, sutra«.

Knjiga je kod Petrovaradinaca izazvala veliku pozornost

D. Popov

Prodajni uskršnji vašar u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

Šarenilo dječjih radova

Radove nastale na satovima slobodnih aktivnosti – šarena jaja, ukrase i čestitke – članovi Učeničke zadruge izradili su u tehnikama akvarela, slame te različitim kombiniranim tehnikama

Nakon božićnog vašara priređenog koncem prošle godine, Učenička zadruga Osnovne škole »Ivan Milutinović« je prošlog petka, 7. travnja, organizirala sličnu manifestaciju u povodu Uskrsa.

Mentorica Učeničke zadruge:
Jelena Sedlak

Na »tržnici« su se ovoga puta našli dječji radovi dekorirani motivima tematski vezanim za spomenuti blagdan. Radove nastale na satovima slobodnih aktivnosti – šarena jaja, ukrase i čestitke – članovi Učeničke zadruge izradili su u tehnikama

akvarela, slame te različitim kombiniranim tehnikama.

Sve to, rezultat je rada Učeničke zadruge, koja, kako ističe mentorica ove školske udruge, profesorica biologije Jelena Sedlak, postoji oko godinu dana.

»U okviru zadruge aktivne su radionice ručnih radova, kao i radionice vezane za eko-baštu, kompostiranje, slamarstvo... Cilj osnutka zadruge bio je naučiti djecu raditi nešto drugo van školskih aktivnosti. Zatim, kao vrijednost naučiti ih cijeniti sam rad, a kao treće, približiti im način kako se nešto može zaraditi«, objašnjava profesorica.

Mentori radionica su učitelji i nastavnici iz škole, a zadruga je dobrovoljna udruga u koju pokraj učenika i nastavnika mogu biti uključeni roditelji djece koja pohađaju školu. Prema riječima Jelene Sedlak, roditelja je zasad desetak, a oni ponajviše sudjeluju u organizacijskim poslovima, poput, primjerice, nabavke materijala.

Izloženi radovi: šarena jaja, ukrasi i čestitke

Također, kako naglašava ona, u budućnosti u rad zadruge, kao mentore planiraju također uključiti i roditelje. Kriteriji su, kratko i jasno – dobra volja i želja za radom.

Inače, kupci radova uglavnom su drugi učenici iz škole i roditelji, a pošto škola o ovim aktivnostima obavještava i stanovnike mjesne zajednice »Ker«, u kojoj se škola nalazi, među posjetiteljima, a samim tim i kupcima, možete prepoznati i neke od »mještana«.

»Cijene su nekomercijalne i simbolične, čisto da se pokriju troškovi materijala, a ponešto i da djeci ostane kao stimula-

cija za daljnji posao«, dodaje mentorica.

Razvoj dječjih sklonosti, interesa i sposobnosti, te stjecanje i proširivanje znanja iz zastupljenih radionica u okviru Učeničke zadruge, hvale je vrijedna inicijativa. Posebice, kada su rezultati toga vidljivi. Baš kao i prigodom uskršnjeg prodajnog vašara.

Prije početka vašara priređen je skromni umjetnički program u kojemu je sudjelovalo nekoliko učenika škole. Stihove je kazivala Dragana Sudarević, svoje umijeće na violini prikazale su Rahela Lanji i Tamara Farkaš, dok su »pistom« prošetale male manekenke Ana Vojnić Tunić i Merlina Sabo.

D. B. P.

Kupovalo se i prodavalo: uskršnji vašar

Koncertom tamburaške glazbe trećeg milenija, Subotički tamburaški orkestar proslavio dvije obljetnice

Tri desetljeća na sceni

Subotički tamburaški orkestar ove godine slavi trideset godina rada, a njihov dirigent Zoran Mulić dva desetljeća suradnje s orkestrom * Za koncert su obadrali skladbe pisane upravo za njih, i to one koje su činile prekretnicu u dosadašnjem radu orkestra ili jednostavno predstavljale otklon od tradicionalnog poimanja tamburaške glazbe

Trideset godina kontinuiranog rada u bilo kojoj oblasti nedvojbeno je vrijedno spomena, osobito kada je riječ o orkestru koji je nebrojeno puta, na nebrojeno mnogo mjesta i na kvalitetan način predstavljao svoj grad i kulturu ovoga podneblja u svijetu. Subotički tamburaški orkestar ove godine slavi 30 godina svog kontinuiranog rada. Od 1976. godine kada je osnovan, do danas, puno se toga promijenilo u društvenom, političkom i kulturnom okruženju. Međutim, jedna od konstanti njihova rada je i dvadesetogodišnja suradnja s dirigentom *Zoranom Mulićem*.

Upravo u povodu ove dvije obljetnice, Subotički tamburaški orkestar je u srijedu, 5. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici priredio – kako je najavljeno – Koncert tamburaške glazbe trećeg milenija.

Može se slobodno reći kako je orkestar u posljednjem periodu svog rada nastojao vrlo pažljivo osmišljavati program svakog koncerta, te nam stoga znao ponuditi stilski profilirane nastupe. Za ovaj koncert odabrali su autorske skladbe pisane upravo za njih, i to one koje su tijekom njihova trajanja, kako je najavila voditeljica programa, činile prekretnicu u radu orkestra ili jednostavno bile otklon od tradicionalnog poimanja tamburaške glazbe. Pokraj Mulićeve, na programu su se našle skladbe još dvojice profesora na novosadskoj Muzičkoj akademiji – *Miroslava Štatkića* i pokojnog *Rudolfa Bručija*, kao i jedna skladba *Albe Vidakovića*.

NEGEV: Koncert je otvoren skladbom »Negev« Miroslava Štatkića. Zanimljivo je kako je Štatkić ovu skladbu dao ostavi-

ti nenaslovljenom te taj dio posla prepustio orkestru. Pošto je ona napisana koncem 2004. godine, u vrijeme kada je orkestar bio još pod svježim dojmovima putovanja u Izrael, subotički tamburaši su je odlučili nazvati imenom jedne pustinje u ovoj državi.

Rudolf Bruči je skladatelj koji je, među ostalim, pisao i za tamburaški orkestar, a Subotički tamburaški orkestar njegove je skladbe izvodio u više navrata. Prigodom ovog koncerta Bručijeva je skladba »Međimurje«, u izvedbi STOA, doživjela svoju praizvedbu. Zanimljivo je kako je autor u njoj uz druge orkestarske dionice dodao dionicu pjevanog glasa koju nije tretirao solistički nego ravnopravno s ostalim dionicama. Glasovnu dionicu pjevala je *Antonija Piuković*.

Vrijedno je istaknuti kako je Rudolf Bruči, na jugoslavenskoj razini, jedini dobitnik nagrade Kraljevske akademije u Bruxellesu.

Jedini autor čije se djelo našlo u programu, a koji nije pisao za tamburaški orkestar, je *Albe Vidaković*. »Fantazija i

fuga« za orgulje je jedno od njegovih rijetkih djela koja nemaju izrazito duhovni karakter. Svećenik i glazbenik rođen u Starom Žedniku, Vidaković je autor koga poznajemo po orguljskom i zborskom zvuku. Mulićeva transkripcija za tamburaški orkestar omogućila je

majka svih nas koji tu živimo, na ovom je koncertu, u društvu druge dvije Mulićeve skladbe, predstavljena kao jedna od tri bitne teme u njegovom stvaralačkom radu. Skladbom »Kroz vrijeme« dolazimo do našeg vremena, do Vojvodine koja je tu puno dulje od nas. Vibrafon je u ovoj i drugim točkama svirala *Milica Grubešić*.

LJUBAV POBJEĐUJE SVE:

Posljednjom u svojevrsnoj maloj trilogiji, koncert je završio apoteozom ljubavi, skladbom »Omnia vincit amor« (Ljubav pobjeđuje sve). Veličanstveno sti ove točke doprinijelo je sudjelovanje zbora Kulturno-umjetničkog društva »Sonja Marinković« iz Novog Sada koga je uvežbavao *Božidar Crnjanski*, te efektan uporaba udaraljki – gonga, zvona i vibrafona. Na oduševljenje publike orkestar je odgovorio s nekoliko biseva.

Iako programski osoben, ovaj nas je nastup uspio podsjetiti i na druge slavne obljetnice subotičkog orkestra. Prisjetimo se samo proslave dvadesete obljetnice orkestra, kada je priređen gala koncert s 103 tamburaša iz Subotice, Novog Sada i Rume, proslave 25-te obljetnice kada je orkestar tiskao knjigu »S tamburicom četvrt veka«, kao i njihovih mnogobrojnih sudjelovanja na proslavi Dana grada, te nebrojenih koncerata i gostovanja u službi predstavnika grada i njegove kulture.

Ako vjerujemo da ljubav pobjeđuje sve, u što, nakon slušanja skladbe »Omnia vincit amor« ne možemo sumnjati, onda ujedno znamo i da će istinske vrednote naći načina za svoj život, a odnos svih nas prema tome govori o nama samima.

N. Skenderović

ovo djelo izvoditi i izvan crkvenih prostora i na taj način šire promicati Vidakovićevu glazbu.

KROZ VRIJEME: Uslijedile su tri skladbe Zorana Mulića. »Kroz vrijeme« je skladba postavljena u prvim godinama rada s Mulićem. Predstavljajući hod iz općeg kaosa prema redu i smirenosti, skladatelj je, sukladno suvremenim glazbenim razmišljanjima, stvorio djelo u kojemu su glazbenici ne samo izvršitelji njegove glazbene zamisli, već i autori. Naime, u zadanim vremenskim i harmonskim okvirima, u pojedinim dijelovima skladbe glazbenici su prema volji mogli svirati ritmički i melodijski raspored tonova. To je bio način da se oslika hod kroz vrijeme u kojemu svaki subjekt pridonosi bogatstvu događanja na svoj način. »Vojvodina«, prikazana kao

Stručni suradnik Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu posjetio Tavankut

Pripreme za jubilarnu smotru

HKPD »Matija Gubec«, kao sudionik prve smotre održane 1966. godine, dobilo poziv za sudjelovanje na ovogodišnjoj jubilarnoj smotri

U okviru priprema za održavanje ovogodišnje jubilarne 40. Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu, Tavankut je prošloga tjedna posjetio stručni suradnik ove manifestacije Vido Bagur, a u cilju detaljnijeg upoznavanja s radom HKPD »Matija Gubec«, kao i snimanja pojedinih detalja s terena.

Naime, HKPD »Matija Gubec«, kao sudionik prve smotre održane 1966. godine, dobilo je poziv za sudjelovanje na ovogodišnjoj jubilarnoj smotri.

Prema Bagurovim riječima, od svih udruga koje su sudjelovale na prvoj smotri malo je onih koje su aktivne i danas. »Neke udruge su se ugasile, neke rade vrlo slabo, a lijepo je vidjeti da u Tavankutu još uvijek postoji isti onaj žar i želja za očuvanjem svoje kulturne baštine«, naglasio je Bagur.

U svom terenskom obilasku Tavankuta, Bagur je zabilježio razgovore s pojedinim sudionicima prve smotre, koji su se s velikim oduševljenjem prisjećali i govorili o svojoj mladosti i nastupu na prvoj Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Također, ovom prigodom su zabilježeni i brojni drugi intervjui vezani za rad tavankutskog Društva.

Zanimljivo je da od svih sudionika prve smotre, jedino HKPD »Matija Gubec« i jedno društvo iz BiH, u svojoj arhivi posjeduju stijeg i diplomu prve smotre, što će ujedno biti prikazano kao muzejski eksponat, na izložbi posvećenoj prvoj smotri, koja će biti priređena prigodom održavanja ovogodišnje manifestacije.

Vido Bagur na probi Folklornog odjela HKPD »Matija Gubec«

Tijekom boravka Vido Bagur je obišao i Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Sutbotice, zanimajući se za očuvanje i njegovanje hrvatskog jezika na ovim prostorima.

Vesna Parun

Kas opsjednutih

Predugo ovaj život traje

a da nije ni započeo.

Izvedoš ergelu iz staje,

na konja drvenog svak je sjeo.

To zalet bijaše na dugu

suncokosu, na maglen klas.

Jedan kraj drugog, gle, u krugu

ukletu jezdimo. Sustaje kas

gizdavih životinja. Uzde se

kidaju. A jahači čude se

ne videć plahoj hitnji svrhu.

Stao si, blijed. Glavinjaš. Dokle?

I već ti netko vranca ote.

Sebe osedlaš. I nastaviš trku.

■■■■■■■■■■

Vesna Parun rođena je 10. travnja 1922. na otoku Zlarinu blizu Šibenika. Objavljeno joj je preko 60 knjiga poezije i proze i uprizorena su četiri njezina dramska djela. Stvara dulje od pedeset godina, a još je uvijek aktivna. Za svoj pjesnički rad dobi-

L. S. la je značajne i brojne nagrade i priznanja.

Morrissey – »Ringleader Of The Tormentors«

Sanctuary / Attack, 2006.

ovogodišnji EXIT, te bismo ga prema tim informacijama, na Petrovaradinskoj tvrđavi mogli vidjeti dan nakon Zagreba, točnije 7. srpnja.

Za ovu se kontradiktornu zvijezdu, očito, »otimaju« svi organizatori, a u prilog činjenici koliko je ekskluzivan govor i poruka iz njegova menagmenta – naime, njegovih je 30 živih nastupa dogovoreno za samo 31 minutu.

Povod ove koncertne turneje je promocija njegovog novog albuma »Ringleader Of The Tormentors«, koji se u prodaji pojavio početkom mjeseca. Kao i prigodom prošle ploče »You Are The Quarry« iz 2004., na koju se čekalo punih sedam godina, Morrissey je i ovoga puta postao opsesija glazbene kritike, ponajprije u matičnoj zemlji. Tako je britanski magazin »Observer Music Monthly« album već ocijenio s »5+«, proglasivši ga pritom remek-djelom.

Možda je ovo prevelika ocjena, premda nedvojbeno proistječe iz novog, konkretnijeg i gotovo ispovjednog tona u dosad uvijek dvosmislenim Morrisseyevim stihovi-

ma, što i samom albumu daje drugačije obličje. Neke od »metafizičkih« odgovora, koje već više od dvadeset godina čuva u osobnom mitu, nakon višegodišnjeg dragovoljnog egzila iz Britanije i života u Los Angelesu, ovaj »pjesnik osamljenih« i trenutačni stanovnik Rima, kao da nam novim album nastoji razotkriti. Nikako izravno i bez metafore, jer upravo je to tajna bez koje ne bi bilo niti njegova kultnoga statusa.

Svoju opčinjenost likovima i djelima *Oscara Wildea* i *Jamesa Deana*, Morrissey je preusmjerio na talijanske redatelje *Paso-linija* i *Viscontija*. Glede stilskih rješenja »Ringleader Of The Tormentors« predstavlja još jedno klasično gitarističko štivo, prepoznatljive dinamičke strukture.

Za potrebe gudačko-orkestralnih aranžmana angažirao je glasovitog skladatelja *Ennia Morriconea*, dok je ulogu producenta povjerio *Tonyju Viscontiju*, proslavljenom u radu na albumima *Davida Bowieja* iz 70-tih godina. Čarolija spomenutih velika u kreiranju zvuka gotovo da se i ne ističe, možda i stoga jer smo, kada je Morrissey u pitanju, naviknuti na visoke standarde. A ovaj ih album, na svim razinama, u potpunosti ispunjava.

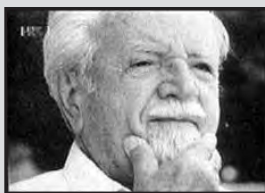
D. B. P.

Nakon nekoliko mjeseci pregovaranja i usklađivanja termina Morrissey je napokon rekao »da« Zagrebu, u koji će doći 6. srpnja ove godine, najavio je »Jutarnji list« u ponedjeljak. Legendarni pjevač i nekadašnji frontman britanske skupine The Smiths, kako se navodi, nastupit će na Šalati u sklopu sada već dvodnevnog INmusic open-air festivala suvremene glazbe. Dok je zagrebački nastup, nadam se, potvrđen, na ovdašnjim se internet forumima posljednjih dana također špekulira oko njegova dolaska na

352. Kao i prigodom prošle ploče »You Are The Quarry« iz 2004., na koju se čekalo punih sedam godina, Morrissey je i ovoga puta postao opsesija glazbene kritike, ponajprije u matičnoj zemlji. Tako je britanski magazin »Observer Music Monthly« album već ocijenio s »5+«, proglasivši ga pritom remek-djelom.

Možda je ovo prevelika ocjena, premda nedvojbeno proistječe iz novog, konkretnijeg i gotovo ispovjednog tona u dosad uvijek dvosmislenim Morrisseyevim stihovi-

Ante Topić Mimara (1898.-1987.)

Ante Topić Mimara, kolekcionar umjetnina, slikar i restaurator, rođen je 7. travnja 1898. u dalmatinsko-zagorskom selu Korušici.

Prvi svjetski rat odveo ga je, kao austrougarskog vojnika, na europska bojišta. Nakon demobilizacije 1918. počinje u Rimu Mimarin kozmopolitski život. Tada se ponovno budi mladenačka ljubav i nagon za skupljanjem starina. U te godine seže i kupnja prvog umjetničkog predmeta – iznimno vrijednog aleksandrijskog staklenog kaleža s prikazom dobrog pastira u tehnici fondo d'oro, koji je danas u Mimarinoj zbirci. U Rimu studira slikarstvo i to će znanje kasnije koristiti u restauriranju brojnih umjetnina koje nabavlja diljem svijeta. A godine provedene u Parizu i Berlinu, za Drugoga svjetskog rata, bit će za Mimaru vrijeme mukotrpog rada i brige za očuvanje već iznimno vrijedne i brojne zbirke. Antwerpen i Maroko tek su neke od postaja gdje privremeno utočište nalazi kolekcija, koju neprestano obogaćuje novim djelima *Rafaela*, *Velasqueza*, *Rubensa*, *Rembrandta*, *Renoira*, egipatskom i mezopotamskom plastikom, bogatom zbirkom kineske umjetnosti i tisućama drugih vrijednih predmeta. Početkom 60-ih trajno se nastanjuje u Salzburgu u Austriji, no većinu vremena boravi u Zagrebu.

Ideju o darovanju zbirke hrvatskom narodu Mimara iskazuje 1948. donacijom stotinjak djela Strossmayerovoj galeriji. Posebnom darovnicom iz 1973. ostavlja u nasljedstvo umjetnine za muzej kakvog, prema njegovim riječima, »između Beča i Istanbula nema«. Više od 3600 umjetnina smješteno je u zgradi bivše Gimnazije na zagrebačkome Rooseveltovu trgu, današnjem muzeju koji nosi donatorovo ime. Otvorenje muzeja u srpnju 1987. nije doživio. Preminuo je nekoliko mjeseci prije, 30. siječnja iste godine.

Akcija Zavoda za zaštitu zdravlja - Služba socijalne medicine

Cigareta – Svjetski ubojica broj jedan

Ostavi i pobijedi 2006.

Međunarodnu kampa-nju »Quit and win« provodimo svake druge godine, i u našoj zemlji na nacionalnoj razini pod sloganom »Ostavi i pobijedi«, duhan naravno. Kampanja ima osnovni cilj: smanjiti uporabu duhana u svim zemljama svijeta jer je duhan najrasprostranjeniji preventabilni faktor rizika za zdravlje naroda. Epide-miološki studiji, s istim rezultatima svuda u svijetu, ukazuju da je najmanje 30 bolesti izravno povezano s uporabom duhana – aktivno i pasivno. U toj skupini se nalaze mnoge teške, kronične bolesti, a neke od njih predstavljaju najučestalije

vezano s uporabom duhana.

Smatra se da u Srbiji duhan uživa svaki drugi muškarac (približno 50 posto), svaka treća žena (približno 30 posto), svako četvrto dijete (približno 24 posto), a među studentima sveučilišta u Srbiji približno polovica studenata.

Do sada je u dimu duhana otkriveno preko 4000 štetnih supstanci, a za 40 je dokazano da su kancerogene (izazivaju rak). Najpoznatija toksična supstanca je nikotin (iz skupine pesticida), a najpoznatije kancerogene supstance su katranske (katran iz asfalta). Znete li da iz duhana udišemo na primjer: uglječni monoksid

Duhan veoma nepovoljno utječe na opće zdravstveno stanje čoveka, narušava ga i smanjuje opću obrambenu sposobnost organizma, koji tako postaje podložan (prijemčiv) za mnoge bolesti. Veoma je značajna visoka povezanost uporabe duhana s bolestima: srca i krvnih sudova, malignim bolestima i bolestima disajnih organa. Od najznačajnijih bolesti srca i krvnih sudova neizostavno treba spomenuti: povišen krvni tlak, anginu pektoris, oboljenja krvnih sudova srca i perifernih krvnih sudova, srčani udar i moždani udar. Od malignih bolesti najučestalije su: rak pluća i dušnika, usne,

koristile duhan, a obobile su od raka pluća, 30 do 35 svakodnevno bilo izloženo udisanju duhanskog dima (porodični dom, radno mjesto). Rak pluća ima visoku smrtnost i u današnjem vremenu, bez obzira na visok tehnološki razvoj medicinske znanosti, jer je to lokalizacija koja kasno daje simptome ili se oni kasno zapaze. Vrlo je čest slučaj da se metastaze ove bolesti otkriju prije primarne lokalizacije. Također je značajno istaknuti kako ova zloćudna bolest ima sve veću učestalost u ženskom dijelu stanovništva, u svim zemljama u kojima se povećava proširenost uporabe duhana, nažalost i u našoj zemlji. Od oboljenja disajnih puteva, koja se povezuju sa uporabom duhana, značajna su: kronična opstruktivna bolest disajnih puteva koja može biti povezana s hroničnim bronhitisom, emfizemom ili astmom pluća. Također su učestalije infekcije disajnih puteva. Spisak bolesti izravno i in izravno povezanih s uporabom duhana je mnogo duži, i to ne treba zaboraviti.

Veoma je interesantno istaknuti kako osobe koje uživaju duhan vrlo često imaju raznovrsne simptome i tegobe, a nisu uvijek spremne povezati ih s uporabom duhana, čak ih svjesno zanemaruju. Čest je slučaj da se osoba lako zamara, pospana je, otežano misli, ima probleme s disanjem (otežano diše), suh uporan kašalj, lupanje srca, sušenje usta i često se razboljeva bez vidljivog razloga. Mlađim ljudima treba skrenuti pozornost na prijevremenu pojavu bora na licu, neprijatan zadah, obojene zube i prste, mogućnost smanjene potencije ili kasnije teškoće u svezi sa

uzroke smrti stanovništva oba spola i to u godinama – prije starosti. Svjetska zdravstvena organizacija je zbog toga u kampanji 2002. godine proglasila cigaretu svjetskim ubojicom broj jedan. Na temelju dokaza iz istraživanja stručna javnost je došla do zaključka da je 30 posto od svih slučajeva malignih bolesti visoko po-

(izduvni plin iz kola); aceton (rastvarač boja); amonijak (sredstvo za čišćenje); arsenik (uništava mrave); butan, benzen (benzinska isparenja); cijanovodik (otrov); formaldehid (sredstvo za balzamiranje); polonij i radon (radioaktivne supstance); toluen (industrijski rastvarač), kao i mnoge druge kemijske supstance?

jezika, jednjaka, gušterače, dojke i mokraćne bešike. Statistička istraživanja ukazuju da je rak pluća izravno povezan s dužinom pušačkog staža i brojem popušanih cigareta u toku dana. Statistika također otkriva da je od 100 osoba oboljelih od raka pluća i dušnika 80 do 85 aktivno upotrebljavalo duhan, a da je od 100 osoba koje nisu

začecem i nošenjem trudnoće, a razvoj ploda bez ugrožavanja i rizika mora se osigurati.

Kada sve ovo znamo imamo dovoljno razloga da nikada i ne poželimo uživati duhan, i poznato je da su mnoge mlade osobe ovu naviku stekle dok još nisu bile svjesne, ili u dovoljnoj mjeri svjesne, svega onoga što uporaba duhana donosi, a skriva se u dimu. Međutim za sve one koji su ovu naviku – za zdravlje štetnu – već usvojili uvijek je pravo vrijeme za promjenu odnosa prema sebi i za donošenje ispravne odluke u korist vlastitog zdravlja. U dimu duhana se nalaze supstance (nikotin je najpoznatija) koje stvaraju tjelesnu a potom i psihičku ovisnost, pa zbog toga nije uvijek lako napustiti uporabu duhana ali jamačno jeste moguće. Takvu odluku treba donijeti što prije, jer je mlađem organizmu veća mogućnost za potpuni oporavak.

Nije moguće unaprijed sagledati ukupne razmjere štetnih posljedica koje će ovako masovna proširenost uporabe duhana u našem stanovništvu proizročiti, i to ne samo za sadašnje nego i za buduće generacije. Zbog toga nam je cilj postići pozitivnu promjenu ponašanja ljudi u našoj zajednici podizanjem svijesti javnosti o štetnim posljedicama aktivne i pasivne uporabe duhana koje nisu samo zdravstvene, iako upravo njih smatramo najznačajnijima, već treba navesti i socijalne kao i ekonomske na razini osobe, obitelji, uže i šire društvene zajednice.

Vidni pozitivni rezultati promocije zdravlja opazuju se u ekonomski razvijenim zemljama koje ovakve aktivnosti sprovode već duži niz godina. Tamo više nije »moderno« uživanje u dimu duhana, čak ni kod mladih, već je težnja da svaka osoba nauči živjeti na zdrav način. Planirana i sustavno provedena zdravstvena in-

tervenција u zajednici će dati očekivani rezultat i dovesti do smanjivanja stope oboljevanja i umiranja od svih bolesti koje su sa uporabom duhana povezane, ali da bi tako doista i bilo, svaki čovjek mora prihvatiti zbilju u kojoj je svojim činjenjem i nečinjenjem značajnim dijelom odgovoran za svoje zdravlje.

Kako »ostaviti i pobijediti« duhan?

Ukoliko je odluka da prestanete sa uporabom duhana sazrela u Vašoj svijesti to će biti

nje svježeg povrća i voća. Izbjegavajte u ishrani masti životinjskog podrijetla, začine, slatkiše i »grickalice«. Hranu pripremaajte barenjem i kuhanjem. Poslije obroka izađite i prošetajte, barem 15 minuta.

Uzimajte potrebite količine tečnosti, više od uobičajenog ukoliko ste dobrog zdravstvenog stanja, i to prvenstveno prirodne voćne sokove i čaj (nezaslađen). Kavu izbjegavajte ili sasvim smanjite. Alkohol se ne preporuča. Tečnost smanjuje želju za duhanom i pomaže iz-

bi pomogla).

U početku procesa odvikavanja od uporabe duhana izbjegavajte teške poslove i zamor da ne biste došli u situaciju da se »odmarate« uz cigaretu.

Odlazite na spavanje malo ranije, približno u isto vrijeme, poslije tuširanja toplom vodom koja opušta i kupu Vas spolja – nikotin se izlučuje i znojem preko kože.

Cigarete i pepeljare ste odavno uklonili iz prostora i vido kruga, a Vaši ukućani, prijatelji, radne kolege Vas podržava-

od izuzetno pozitivnog značaja za Vas, Vaše zdravlje sada i u buduće, kao i za Vašu obitelj. U idućem razdoblju smatrajte to jednim od najvažnijih postignuća u svom životu. Da biste u tome bili uspješni, i zadovoljni na koncu, nekoliko malih savjeta može Vam značajno pomoći:

Uredno uzimajte obroke (tri puta dnevno a između obroka voće) i ne strahujte od mogućeg povećanja tjelesne težine. Svojom ishranom osvojite organizam. »Vitaminska kura« podrazumijeva svakodnevno uzima-

lučivanje štetnih materija iz organizma, odnosno »kupa« ćelije Vašeg organizma. Želja za cigaretom će proći, kada popijete malo mlake vode.

Budite tjelesno aktivni – šetnja na svježem zraku, rad u vrtu, vježbe ili sportske aktivnosti – sve ono što je Vama moguće, primjereno zdravstvenom stanju.

Izbjegavajte, koliko je to do Vas, stresne situacije, uznemirenja i neprijatnosti na radnom mjestu i u kući, da ne biste došli u situaciju da posegnete za cigaretom (koja Vam svakako ne

ju u nastojanju da za sebe izgradite novi i zdrav način života, pa ne uživaju duhan u Vašoj blizini i u Vašem domu.

Jeste li posjetili svog zubara da bi Vam očistio zube i uklonio neprijatan zadah?

Je li ostavljate na stranu novac za koji biste kupili cigarete?

Poslije izvjesnog vremena obradujte sebe i umjesto cigareta kupite nešto što odavno želite, a može se kupiti. Zdravlje se ne kupuje i nema cijenu.

dr. Zorica V. Dragaš,
specijalistica socijalne

Ivan Stranojević, kuhar

Meksička i kubanska kuhinja

Jeste li kušali neki od nacionalnih specijaliteta ove dvije latino gastronomije?

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Svakodnevna ishrana spada u jedan od najvažnijih segmenata u našim životima, a njezina raznovrsnost i nadasve kvaliteta unešenih namirnica predstavlja osnovu tjelesnog zdravlja.

Naše podneblje, kao i svako drugo, posjeduje svoje specifikume prema kojima smo poznati i prepoznatljivi u gastronomskom svijetu, a kako to izgleda kada se susretnemo s nekom drugom kuhinjom, poput, recimo, meksičke ili kubanske i koje su njihove najvažnije značajke, upitali smo mladog kuhara *Ivana Stranojevića* (22) iz meksičko-kubanskog restorana *Lenuci* u Zagrebu.

► Po čemu se razlikuje i što čini recimo meksičku kuhinju drugačijom prema gastronomskim kulturama svijeta?

Govoreći o meksičkoj kuhinji, prvo što možemo primijetiti je velika zastupljenost povrća kao najdominantnijeg sastojka gotovo svih jela. Pojednostavljeno, u pitanju je tzv. »jeftina« hrana za čije pripremanje ne trebaju veći finacijski izdaci.

► Koji su najkarakterističniji njeni sastojci?

Uglavnom su tu paprika, kukuruz, grah kao osnovne komponente uz dodatak mesa, ponajprije bifteka i pile tine.

► Na koji način se sprema većina jela?

Priprema i kuhanje se rade na tavici, u kojoj se vrši termička obrada pripremljenih sastojaka određenog jela. Recimo jedno od najpopularnijih jela u našem restoranu je *Chimichanga de polo*, koja se priprema od pilećih prsiju isječenih na kocke i poprženih na ulju dok ne poprime zlatno-žutu boju. Potom dodajemo luk i sve to skupa popržimo, te papriku, kukuruz i grah uz dodatak soli, papra i chilly-ja, onda svu tu masu stavimo u tortillu, od gore stavimo sir, sve to još malo zapečemo i na koncu stavimo umak od rajčice.

► Dominantan sastojak većine meksičkih jela je tortilla. Zbog čega se veliki broj jela uvija u ovo tijesto?

U biti radi se o pripremanju brzih jela, koja se mogu pripremiti za nekih desetak minuta, sposobnih za konzumiranje i izvan restoranskih prostorija.

► Kakva je kalorijska vrijednost ove vrste hrane?

S obzirom kako meksičkom kuhinjom dominira raznovrsno povrće, uz, jamačno, dodatak određenog mesa kod pojedinih jela, ova hrana već sama po sebi nije teška i spada u dijetalnu vrstu prehrane.

► S druge strane, čini se, kubanska kuhinja je posve drugačija i znatno »boga« tija.

Kubanska gastro ponuda obuhvaća prije svega mnogo više mesa, što održava znatno jaču i bogatiju kuhinju, koje se pri-

poškropljene s limetom, sol, papar, malo češnjaka, maslinovo ulje, origano. Meso popržimo na tavici, uz dodavanje malo šerija, zalijemo s pripremljenim temeljcem od navedenih sastojaka, stavimo potom sve da se prokuha i serviramo uz klasičan prilog restanog krumpira ili graha.

► Na koncu, koja je osnovna razlika između meksičke i kubanske kuhinje?

Osnovna razlika krije se u dominaciji povrća (meksička) i mesa (kubanska), što se

pravlja uz dodatke specifičnih i karakterističnih začina toga podneblja. Recimo često je u uporabi limeta, maslinovo ulje, origano, češnjak.

► Opišite nam način pripremanja jednog karakterističnog kubanskog jela?

Uzmimo na primjer jelo *Pechuletas de puerco*, za koje uzimamo svinjske kotlete

opet može smatrati jeftinijom ili skupljom prehranom, opet ovisno o mogućnostima nabave kvalitetnijeg mesa od kojeg se spremaju pojedini specijaliteta. U svakom slučaju obje kuhinje su specifične po svojim karakteristikama i podjednako su dobro primljene kod posjetitelja našeg restorana. ■

Prednosti i mane

Život u velegradu

Želite li se nastaniti u nekoj od metropola?

Piše: Dražen Prčić

Za sve nas, koji smo za životnu sredinu odabrali manje gradske ili seoske naseobine, popularno nazvane provincijom, način života i ustaljene navike imaju znatno usporeniji ritam i često puta znaju biti prilagođene uvriježenoj filozofiji baziranoj na maksimi »polagano«. Ali za sve ostale Zemljane, koji su se, pak, odlučili nastaniti u metropolama, bilo one svjetske ili europske, ovaj podložak jačano nestaje već s prvim danom. Život u velegradu ubrzava sve obveze i navike do maksimuma...

ZAŠTO SE LJUDI UOPĆE NASELJAVAJU U METROPOLAMA: Prvi i osnovni razlog odluke o selidbi u »veliki grad« gotovo uvijek je u svezi s potražnjom zaposlenja koje je u velikom dijelu manjih i pasivnijih sredina, pogotovu danas, postalo iznimno problematično. Tranzicija na našim prostorima posve je uništila tzv. socijalnu sigurnost radničke klase i armija zaposlenika u brojnim industrijskim granama ostala je bez posla ili su im primanja postala krajnje upitna i nere-dovita, te u velikom broju slučajeva nedostatna za preživljavanje. Po samoj logici stvari u »manjem manje« u »većem veće«, svi oni koji se ne žele pomiriti s često puta vegetirajućim statusom bez realne mogućnosti da u skorije vrijeme dobiju adekvatno uposlenje, odlučuju spakirati kufer i krenuti put neke metropole u optimističnoj i idealiziranoj želji za osobnim uspjehom i prosperitetom. Drugi i često puta odlučujući faktor, posebice kod akademski obrazovanih mladih ljudi, je odluka o ostanku u mjestu (gradu) u kojemu su završili studij i stekli prve potencijalne poslovne sveze i kontakte. Višegodišnja navika na život u velegradu, sve rjeđi odlasci doma u manju, matičnu, sredinu, još više učvršćuju odluku o »ne vraćanju«. Jer ka-

da se neko »primi« na brzinu iznimno teško može poželjeti ponovno »usporenje« životnog tijeka. Još jedan također u velikom broju slučajeva odlučujući faktor kri-je se u odabiru životnog partnera ili partnerice, koji već žive u metropoli i njihovoj ri-ješenosti da nikako ne žele ići u manju sredinu.

svjesnom biću i stoga ne čudi svake godine uvećani broj novih »naseljenika«.

MANE: Ali, kako je to uvijek u životu, svaka prednost ima i svojih mana, a život u velegradu donosi neke s kojima se svi njegovi stanovnici moraju »pomiriti« prilikom odluke o mjestu stalnog boravka. Zbog veličine prostora i svakodnevnog

Zagreb proljeća 2006.

PREDNOSTI: Uza sve navedene razloge za život u metropoli, vezane prije svega za egzistencijalni moment, veliki grad ima mnogo svojih čari i primamljivih osobina kojima može »vezati« svoje stanovnike. Prije svega obilatost najraznovrsnije ponude svih mogućih zabavno-sportskih sadržaja, iznimno važnih u životu prosječnog, običnog čovjeka. Ovdje se prije svega radi o mogućnosti izravnog »sudjelovanja« na brojnim događajima kojima svakodnevno obiluje velegradska ponuda. Brojni veliki sportski događaji, koncerti, kazališne predstave, izložbe i slične primamljive manifestacije nude mogućnost za bogat društveni život, a mladim ljudima to predstavlja izniman »mamac« prilikom odlučivanja. Biti u centru svih mogućih događanja imponira svakom iole samo-

»rasta« distance i razdaljine na mnogim svakodnevnim relacijama postaju sve veće i duže za svladavanje. Dodatni problem i često najveći predstavlja put od radnog mjesta, koji se zna oduljiti i na cijeli sat, te kako umjesto »klasičnih« osam ili više sati ljudi u metropolama moraju raditi, radni angažman zna trajati i cijelih dvanaest sati skupa s transferom. U takvim okolnostima dan u radnom tjednu često prolazi na poslu od »mraka do mraka« (jutro – navečer) i mnoštvo radnih ljudi ima jako malo slobodnog vremena za sve pogodnosti i primamljive sadržaje koje nudi velegradska ponuda. Uza sve to, gotovo svakodnevno, velegradski promet je podložan čestim zastojima (tzv. čepovima) i prijevoz se zna još i dodatno oduljiti, na užas svih ovih koji žure ili već kasne. ■

Migracije stanovništva

Prije stotinu godina, primjerice, Subotica je imala gotovo jednak broj stanovnika kao i danas (oko 100.000), dok je Zagreb imao upola manje. Stoga će kasnije glavni grad Hrvatske imati deset puta više građana (oko 1.000.000)

Tatjanin rolat s nadjevom od gljiva

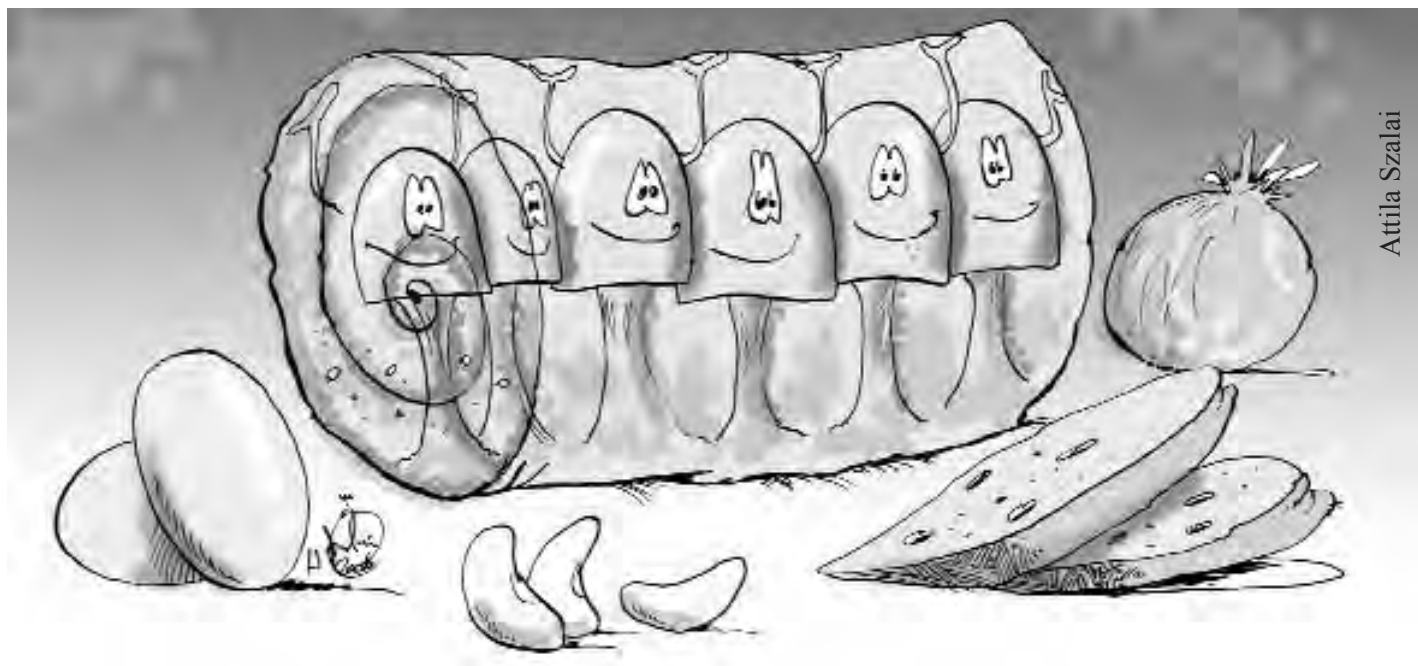
Potrebno je:

za rolat:

500 g miješanog mljevenog mesa,
2 jajeta,
2 šnite starog kruha,
sol,
papar.

Za nadjev:

300 g gljiva narezanih na listiće,
4 jajeta,
3 male glavice sitno sjeckanog luka,
3 češnja isitnjenog češnjaka,
sol,
papar,
malo majorana,
pola veze sitno sjeckanog peršinovog lista.

Za serviranje:

listovi zelene salate,
majoneza,
masline.

Priprema: Sve sastojke za rolat dobro izmijesiti i ostaviti da masa odstoji. U međuvremenu, na malo ulja ispržiti luk, dodati gljive i sve začine dok nadjev ne ostane suh, a gljive ne omekšaju. Dodati 4 umučena jajeta i ponovo propržiti dok se jaja ne zapeku. Od mase na margarinom podmazanoj i mrvicama posutoj alu-foliji napraviti pravougaoni oblik, preko njega naredati nadjev i zaviti u rolat. Umutiti jedno jaje s malo ulja i premazati rolat. Rolat zatim uviti u alu-foliju, staviti u pleh i peći u srednje ugrijanoj pećnici oko 1 sat. U tijeku pečenja rolat prelijevati sokom u kome se peče. Kad je gotov, ohladiti ga i servirati preko listova zelene salate. Po želji možete ga ukasiti majonezom i maslinama.

Napomena: ova količina je dovoljna za 2 rolata.

Dobar tek!

V I J E S T I

Košarka

Cibona i Zadar među 8 najboljih Goodyear lige

Uz zagrebačku Cibonu, koja je već od prije osigurala plasman, među osam najboljih momčadi regionalne Goodyear lige pobjedom u posljednjem, 26. kolu (Hemofarm 81-68) svoje mjesto je izborio i Zadar. U četvrtfinalu Final 8

(Sarajevo 20-23. travnja) sastat će se: Partizan (1) – Zadar (8), C. Zvezda (2) – Bosna (7), FMP (3) – Vojvodina (6) i Cibona (4) – Hemofarm (5).

HNL**26. kolo, 8. travnja****Liga za prvaka**

Kamen I. – Hajduk 1:0

Dinamo – Varteks 2:1

Rijeka – Osijek 3:1

Tablica: Dinamo 63, Rijeka 55, Varteks 40, Osijek 35, Hajduk 33, Kamen I. 32

Liga za ostanak

Međimurje – Inter 2:2

Pula – Slaven B. 2:0

Zagreb – Cibalia

Tablica: Pula 38, Zagreb 34, Cibalia 29, Slaven B. 27, Inter 27, Međimurje 22

Vaterpolo

Jug – Partizan

Usrijedu, 19. travnja na plivalištu u Dubrovniku Jug će pokušati nadoknaditi minus od dva gola protiv Partizana (7-9) iz prvog četvrtfinalnog susreta Eurolige. U ostalim susretima sastaju se Posillipo – Jadran HN (7-5), Honved – Pro Recco (8-11), Savona – Vasas (5-6).

Plivanje

Zlato za Draganju

Najbolji hrvatski plivač na najkraćim dionicama *Duje Draganja* ponovno je potvrdio svoj olimpijski renome osvajanjem zlatne medalje u utrci na 50 m slobodno (21.38) održanoj na Svjetskom prvenstvu u malim bazenima, kojemu je domaćin bio kineski Šangaj.

Duje Draganje

Rukomet

Hrvatska druga u Njemačkoj

Na međunarodnom ženskom rukometnom turniru, odigranom proteklog vikenda u njemačkoj Riesi, Hrvatska reprezentacija je osvojila drugo mjesto iza domaćeg sastava. Cijelo natjecanje je prošlo u dominaciji Njemica koje su dobile sva tri susreta, dok su Hrvatska, Španjolska i Rumunjska zabilježile po jedan trijumf.

Hrvatska poražena u četvrtfinalu Davis-cupa

Častan oproštaj svjetskog prvaka

Oslabljena momčad hrabro se nosila do posljednjeg trenutka

Iz Zagreba: Dražen Prčić

Protekli vikend (7-9. travnja) zaklopio je naj-uspješniju stranicu u povijesti hrvatskih nastupa u Davis-cupu. Pobjednički niz započeo protiv Amerikanaca u prvom kolu 2005. godine, trijumfalno dovršen pobjedom u finalu protiv Slovačke, prekinut je tijekom porazom *Saše Tuksara* u posljednjem, petom, odlučujućem susretu protiv Argentine u Zagrebu. Desetkovanom momčad oslabljena neigranjem *Marija Ančića* zbog ozljede kralježnice i neigranjem *Ive Karlovića*, uslijed samo njemu znanih razloga, časno se oprostila od daljnjeg natjecanja u četvrtfinalu ovogodišnje sezone.

HRVATSKA – ARGENTINA

2-3: Kada je postalo jasno da, unatoč svim naporima i pokušajima njegovog osposobljavanja za igru, drugi hrvatski reket Mario Ančić neće moći igrati, prvi igrač i vršitelj dužnosti izbornika *Ivan Ljubičić*, mogao je birati samo između dva talentirana, ali još uvijek nedovoljno iskusna mlada tenisača. Prvog dana izbor je pao na *Marina Čilića* (1988.), juniorskog pobjednika prošlogodišnjeg Roland Garrosa, koji nije imao mnogo šansi protiv *Davida Nalbandiana* (1-6, 1-6, 2-6), prvog argentinskog igrača i pobjednika prošlogodišnjeg Mastersa. Isto tako, u petom odlučujućem singlu, izbornik Ljubičić ukazao je povjerenje *Saši Tuksaru* (1983.) koji je poslije velike borbe u susretu durom 4 sata i 20 minuta, ipak na koncu poražen od iskusnijeg Argentina *Juana Ignacia Chela* (6-3, 4-6, 6-7, 6-7), što je rezultiralo oproštajem od ovogodišnjeg natjecanja u Davis-cupu. No, unatoč, realno gledano, očekivanim porazima nedovoljno iskusnih tenisača (Nal-

Hrvatska momčad

bandian 3. svjetski igrač, Chela 31. – Tuksar 159, Čilić 378), neigranje Marija Ančića se osjetilo drugoga dana u igri parova, u kojoj je Hrvatska uvijek mogla računati na siguran poen olimpijskog para Ančić, Ljubičić. Ovako, rezervna kombinacija Čilić, Ljubičić nije uspjela parirati argentinskoj Acasuso, Nalbandian (4-6, 2-6, 6-3, 4-6) i ovaj poraz se pokazao odlučujućim za konačni rezultat. Jer na pobjede u singl duelima protiv kolege na klupi Ivana Ljubičića, argentinski izbornik *Alberto Mancini* u starostu nije niti računao. U prvom susretu, kojim je i otvoren meč protiv Argentine, Ljubo je neočekivano izgubio prva dva seta, ali se poslije pokazalo zbog čega je trenutačno drugi igrač (prema svim rezultatima ove sezone) svijeta. Pobjedama protiv *Callerija* (6-7, 5-7, 7-6, 6-1, 6-2) i Nalbandiana (6-3, 6-4, 6-4) donio je dva važna, nažalost nedostatna, boda za Hrvatsku, ali i pokazao kako se bori za svoju zemlju.

POST FESTUM: Porazom u četvrtfinalu ovogodišnje sezone Davis-cupa Hrvatska se oprostila od daljnjeg nastupa i pokušaja obrane vrijedne »Salatare«. Sljedeći nastup u ovom renomiranom momčadskom natjecanju najboljih svjetskih tenis reprezentacija, Ljubičić, Ančić i ostali imat će u veljači sljedeće godine, u prvom kolu Svjetske skupine. A do tada bi se trebalo znati ime novog izbornika, jer »Ljubo« prema svom priznanju nije u mogućnosti obnašati dužnost ka-

petana i igrača istovremeno, dok bi mladi igrači iz drugog plana vrlo brzo svojim igrama do tada mogli dobiti na potrebnom iskustvu i još više osnažiti najbolju hrvatsku vrstu. Plasman među 8 najboljih svjetskih momčadi u Davis-cupu za 2006. godinu, zbog navedenih nesretnih okolnosti i činjenice kako je ipak izbornik Ančić oprostaj, a uz malo sreće moglo je biti i drugačije, ipak je solidan rezultat i potvrda kako prošlogodišnji naslov nije bio slučajnost. ■

Rezultati

U ostalim susretima četvrtfinala Svjetske skupine zabilježeni su sljedeći rezultati:

Australija – Bjelorusija 5-0, SAD – Čile 3-2, Francuska – Rusija 1-4

Euro-afrička zona skupina I

Velika Britanija – SiCG 2-3, Maroko – Češka 0-5, Italija – Luksemburg 5-0, Ukrajina – Belgija 1-4

Američka zona

Ekvador – Brazil 0-4, Meksiko – Kanada 4-1

Azija-Oceanija

Kineski Taipei – Koreja 1-4, Tajland – Japan 3-2

Zoran Primorac, stolnotenisač

Imamo dobru momčad

Osim Kineza, koji su daleko najbolji, mislim kako možemo dobiti svakog drugog protivnika

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Najbolji hrvatski stolnotenisač *Zoran Primorac* (1969.) priprema se za sudjelovanje na Svjetskom momčadskom prvenstvu u

da smo osigurali odlične sparring partnere dolaskom *Kara-kaševića* i *Grujića* (SiCG), te momčadi Hong Konga na zajedničke pripreme za summit

rima u Japanu i ostalim stolnoteniskim destinacijama svijeta, i u posljednjih petnaestak dana sam se malo odmorio. Sada polagano krećem »punim gasom«, hvatajući formu za Bremen. Sve je pod kontrolom.

►Kao najiskusniji i najtrofejniji igrač ove generacije kako ocjenjujete trenutačno stanje i potencijale hrvatskog »pingića«?

Mislim da imamo dobru perspektivu u radu s mladim igračima, koji bi trebali u budućnosti zauzeti naša mjesta u reprezentaciji. Imamo dosta dobrih klinaca, istina ovoga puta oni nisu dobili priliku igrati na velikom natjecanju, ali to nikako ne znači da se na njih neće računati već u najskorije vrijeme. Od imena obratite pozor na *Zubčića*, *Kolarika*, *Gaćinu*...

►Kako biste prokomentirali stanje u svjetskom stolnom tenisu, s obzirom na česte susrete s najboljim majstorima celuloidne loptice?

U svakom slučaju još uvijek stolnim tenišom dominiraju Kinezi i sigurno su uvijek prvi favoriti na svakom natjecanju na kojemu se pojave. Njihova sustavna priprema i potpuna analitika svih mogućih protivnika iz Europe, daje im uvijek

ostali moramo juriti po svijetu zarađujući egzistenciju na brojnim profesionalnim natjecanjima. Evo, na primjer, Nijemac *Timo Bol*, ponajbolji europski igrač ovoga trenutka, koji je do nedavno bio s nama u Japanu i igrao ligu, neće uspjeti sakupiti niti deset treninga pred Svjetsko prvenstvo.

►Koliko su nova pravila doprinijela boljitku i popularnosti stolnog tenisa?

Promjena pravila donijela je novu atraktivnost i dinamiku igri, ali mislim kako će ova nova promjena u svezi s ljepljenjem reketa opet ići u korist Kineza. To znači usporavanje igre, koja njima ide na ruku, dok smo u dosadašnjim okolnostima ipak mogli računati na brzinu. Ljepilo će biti isključivo na vodenoj bazi, gume samoljepive i neće biti »efekta katapulte«, što je moglo biti s ostalim ljepljivima.

►Što bi po Vašem mišljenju bio zadovoljavajući plasman na SP-u?

Imamo dobru momčad, dobar ždrijeb i mislim kako ne bi trebalo biti problema u prolasku u skupinu tj. plasmanu na jedno od prva tri mjesta u prvom dijelu natjecanja. Mislim da, ako uspijemo stići do četvrtfinala, onda bi to bio zbilja veliki re-

Zoran Primorac: u tijeku pripreme za Svjetsko prvenstvo

Bremenu (Njemačka), trenirajući naporno za novi sportski izazov u svojoj prebogatoj karijeri. Vratimo li kotač povijesti na sam početak njegovih uspjeha, a bilo je to prije cijelih dvadeset godina, dobit ćemo impresivnu nisku vrhunskih dometa započetih broncom na Europskom prvenstvu 1986. godine u igri muških parova.

►Kako teku pripreme za buduće Svjetsko momčadsko prvenstvo u stolnom tenisu?

Ovog puta smo se odlučili pripremati u Zagrebu, s obzirom

najboljih svjetskih reprezentacija u Bremenu.

►Tko će sve braniti boje Hrvatske u Njemačkoj?

U prvom planu je naš naturalizirani Kinez *Stan* koji je do broj formi, *Roko Tošić* također, i na koncu i ja, te bi nas trojica trebali činiti okosnicu naše momčadi, no tu je još jedan Kinez i *Šurbek* junior.

►U kakvoj ste trenutačnoj formi i kako se osjećate u ovoj fazi priprema?

Tijekom prva dva mjeseca ove godine sam imao izuzetno napornu turneju na brojnim turni-

prednost. Puno se tu ulaže, oni su recimo već tri mjeseca zatvoreni u svome kampu, ne igraju uopće turnire, dok mi

zultat. Opet, izuzev Kineza, koji su zbilja najjači i daleko najbolji, mislim da mi možemo dobiti svaku drugu momčad. ■

20 trofejnih godina

Brojni su uspjesi Zorana Primorca tijekom protekla dva decenija: bronca u paru na Europskom (1986.), srebro u paru na Svjetskom (1987.), srebro u paru na Europskom (1988.), srebro u paru na OI (1988.), momčadsko srebro na SP (1991.), bronca u singlu na SP (1993.), bronca u paru na SP (1999.), uz brojne naslove na profesionalnim turnirima i »openima« diljem svijeta.

Dan sjećanja na žrtve Holokausta

Priredio: Zdenko Samaržija

12. travnja 1961. godine poletio je u 9,07 sati svemirski brod Vostok 1 i sletio u 10,55 sati. Pilot *Jurij Gagarin* obletio je Zemlju jedanput za 1 sat i 29 minuta na maksimalnoj visini od 301 kilometar.

12. travnja 1934. godine rođen je *Georgij Paro*, hrvatski kazališni režiser.

12. travnja 1834. godine rođen je *Ivan Stožir*, profesor, koji se prihvatio motrenja u meteorološkoj postaji na Griču koja je osnovana 1. prosinca 1861. godine. Osnovao je 1888. godine meteorološku postaju na Sljemenu.

12. travnja u Zagrebu počinje »topla polovica« godine i da traje do 26. listopada. U našem podneblju temperatura zraka, premda nepravilno, raste od siječnja do srpnja, zatim se snižava. U razdobljima uzlaznog i silaznog tijeka temperature su dani u kojima dnevna temperatura jednaka srednjoj godišnjoj. Kada se promatraju višegodišnji prosjeci onda dolazimo do takvih podataka.

13. travnja obilježava se Dan sjećanja na žrtve Holokausta.

13. travnja 1945. godine sastavljena je u Splitu prva vlada federalne Hrvatske. Predsjednik vlade bio je *dr. Vladimir Bakarić*.

13. travnja 1850. godine Papa *Pio IX.* se uz pomoć francuske vojne ekspedicije vratio na čelo Papinske države.

14. travnja 1991. godine održan je u Borovu Selu miting na kome srpski političari *Vojislav Šešelj*, *Milan Paroški* i *Stanko Cvijan* potiču srpski narod protiv hrvatskoga naroda i zagovaraju odcjepljenje hrvatskoga teritorija.

14. travnja 1847. godine u Šibeniku je otvorena Pomorska škola.

14. travnja 1865. godine poluludi glumac *John Wilkes Booth* pucao je u predsjednika SAD-a *Abrahama Lincolna*, pet dana nakon završetka rata Sjevera i Juga.

U noći s 14. na 15. travnja 1912. godine potonuo je orijaški preookeanski britanski brod »Titanic«, engleske putničke kompanije Cunard prilikom sudara s jednim ledenim brijegom. Na mjesto nesreće prvi je došao brod *Carpathia*, koji je na otvorenom moru zatekao čamce sa 711 preživjelih brodolomaca. Među spasiteljima se našao i Osječanin *Wiesner*, konobar na brodu. Za svoju požrtvovnost *Wiesner* je, kao i svi članovi posade *Carpathie*, dobio spomen medalju.

14. travnja 1800. godine osječki župnik *Josip Antun Turković* zapisao je da je u grad Osijek došao po prvi puta cirkus.

15. travnja 1920. godine rođen je *Ivo Frangeš*, hrvatski kipar.

15. travnja 1990. godine umrla *Greta Garbo*.

15. travnja 1919. godine rođen je *Franjo Kuharić*, kardinal i nadbiskup zagrebački.

16. travnja 1913. godine umro je *Miroslav Kraljević*, hrvatski slikar.

16. travnja 1889. godine rođen je *Charlie Chaplin*.

16. travnja 1939. godine rođen je filmski glumac *Boris Dvornik*.

17. travnja 1941. godine kapitulirala je vojska Kraljevine Jugoslavije.

17. travnja 1853. godine rođen je u Zagrebu *Dragutin Hirc*, hrvatski prirodoslovac.

18. travnja 1906. godine snažan potres protresao je San Francisco.

18. travnja 1915. godine prvi su puta upotrebljeni bojni otrovi.

18. /24. travnja 1955. godine stvaran je pokret Nesvrstanih.

18. travnja 1970. godine rođena *Barbara Kolar*, televizijska voditeljica.

18. travnja 1950. godine rođen *Goran Granić*.

18. travnja 1943. godine počeo je oružani otpor Židova u Čehoslovačkoj protiv preseljenja u logore smrti.

18. travnja 1955. godine u Princetonu u SAD-u umro *Albert Einstein*, američki fizičar njemačkog podrijetla.

16. svibnja 1703. godine položio je ruski car *Petar I.* Veliki kamen temeljac na ušću Neve u Baltičko more. Oko utvrde svetih Petra i Pavla nastao je Petrograd, prijestolnica Rusije do 1917. godine.

16. svibnja 1908. godine rođen je u Zagrebu *Marijan Hablerle*, hrvatski arhitekt. Najvažniji projekti su zgrada Zagrebačkoga sajma, danas Studentski centar, zatim kompleks novoga Zagrebačkoga velesajma te Brodarski institut, hotelski kompleks na Plitvicama kao i Koncertna dvorana Lisinski. Umro je u Rijeci 20. ožujka 1979. godine.

16. svibnja 1929. godine prvi se puta dijelila nagrada Oskar.

16. svibnja 1990. godine umro je u New Yorku *Jim Henson*, autor *Ulice Sezam* i *The Muppet Showa*, lutkarskih serija.

16. svibnja 1934. godine otvorena je Moderna galerija u Zagrebu, san mnogih hrvatskih umjetnika 19. i prvih godina 20. stoljeća.

16. svibnja 1969. godine spustila se na Veneru sovjetska svemirska automatska stanica *Venera-5*.

17. svibnja obilježava se Svjetski dan telekomunikacija.

18. svibnja obilježava se Međunarodni dan muzeja.

18. svibnja 1711. godine rođen je u Dubrovniku *Ruder Josip Bošković*, isusovac, hrvatski filozof, matematičar, fizičar, astronom, diplomat i pjesnik. Bivio se praktičnom mehanikom, proučavao pomrčine Sunce i Mjeseca, a najvažnije djelo je Teorija prirodne filozofije. Umro je 13. veljače 1787. godine u Milanu.

18. svibnja 1872. godine u Walesu rođen je *Bertrand Russell*, britanski filozof, nobelovac, vođa antinuklearnoga pokreta i predsjednik Suda za zločine počinjene u Vijetnamu. Najvažnija djela su *Principia matematike*, *Načela društvene obnove*, *Uvod u matematičku filozofiju*, *Osvajanje sreće*. U Povijesti zapadne filozofije na popularan je način objasnio razvoj zapadne filozofije. Umro je 2. veljače 1970. godine.

18. svibnja 1941. godine umrla je u Zagrebu *Milka Trnina*, hrvatska operna umjetnica. Rođena je 19. prosinca 1863. godine u Vežišću između Ivanić Grada i Kutine. Ostvarila je započinu međunarodnu karijeru, a osobito se istaknula u interpretacijama Wagnerovih djela.

[illegible]

RJEŠENJA:

TRAMVAJ, EUTERPA, RINITIS, EN, R, ON, ZET, USA, A, AKT, M, KONAVLE, ESTORIL, SAR, DIV, OKAPI, ISPOSTAVA, VA, ATENTAT, EROS, I, BRIDGES, BOA, A, JAUK, VEKTOR, PAK, ANKETAR, OROSITI, KOTOR, HRIDINE, LAVANDA, ATOL, ST. ARARA, TRKALIŠTE, MAČ, ŽARA, KOTA, Z, ANAMARIJA, MIRNA

PETAK 14. 4. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 10.00 Vijesti
 10.10 Terra X 2001. ekspedicija u nepoznato
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.08 TV raspored
 11.10 Među nama, znanstveno obrazovni program
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Fotografija u Hrvatskoj
 13.30 Prosti nama, Gospodine emisija pučke i predajne kulture
 14.00 Vijesti
 14.10 TV raspored
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 15., serija
 15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Sanitet u domovinskom ratu: Slavonija (2.)
 16.35 Život je lijep
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Vukovarska pasija i križni put, dokumentarni film
 21.25 Pasija, američki film
 23.35 Znanstvene vijesti
 23.50 Vijesti dana
 00.05 Waterproof, američki film
 02.10 Different, američki film
 03.40 Invisible Child, američki film
 04.25 Zapadno krilo 6., serija
 06.40 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Deset minuta
 10.00 Kokice
 10.30 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
 10.55 Snobs, serija za mlade

11.20 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
 11.45 Posljednji stanar Noine arke, njemački film
 13.05 Crtani film
 14.40 Vijesti za gluhe
 14.50 Život piše priče: Reci zbogom, Maggie Cole američki TV film
 16.10 Vijesti na drugom
 16.20 Vrijeme sutra
 16.25 Svijet slavnih, serija
 17.10 Zapadno krilo 6., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19.10 To je kao ono, humoristična serija
 19.30 VIP DJ
 20.05 Bitange i princeze II., serija
 20.45 Joey, humoristična serija
 21.05 Fotografija u Hrvatskoj
 21.15 Koloseum: Križni put, prijenos
 22.50 Vijesti na drugom
 23.05 Sjaj, australski film
 00.45 Ususret Porinu (2/3)
 01.15 Pregled programa za subotu

nova

06.45 Superklinke, crtana serija
 07.10 Šaljivi kućni video
 07.40 Nasljednica, serija
 08.40 Ljubav na kocki, serija
 09.40 Putovi ljubavi, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 VIP DJ, glazbena emisija
 11.45 Superagent, serija
 12.45 Opet iznova, serija
 13.40 Ona ili on, kviz
 14.15 Bumerang, serija
 15.20 Svi vole Raymonda, serija

16.00 Seinfeld, serija
 16.30 Nasljednica, serija
 17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Ljubav na kocki, serija
 18.25 Ona ili on, kviz
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Istraga, kriminalistički magazin

21.00 Kobni let 534, igrani film
 22.35 Seinfeld, serija
 23.05 Canterburyjske priče, serija
 23.55 National Geographic report: Nebeska čudovišta iz prošlosti
 00.00 Put u Wellville, igrani film
 02.00 Kraj programa

06.55 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 07.40 Transformers Energo, crtana serija
 08.05 Beyblade, crtana serija
 08.25 Anastasia, sapunica
 09.15 Princ iz Bel Aira, humoristična serija (R)
 09.40 Sanja, talk show (R)
 10.35 Eksploziv, magazin (R)
 11.05 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.35 Flipper, igrani film, dječji
 13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija

16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Fear Factor, show
 21.20 Svi su ljudi za Mary, igrani film, romantična komedija
 23.20 Tko sam ja?, igrani film, akcijska komedija
 01.10 Vijesti, informativna emisija
 01.20 Megalodon, igrani film, znanstveno-fantastični
 02.35 Staklena kuća, igrani film, triler (R)

SUBOTA

HRT 1

07.20 TV raspored
 07.25 TV kalendar
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Vijesti
 08.05 ŽUTOKLJUNAC
 09.00 Parlaonica
 09.55 Vijesti
 10.05 Briljanteen
 10.50 Vijesti iz kulture
 10.55 National Geographic: Snimanje velikih mačaka
 11.45 TV kalendar
 12.00 Dnevnik
 12.20 Ljubav nema cijene, serija
 13.05 Prizma, multimedijalni magazin
 13.50 Vijesti
 13.55 TV raspored
 14.00 Klub zdrave prehrane, dokumentarna serija
 14.25 Dvoboj vrtlara 2.
 15.00 Oprah Show
 15.45 Reporteri
 16.35 Vijesti
 16.45 Hitna služba 11., serija
 17.35 Dnevnik velike mačke 5.
 18.30 TV Bingo Show
 19.15 LOTO 7/39
 19.20 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.05 Ursna čestitka kardinala Josipa Bozanića
 20.20 Studio 10
 21.45 Film
 23.40 Vijesti dana
 23.50 Vijesti iz kulture
 00.00 Kišni čovjek, američki film
 02.10 Amy, američki film
 03.50 Feather Boy, britanski film

05.40 Hitna služba 11., serija
 06.30 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.55 TEST
 08.10 TV raspored

15. 4. 2006.

08.15 Ljubav u zaleđu, serija
 09.45 Kinoteka: Sretna obitelj,
 britanski film
 11.30 Kućni ljubimci
 12.00 Duhovni izazovi
 međureligijski magazin
 12.15 Glas domovine
 12.45 Film
 14.50 Automagazin
 15.25 Filmska klasika: Najveća
 pripovijest svih vremena,
 američki film
 18.45 O. C., serija
 19.30 Simpsoni 15.,
 humoristična serija
 20.00 Hrvatska nogometna
 liga emisija
 20.10 Hajduk Dinamo, prijenos
 22.05 Hrvatska nogometna
 liga emisija
 22.40 Newyorški plavci 12., serija
 23.25 Cirkus 2., serija
 00.10 Sport danas
 00.20 Pregled programa
 za nedjelju

06.45 Zenki, crtana serija
 07.10 Ben Hur, crtani film
 08.00 Power Rangers, serija
 08.45 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 09.45 Tri sestre, serija
 10.15 Djevojke s Beverly Hillsa,
 serija
 10.45 Policijski početnik, serija
 11.35 U početku svijeta,
 mini-serija 1. dio
 13.05 Automotiv, auto moto
 magazin
 13.35 Engleska nogometna liga,
 emisija uoči utakmice
 13.40 Engleska nogometna liga:
 Bolton-Chelsea,
 1. poluvrijeme, prijenos
 14.35 Engleska nogometna liga,
 emisija
 14.45 Engleska nogometna liga:
 Bolton-Chelsea,
 2. poluvrijeme, prijenos
 15.40 Engleska nogometna liga,
 emisija nakon utakmice
 16.00 Bumerang, serija
 16.50 Vijesti Nove TV
 16.55 Balkan Inc., serija
 17.50 Istraga,
 kriminalistički magazin
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer,
 informativni magazin
 20.00 Zuhra show,
 zabavna emisija

21.00 VEČER S MOJOM
 ZVIJEZDOM, igrani film
 po izboru gledatelja
 – Dvostruki zavodnik,
 igrani film
 – Šašavi petak, igrani film
 – Nešto posve osobno,
 igrani film
 22.45 Kad muškarac voli ženu,
 igrani film
 00.55 VIP DJ, glazbena emisija
 01.30 Solomon i Sheba,
 igrani film
 03.10 Kraj programa

06.30 Ed, Edd i Eddy,
 crtana serija
 06.55 Dexterov laboratorij,
 crtana serija
 07.20 Battle B-Daman,
 crtana serija
 07.40 Jagodica bobica,
 crtana serija (R)
 08.05 Lud za tobom,
 humoristična serija
 08.30 Na zadatku,
 humoristična serija
 08.50 Zabranjena ljubav,
 sapunica (5 epizoda) (R)
 11.05 Pozdrav iz Wonderfallsa,
 humoristična serija
 11.55 Dr. Dolittle 2,
 igrani film, komedija
 13.20 Dave, igrani film, komedija
 15.05 Svi su ludi za Mary, igrani
 film, romantična komedija (R)
 17.10 Zvijezde Extra: 50
 zvjezdanih prekida,
 zabavna emisija
 18.05 Auto moto tv, magazin
 18.40 Večernji list – nagradna igra
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Žuta minuta,
 zabavna emisija
 20.10 Oceanovih 11, igrani film,
 kriminalistička komedija

22.05 Ubojice,
 igrani film, akcijski triler
 00.15 Kuća straha, igrani film
 01.40 Tko sam ja?, igrani film,
 akcijska komedija (R)
 03.25 Megalodon, igrani film,
 znanstveno-fantastični (R)

NEDJELJA 16. 4. 2006.

07.10 TV raspored
 07.15 TV kalendar
 07.25 Vijesti
 07.30 The Luck of the Irish,
 film za djecu
 08.55 Aladdin, crtana serija
 09.15 Timon i Pumbaa,
 crtana serija
 09.40 Vijesti
 09.50 Vijesti iz kulture
 10.00 Split: Uskrs misa,
 prijenos iz Katedrale
 11.30 Biblija
 11.40 Glazba
 11.55 Rim: Urbi et orbi, prijenos
 12.35 Dnevnik
 12.50 TV kalendar
 13.05 Split: More
 13.35 Prigodni program
 15.45 Vijesti
 16.05 Lov na antikvitete
 16.40 Nedjeljom popodne
 19.15 LOTO 6/45
 19.20 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Tko želi biti milijunaš?,
 kviz
 21.10 Odmori se, zaslužio si
 dramska serija
 21.55 Shpitzza
 22.45 Vijesti dana
 22.55 Vijesti iz kulture
 23.05 Prigodni program
 23.55 Tosca, francusko
 njemački film
 01.55 Reprizni program
 04.30 Opera Box
 05.00 Split: More
 05.30 Shpitzza
 06.15 Lov na antikvitete

07.40 TEST
 07.55 TV raspored
 08.00 Ljubav u zaleđu, serija
 10.15 Eloise u Plazi,
 kanadski TV film
 11.40 Ben Hur, crtani film
 12.10 Štrumpfastičan Uskrs,
 crtani film
 12.35 Barbie: Fairytopia,
 američki animirani film
 13.45 TV raspored
 13.50 Mir i dobro

14.20 Opera Box
 14.55 Dalziel i Pascoe 7., serija
 16.35 Povijest Svjetskih
 nogometnih prvenstava
 17.45 Košarka (M), PH: Cedevisa
 Split, prijenos
 19.35 Magazin nogometne
 Lige prvaka
 20.10 Najgol
 20.25 Talijanska nogometna liga,
 1. poluvrijeme
 21.15 Sport danas
 21.30 Talijanska nogometna liga,
 2. poluvrijeme
 22.25 Evergreen: Field of Dreams
 (Polje snova), američki film

00.10 Dalziel i Pascoe 7., serija
 01.40 Pregled programa
 za ponedjeljak

06.25 Školska liga
 06.50 Uskrsni lov na jaje,
 crtani film
 07.35 Power Rangers, serija
 08.25 Yu-Gi-Oh, crtana serija
 09.25 National Geographic report
 09.30 Briljantin, igrani film
 11.25 U početku svijeta, 2. dio,
 mini serija
 13.05 Zamka za roditelje,
 igrani film
 15.05 Večer s mojom zvijezdom,
 igrani film
 16.50 Vijesti Nove TV
 16.55 Pevecov Kutak
 17.00 Zuhra show,
 zabavna emisija
 18.00 Red carpet, zabavna emisija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove Tv
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer,
 informativni magazin

NEDJELJA

20.00 Mary Higgins Clark: Prije no što kažem zbogom, igrani film
 21.50 Epicentar, informativno zabavna emisija
 22.50 Sve ostaje u obitelji, igrani film
 00.40 Red Carpet, zabavna emisija
 01.30 VIP DJ, glazbena emisija
 02.05 Automotiv, auto moto magazin
 02.35 Kraj programa

07.00 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 07.25 Battle B-Daman, crtana serija
 07.50 Krava i Pilić, crtana serija
 08.15 Jagodica bobica, crtana serija
 08.35 Mijenjam ženu, dokumentarna serija (R)
 09.45 Mjenjačnica, zabavna emisija (R)
 10.50 Dvornikovi, humoristična serija (R)
 11.40 Spot, igrani film, komedija
 13.20 Goonies, igrani film, avanturistički
 15.15 Oceanovih 11, igrani film, kriminalistička komedija (R)
 17.10 Salto, zabavna emisija
 18.05 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Život nogometaša: Stjepan Tomas, dokumentarna serija
 20.10 Harry Potter i kamen mudraca, igrani film

22.40 Gradonačelnik, igrani film, kriminalistička drama
 00.25 Ubojice, igrani film, akcijski triler (R)
 02.35 Kuća straha, igrani film, horor/triler (R)

PONEDJELJAK 17. 4. 2006.

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 Vijesti
 10.05 Terra X 2001. ekspedicija u nepoznato
 10.55 Vijesti iz kulture
 11.00 Vrijeme danas
 11.05 Stotinu helebardi za Papu, dokumentarni film
 12.00 Dnevnik
 12.15 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 15., serija
 15.05 Hrvatska kulturna baština: Poljica
 15.40 Mali čovjek Tate, američki film
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Put oko svijeta za 80 dana, američki film
 22.15 Na posebnom zadatku
 22.45 Vijesti iz kulture
 22.55 Na rubu znanosti
 00.00 Vijesti dana
 00.15 Dobro ugođena večer
 Sfumato: B. Papandopulo:
 Muka Gospodina našega
 01.25 Film
 03.20 Zapadno krilo 6., serija
 04.05 Lugarnica 15., serija
 04.55 Na tajnim zadacima, serija
 05.40 To je kao ono, humoristična serija
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Mickey Mouse: The Mickey's Revue, crtani film
 09.30 NULTI SAT:

09.40 Na glasu
 10.00 Kratki spoj
 10.30 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
 10.55 Uskršni zeko, crtani film
 11.35 Snobs, serija za mlade
 12.00 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
 12.25 Čuda znanosti
 12.55 Doktor Živago, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam te! (1.), humoristična serija
 17.10 Zapadno krilo 6., serija
 18.00 Istina o vitaminima, dokumentarni film
 18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19.15 To je kao ono, humoristična serija
 19.35 VIP DJ
 20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.50 Naše malo misto, TV serija
 21.55 Vijesti na drugom
 22.10 Film
 00.00 Petica
 00.50 Na tajnim zadacima, serija
 01.35 Pregled programa za utorak

06.45 Superklinke, crtana serija
 07.10 Šaljivi kućni video
 07.40 Nasljednica, serija
 08.40 Ljubav na kocki, serija
 09.40 Putovi ljubavi, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 VIP DJ, glazbena emisija
 11.45 Superagent, serija
 12.45 Opet iznova, serija
 13.45 Ona ili on, kviz
 14.15 Red Carpet, zabavna emisija
 15.15 Svi vole Raymonda, serija
 15.50 Seinfeld, serija
 16.25 Nasljednica, serija
 17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Ljubav na kocki, serija
 18.25 Ona ili on, kviz
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove Tv
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Balkan Inc., serija

21.00 Prvi u tjednu:
 Svemoguću Bruce, igrani film

22.50 Will I Grace, serija
 23.20 Seinfeld, serija
 23.50 V. I. Warshawski, igrani film
 01.15 Kraj programa

07.20 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 08.10 Transformers Energon, crtana serija
 08.30 Beyblade, crtana serija
 08.55 Spot, igrani film, komedija (R)
 10.30 Goonies, igrani film, avanturistički (R)
 12.20 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 13.50 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Harry Potter i kamen mudraca, igrani film,
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Konačna odluka, igrani film, triler
 22.20 Cobra, igrani film, akcijski
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Iz ruke u ruku, igrani film, drama/ komedija
 01.30 Gradonačelnik, igrani film, kriminalistička drama (R)

UTORAK 18. 4. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Terra X 2001. ekspedicija u nepoznato
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
 12.00 Dnevnik
 12.15 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 15., serija
 15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Euromagazin
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Globalno sijelo
 20.45 Svirci moji
 21.35 Ivan, dokumentarna emisija
 22.10 Znanstvene vijesti
 22.25 Otvoreno
 23.15 Vijesti iz kulture
 23.25 Cellissimo
 00.25 Vijesti dana
 00.40 Ponoćna antologija: Kontrola, madžarski film
 02.30 Stažist 3., humoristična serija
 02.50 Zapadno krilo 6., serija
 03.35 Lugarnica 15., serija
 04.20 Bez traga 3., serija
 05.05 To je kao ono, humoristična serijarija
 05.25 Globalno sijelo
 05.55 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija

08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Navrh jezika
 10.00 Karolek, poljski dokumentarni film
 10.30 SOS krokači, crtani film
 10.50 Parlaonica
 11.45 Snobs, serija za mlade
 12.10 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
 12.35 Slavni parovi: Ava Gardner i Frank Sinatra
 13.00 Direkt
 13.30 Zečić Srećko, crtani film
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Život piše priče: Ubojstvo nedužnih, američki TV film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam te! (1.), humoristična serija
 17.10 Zapadno krilo 6., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Crtani film
 19.05 To je kao ono, humoristična serija
 19.25 VIP DJ
 20.00 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.35 Nogometna Liga prvaka polufinale: Milan Barcelona, 1. poluvrijeme
 21.45 Nogometna Liga prvaka polufinale: Milan Barcelona, 2. poluvrijeme
 22.40 Vijesti na drugom
 22.55 Bez traga 3., serija
 23.40 Stažist 3., humoristična serija
 00.00 Na tajnim zadacima, serija
 00.45 Pregled programa za srijedu

nova

06.45 Superklinke, crtana serija
 07.10 Šaljivi kućni video
 07.40 Nasljednica, serija
 08.40 Ljubav na kocki, serija
 09.40 Putovi ljubavi, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 VIP DJ, glazbena emisija
 11.45 Supeagent, serija
 12.45 Opet iznova, serija
 13.45 Ona ili on, kviz
 14.15 Epicentar, informativno zabavna emisija
 15.15 Svi vole Raymonda, serija
 15.50 Seinfeld, serija
 16.25 Nasljednica, serija
 17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Ljubav na kocki, serija

18.25 Ona ili on, kviz
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Redovnice nastupaju 2, igrani film
 22.50 Seinfeld, serija
 23.20 JAG, serija
 00.10 Ogrlica, igrani film
 01.50 Kraj programa

RTL

06.55 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 07.45 Astro Boy, crtana serija
 08.10 Beyblade, crtana serija
 08.30 Transformers Energon, crtana serija
 08.55 Johnny Bravo, crtana serija
 09.15 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 09.40 Sanja, talk show (R)
 10.40 Exploziv, magazin (R)
 11.10 Osmosis Jones, igrani film, animirani
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
 21.10 Bibin svijet, humoristična serija
 21.45 Obračun u malom Tokiju, igrani film, akcijski triler
 00.00 Vijesti, informativna emisija
 00.15 Konačna odluka, igrani film, triler (R)
 02.25 Cobra, igrani film, akcijski (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 10.00 Vijesti
 10.10 Terra X 2001. ekspedicija u nepoznato
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.08 TV raspored
 11.10 Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 15., serija
 15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Znanstvena petica
 16.35 Život u živo
 17.25 Vijesti
 17.40 Najslabija karika, kviz
 18.25 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 LOTO 7/39
 19.20 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Piramida, zabavni program
 21.20 Luda kuća, serija
 22.40 Otvoreno
 23.30 Vijesti iz kulture
 23.40 Crveni dosjei, dokumentarna serija
 00.40 Vijesti dana
 00.55 Water's Edge, američki film
 02.30 Zapadno krilo 6., serija
 03.15 Lugarnica 15., serija
 04.00 Na tajnim zadacima, serija
 04.45 Ekipa za očevid 5., serija
 05.30 Poslovni klub
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC

SRIJEDA 19. 4. 2006.

09.20 Učilica
 09.30 MULTI SAT:
 09.40 Športerica
 10.00 Kako nastaje?
 10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 TV raspored
 13.35 Curly najmanji psić na svijetu, crtani film
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Život piše priče: Little Richard Story, američki film
 16.00 TV raspored
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam te! (1.), humoristična serija
 17.10 Zapadno krilo 6., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.25 Vaterpolo, LP: Jug Partizan, prijenos
 19.30 VIP DJ
 20.05 Emisija
 20.35 Arsenal Villarreal, prijenos
 22.35 Emisija
 22.50 Vijesti na drugom
 23.05 Ekipa za očevid 5., serija
 23.50 Na tajnim zadacima, serija
 00.35 Pregled programa za četvrtak

06.45 Superklinke, crtana serija
 07.10 Šaljivi kućni video
 07.40 Nasljednica, serija
 08.40 Ljubav na kocki, serija
 09.40 Putovi ljubavi, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 VIP DJ, glazbena emisija
 11.45 Superagent, serija
 12.45 Opet iznova, serija
 13.40 Ona ili on, kviz
 14.15 Naša mala klinika, serija
 15.15 Svi vole Raymonda, serija
 15.50 Seinfeld, serija
 16.25 Nasljednica, serija
 17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Ljubav na kocki, serija
 18.25 Ona ili on, kviz
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Opasna izdaja, igrani film
 21.40 U sridu, društveno politički magazin

22.40 Seinfeld, serija
 23.10 National Geographic report: Nebeska čudovišta iz prošlosti
 23.15 JAG, serija
 00.05 Godina oružja, igrani film
 01.55 Kraj programa

07.05 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 07.50 Astro Boy, crtana serija
 08.15 Beyblade, crtana serija
 08.40 Transformers Energon, crtana serija
 09.00 Johnny Bravo, crtana serija
 09.25 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija (R)
 09.45 Sanja, talk show (R)
 10.45 Eksploziv, magazin (R)
 11.10 Novi početak, igrani film, drama
 12.45 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.10 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.45 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija
 16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 CSI: NY, kriminalistička serija
 21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.50 Vatrene dečke, dramska serija
 22.40 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti, informativna emisija
 23.50 Fear Factor, show (R)
 00.55 Obračun u malom Tokiju, igrani film, akcijski triler (R)
 02.15 Auto moto tv, magazin (R)

ČETVRTAK

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Terra X 2003. ekspedicija u nepoznato
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Heureka, znanstveno obrazovna emisija
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Govorimo o zdravlju
 14.00 Vijesti
 14.10 TV raspored
 14.13 Vrijeme danas
 14.15 Lugarnica 15., serija
 15.05 Crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 City Folk
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 Zajedno smo 50 godina
 19.30 Dnevnik
 20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.15 Brisani prostor
 22.00 Pola ure kulture
 22.40 Otvoreno
 23.30 Vijesti iz kulture
 23.40 Transfer
 00.15 Vijesti dana
 00.30 Kamenje, španjolski film
 02.35 Zapadno krilo 6., serija
 03.20 Lugarnica 15., serija
 04.05 Na tajnim zadacima, serija
 04.50 Pola ure kulture
 05.20 Brisani prostor
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

06.45 TEST
 07.00 VIP DJ
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Crtani film
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 MULTI SAT:
 09.40 Platno, boje, kist
 10.00 Tečaj talijanskog jezika
 10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos

13.30 TV raspored
 13.35 Alisa u Zemlji Čuda, crtani film
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Život piše priče: Život je utrka, američki TV film
 16.00 TV raspored
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Jesam te! (2.), humoristična serija
 17.10 Zapadno krilo 6., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19.15 To je kao ono, humoristična serija
 19.35 VIP DJ
 20.10 Naše malo misto, TV serija
 21.05 Genijalci, kviz
 21.40 Vijesti na drugom
 21.55 Sjena, američki film
 23.40 Na tajnim zadacima, serija
 00.25 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 00.50 Pregled programa za petak

06.45 Superklinke, crtana serija
 07.10 Šaljivi kućni video
 07.40 Nasljednica, serija
 08.40 Ljubav na kocki, serija
 09.40 Putovi ljubavi, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 VIP DJ, glazbena emisija
 11.45 Superagent, serija
 12.45 Opet iznova, serija
 13.45 Ona ili on, kviz
 14.15 U sridu, društveno politički magazin
 15.15 Svi vole Raymonda, serija
 15.50 Seinfeld, serija
 16.25 Nasljednica, serija
 17.20 Vijesti Nove TV
 17.30 Ljubav na kocki, serija
 18.25 Ona ili on, kviz
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Hit četvrtak: Bumerang, serija
 21.00 Hit četvrtak: Kućanice, serija
 21.55 Hit četvrtak: Izgubljeni, serija
 22.50 Hit četvrtak: Seinfeld, serija
 23.20 JAG, serija
 00.10 Mladi revolveraši, igrani film
 01.50 Kraj programa

20. 4. 2006.

- 06.50 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 07.40 Astro Boy, crtana serija
 08.05 Beyblade, crtana serija
 08.30 Transformers Energon, crtana serija
 08.50 Johnny Bravo, crtana serija

- 09.10 Princ iz Bel Aira, humoristična serija (R)
 09.35 Sanja, talk show (R)
 10.35 Eksploziv, magazin (R)
 11.00 Zvona nevinosti, igrani film, vestern
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.55 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mijenjam ženu, dokumentarna serija
 21.20 Žal, igrani film, avanturistički
 23.15 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
 00.10 Vijesti, informativna emisija
 00.25 CSI: NY, kriminalistička serija (R)
 01.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
 02.00 Vatrene dečki, dramska serija (R)
 02.45 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 14. travnja u redovitom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza emisije je u subotu 15. travnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

Pasija

(THE PASSION OF THE CHRIST, 2004.)

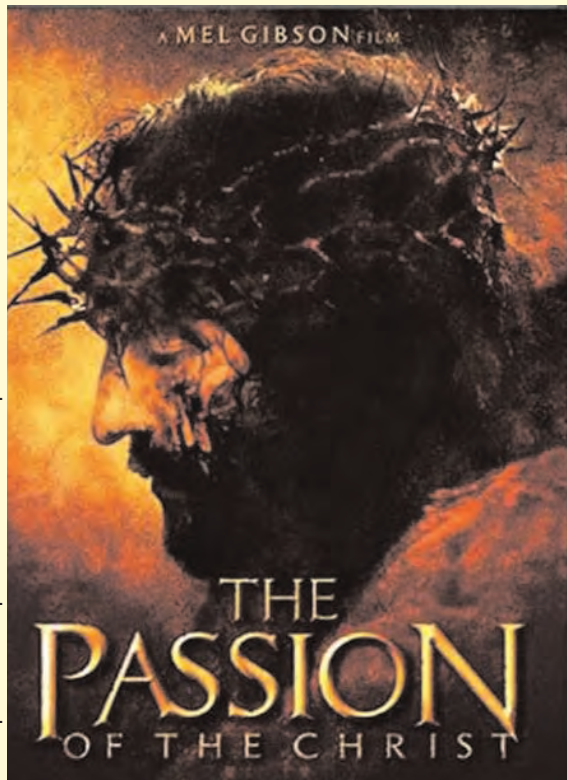
HRT1, petak 14.04.2006., 21.25

Biblijska drama. Judeja pod rimskom vlašću. Propovjednik Isus od Nazareta (J. Caviezel) navješta Božju volju privlačeći mnoštvo sunarodnjaka, ali i navlačeći gnjev vladajućeg svećeničkog sloja i farizeja. Zbog izdaje Jude Iskariota (L. Lionello), jednog od svojih učenika, Isusa su u Getsemanskom vrtu uhitili rimski legionari i poslan je pred sud kao izdajnik. Rimski namjesnik Poncije Pilat (H. Naumov Shopov) »pere ruke« od osude Isusa prepuštajući odluku stanovnicima Jeruzalema. Podnoseći neopisivo mučenje i kušnju samog Sotone (R. Celentano), Isus odlučuje ustrajati u svojoj vjeri i nakon što ga osude na razapinjanje na križ...

»Namjera mi je bila stvoriti trajno umjetničko djelo i potaknuti gledatelje, bez obzira na njihovo podrijetlo, opredjeljenje ili razmišljanje... Iskreno se nadam da bi poruka ovog filma o nevjerovatnoj hrabrosti i žrtvi mogla postati nadahnućem za toleranciju, ljubav i oprost. U današnjem svijetu upravo su to stvari koje nam trebaju«. Izjavio je to američki filmaš i oskarovac Mel Gibson (Hrabro srce, Smrtonosno oružje) u povodu premijere svog dugo iščekivanog filma »Pasija« koji je izazvao niz kontroverznih ocjena. Riječ je o uprizorenju posljednjih 12 sati života Isusa Krista, koji je Gibson pripremao gotovo dvanaest godina vođen unutarnjim preispitivanjem i vlastitom vjerom. Dijelom zasnovan na Evanđeljima po Mateju, Marku, Luki i Ivanu, a dijelom na viđenjima dviju redovnica mističarki, sv. Anne Catherine Emmerich i Marije iz Agreda, film je vizualno šokantni prikaz najdramatičnijih trenutaka Isusova ovozemaljskog života od uhićenja u Getsemanskom vrtu do uskrsnuća nakon razapinjanja na Golgoti uz efektne flashbackove posvećene najvažnijim događajima iz Isusova poslanja. Na taj se način Gibson odmaknuo od većine filmskih prilagodbi biblijskih motiva koje su Isusa Krista pravocrtno prikazivale od rođenja u Betlehemu. Uz to, Gibson se odlučio za naturalističke opise Isusova mučenja u rimskom zatvoru i kasnijeg križnog puta, što je dijelu gledatelja predstavljalo jedino moguće iščitavanje Biblije i njezinih poruka o žrtvovanju, a drugom dijelu nepotrebno ustrajavanje na dotad neviđenim bestijalnostima na filmu. U nizu takvih prizora, vrhunac predstavlja Isusovo višeminutno bičevanje, zasigurno jedna od najtraumatičnijih scena u svjetskoj kinematografiji posljednjih godina. Naslov filma »Pasija« potječe od latinske riječi za muku i patnju, ali istodobno i za najuzvišeniji oblik ljubavi.

Uloge: ames Caviezel, Maia Morgenstern, Monica Bellucci, Claudia Gerini, Sergio Rubini, Hristo Naumov Shopov, Luca Lionello, Rosalinda Celentano

Redatelj: Mel Gibson

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine
 21000 NOVI SAD
 Bulevar Mihajla Pupina 16
 Tel.: +381 21 487 4213, 421 444
 Faks: +381 21 557 074

Temeljem čl. 3. Odluke o raspoređivanju proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije etničkim zajednicama, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

**za dodjelu sredstava organizacijama nacionalnih manjina
 u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini**

za sufinanciranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranja manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja, i to u iznosu od 2.200.000 dinara za organizacije mađarske nacionalne manjine, za slovačke 520.000 dinara, hrvatske 500.000 dinara, rumunjske 460.000 dinara, rusinske 400.000 dinara, bunjevačke 220.000 dinara, a za organizacije pripadnika ostalih nacionalnih manjina ukupno 1.800.000 dinara.

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, sa naznakom za koju namjenu se sredstva traže, u iznosima zaokruženim na tisuće dinara.

Rok za podnošenje prijave je 15. svibnja 2006. godine.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih organa uprave u Novom Sadu, u prizemlju zgrade Izvršnog vijeća APV ili se poštom upućuju na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, 21000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16. Prijave se podnose isključivo na natječajnim tiskanica, koji se mogu dobiti u Tajništvu ili skinuti sa internet adrese: www.vojvodina.sr.gov.yu. Uz prijavu se obavezno podnosi i zvanični dokaz o otvorenom žiro-računu kod ovlaštene banke.

Na natječaj se mogu prijaviti jedino registrirane pravne osobe – organizacije i udruge nacionalnih manjina sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Neće se razmatrati nepravovremene i nepotpune prijave (nepotpisane, sa nepopunjenim rubrikama, popunjene grafitnom olovkom i sl.), a nedostatak nije odstranjen ni u naknadnom roku, one koje nisu podnesene na odgovarajućoj tiskanici ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnesene od neovlaštenih osoba.

Korisnik se obvezuje da odobrena sredstva uporabi samo za namjene za koje su dodijeljena, a da neutrošena sredstva virmanski vrati proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine. Korisnik se obvezuje da o utrošku dodijeljenih sredstava do kraja godine podnese izvješće.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo od podnositelja prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na mjesto zbivanja, spojiti više istovjetnih ili sličnih zahtjeva, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta.

Rezultati natječaja se objavljuju na internetu. Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke. Protiv ovih diskrecijskih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek.

Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

**KONCERTOM OBILJEŽENA OBJEKTIVNA:
SUBOTIČKI TAMBURAŠKI ORKESTAR**

